

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

7. 11. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН •
БРОЈ 1819

ИЗНОГУД

Фирма

Веровати или не!

СТАРИ РИМЉАНИ

НА СВОЈИМ РАСКОШНИМ ГОЗБАМА СЛУЖИЛИ СУ НЕОБИЧНА ЈЕЛА СПРАВЉЕНА ОД СЛОНОВИХ СУРЛИ, КАМИЉИХ ПАПАКА, МОЗГА НОЈА ИЛИ СЛАВУЈЕВИХ ЈЕЗИКА.

Џорџ Кук

ИЗ ОРЕНДВИЛА У ОНТАРИЈУ (КАНАДА), КОМПОНОВАО ЈЕ ВИШЕ ОД 60200 ПЕСАМА, А САМО У ПОСЛЕДЊИХ ПЕТ ГОДИНА ОКО 40000.

ЈЕДНОГОДИШЊЕ ШТЕНЕ ИЗ ПОРТ-ЛАНДА (САД), НАУЧИО ЈЕ ДА ВОЗИ СКЕЈТБОРД.

Морске шкољке

КОЈЕ ЖИВЕ УКОПАНЕ У ПЕСКОВИТОМ ИЛИ МУЉЕВИТОМ ДНУ ОБАЛА ТИХОГ ОКЕАНА КРОЗ СВОЈЕ ТЕЛО ДНЕВНО МОГУ ДА ПРОПУСТЕ ОКО 1500 ЛИТАРА ВОДЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● њујоршки „Студио 54“, колевка диско-генерације, затвара врата и тако окончава

епоху грознице суботње вечери и Цона Траволте. Овај локал није успео да нађе осигуравајуће друштво које би га осигурало од пожара, несрећних случајева и отмице. Међутим, основни разлог затварања је тај што је клуб једноставно изишао из моде.

●●● вода пливачких базена која се пречишћава великом количином хлора може озбиљно да оштети зубну глеђ. Докторка Мери Метерсон прегледала је зубе 452 купача који су редовно пливали у базенима америчког града Атланте и установила је да њих 69 има знатно нагрижену глеђ.

●●● у Јапану је недавно спроведено истраживање да би се установило како пријатни мириси утичу на рад. У једну фабричку халу упрскан је мирис лаванде и продуктивност се повећала чак за седам посто. Код готово свих радника примећено је повећање мишићног тонуса и бржи ритам дисања.

●●● Конфуције није био само велики филозоф него и кулинар. Тако се у ресторану „Четири годишња доба“ у Кантону

служе специјалитети справљени према рецепту овог кинеског мислиоца као што су, рецимо, „Пар заљубљених птица“, „Месец пливи црним облацима“ или „Гуска за бесмртнике“.

●●● највећи брбљивац на свету је Индијан Е. Џајараман, педесетчетворогодишњи рад-

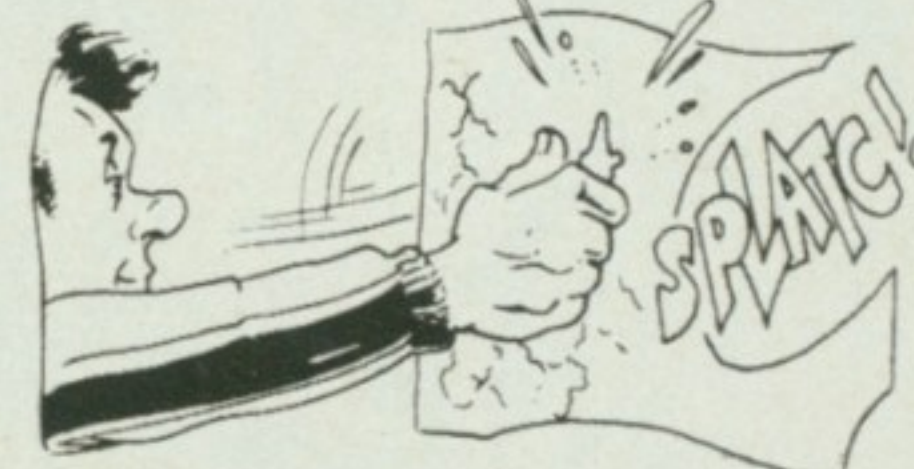
ник у фабрици цигарета у граду Кадалоре. Он је непрекидно говорио седам дана и седам ноћи, а слушаоци, односно гледаоци стално су се смењивали. Џајараман је причао о свему и свачему што му је пало на памет пуних 168 часова и тако потукао светски рекорд који је износио 159 сати. Свакако. Овај „подвиг“ је ушао у Гинисову књигу рекорда.

●●● минђуше су у моди и многе девојке буше уши па зато њујоршки лекар Александар Фишер упозорава да се уши не буше иглама израђеним од ле-

гуре која садржи никл. Овај метал може изазвати алергију која се у почетку примећује само на ушној ресици, а онда се шири по целом телу и често доводи до алергије на златни и сребрни накит који такође садржи никл. Зато др Фишер препоручује да се уши буше иглама од нерђајућег челика као и да се носе минђуше од истог метала све док раница не зарасте.

●●● у малом граду Сан Луис Обисно у Калифорнији цео један зид прекривен је жвакаћом

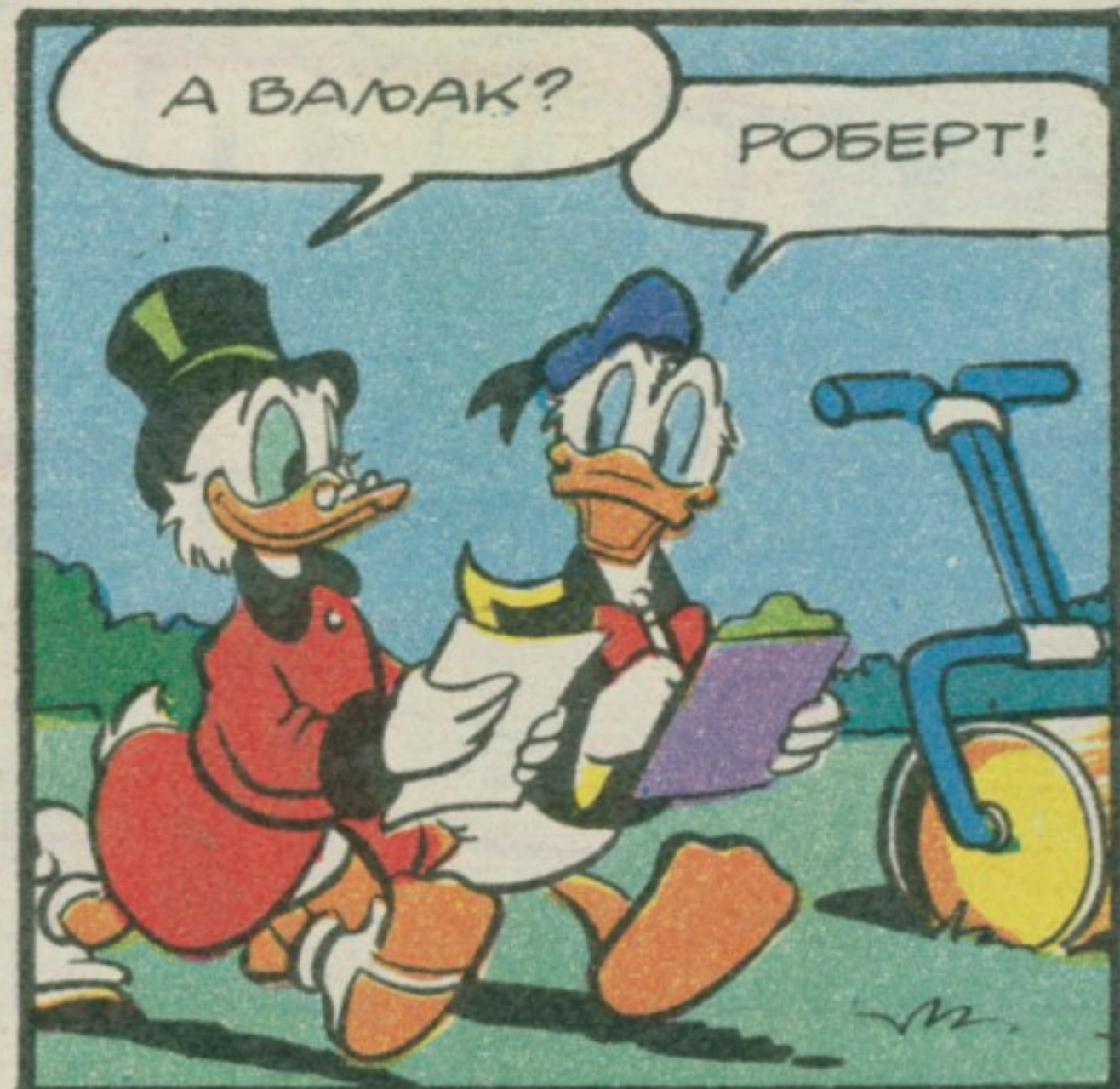

гумом. Већ двадесет пет година генерације студената на том зиду жвакама исписују свакојаке поруке.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

НЕВЕРНИ

КАКО ЈЕ УБИЈЕН ЛАВ ТРОЦКИ

ДРУГ ЦЕКСОН

**СТРАЖАР ЈЕ
ОТВОРИО ПРОЗОРЧИЋ
И РАДОЗНАЛО
ПОГЛЕДАО ЧОВЕКА У
ШЕШИРУ СА
КИШНИМ МАНТИЛОМ
ПРЕКО РУКЕ.
МЕКСИЧКО СУНЦЕ У
АВГУСТУ ПРЖИЛО ЈЕ
СВОМ СНАГОМ.
НАЈБЛАЖЕ РЕЧЕНО
ЧОВЕК ЈЕ ДЕЛОВАО
МАЛО ЧУДНО...**

Охрана, тајна полиција царске Русије, била је синоним страховладе и царског апсолутизма читавих 36 година. Њено одељење за иностранство налазило се у руском конзулату у Паризу, да би одатле надгледало руске револуционаре који су деловали у Француској, Енглеској, Швајцарској, али и у земљама Аустро-Угарске.

Коришћени су провокатори који су се убацивали међу емигранте, врбовани су малодушни револуционари, нуђен је новац, било је много учена, сплеткарства и завађања. Таквим акцијама код тих људи изазвана је подозривост према колегама што је временом прелазило у фракционаштво. „Охрана“ није презала ни од убиства, па је техничком грешком у руке француске полиције пао чак и њен шеф за Европу Ландецен, који је изведен на суд.

Долазак велике октобарске револуције и стварање СССР-а значио је крај „Охране“ и њених акција. У децембру 1917. Савет комесара донео је одлуку о формирању комисије за борбу против контра-револуције и саботаже, скраћено названа ЧЕКА, политичка служба безбедности. Касније, она под туторством Стаљина мења имена и шефове и све ви-

ше настоји да КП Совјетског Савеза стави под контролу. Један од начина за увођење свеопште контроле била је обавеза сваког члана партије да обавештава тајну политичку полицију о сваком вербалном политичком деликту пријатеља, па чак и рођака... То је проглашено „нормом часног понашања“ комунисте. Свеопшта контрола спроведена је да би се сузбио отпор Стаљиновом тоталитарном освајању власти.

У исто време за службу безбедности у иностранству највећи непријатељ била је руска емиграција, прво „бела“ а затим „црвена“. Већ 1927. године совјетска тајна полиција имаврло активну улогу у разбијању „опозиције“ и у Ста-

љиновим разрачунавањима са старим лидерима партије Камењевим, Кировим, Бухарином, Зиновјевом и Троцким.

Лов на Лава

Троцки је 1940. био старац који је под заштитом живео у Мексику. Чували су га амерички студенти. Његова политичка каријера била је на заласку. Полемички чланци који су изазивали пажњу на тог виспреног човека који је у великој октобарској револуцији имао значајну улогу. Међутим, само име Лава

Троцког које је постало легенда, изазвало је код моћног властодршца Јосифа Висарионовича праве нападе гнева. По логици стаљинизма, неправедно је да буду стрељани толики људи зато што су били под идејним утицајем „троцкизма“, а да сам творац те идеологије остане жив. Совјетска тајна полиција ДГПУ ангажовала је Шпанца Рамона Меркадера да обави овај прљав посао.

Маја 1940. Троцки је живео у утврђеној кући у Којоакану, предграђу Сиудад Мексика. Он је после Лењинове смрти имао из-

гледа да преузме власт, али је прилику пропустио и руководство је приграбио Стаљин.

Почевши од 1926. године Стаљин је постепено истискивао Троцког, а 1929. протерао га је у Турску. Троцки се тамо размахао својим написима и расправама, а онда је поново, по Стаљиновим наложима, био гоњен по Европи, док су његови идејни следбеници у Совјетском Савезу поубијани и проглашени за „најгори отпад социјализма“.

Европа је постајала сувише мала за Троцког, стално праћеног и шпијунираног. По некима, час ликвидације је одлаган из бојазни од бурног реаговања у свету, што Стаљин ипак није желео. Када је, међутим, Троцки отишао у релативно далеки Мексико и када се Европа 1940. године бавила надирућим нацизмом, куцнуо је час

ликвидације последњег из плејаде великана октобарске револуције.

У новој кући Лава Троцког у Сиудад Мексикоу лета 1940. године владала је живост, али и притајени страх од могућег атентата. Његови верни следбеници, пријатељи и поштоваоци молили су га да се негде сакрије где га Стаљинова тајна рука неће наћи. Троцки се на све те претње смејао. Говорио је да би његов живот постао безвредан уколико би престао да живи јавно, колико је то могуће, јер то је његов начин пркоса стаљинизму који је у то доба био на врхунцу. Текстови који су му штампани у новинама целог света били су му сврха живљења. Онима који су инсистирали на мерама безбедности у вили претресање посетилаца и присуство стражара у радној соби кад год би Троцки имао посету – он је одговарао да су то његови пријатељи који долазе из целог света и да би било срамно понижавати их претресањима и сумњама које су карактеристичне за Стаљина.

Прва посета

Седамнаестог августа 1940. године пред вратима куће Лава Троцког појавио се Рамон Меркадер, за кога се касније сазнало да се представља и као Жак Морнар, и Френк Џексон.

Стражар је отворио прозорчић и радознало погледао човека у шеширу и са кишним мантилом преко руке. Мексичко сунце у августу пржило је свом жестином. Човек је деловао мало чудно. Стражар га упита кога тражи?

– Да ли могу да видим Старог? Написао сам текст, он треба да га прегледа...

Стражар лупи прозорчетом и обавести Троцког о посетиоцу. Стари револуционар се сети тог младића кога је знао још из Париза. Свиђао му се његов искричав ум и начин како је приступао проблемима. Смирен, саопштио је стражару да га пусти, јер је младић носио текст о подели међу троцкистима у Француској. То је можда требало дотерати.

Рамон Меркадер, кога је Троцки знао као Џексона, ушао је у радну собу која је била скромно намештена (по нормама тада важеће социјалистичке скромности). Будући убица добро је осмотрио: соба квадратног облика са ивицом од пет метара... Дуги, дрвени сто протезао се од прозора ка средишту собе. Биле су ту и високе мексиканске наслоњаче, софа, две-три полице и

читава гомила књига и новина. На радном столу налазили су се дугме за узбуну и револвер. То поподне Троцки је у диктафон диктирао чланак о пацифизму. Када је Џексон ушао, ди-гао је руку у знак поздрава и завршавао је мисао: „... у периоду који долази биће револуционарних ситуација... На почетку ће бити пораза... они су неизбежни... али ћемо учити. Исто је тако неизбежно да имамо и победу“.

Искључио је диктафон и пажљиво погледао овог познаника из Европе који се и даље знојио са шеширом на глави и мантилом преко руке. Били су први пут насамо. Троцки је одложио свој рад и узео Џексонов текст да га прочита. Џексон је за то време дошао с друге стране стола и сео поред Троцког. То је била нечувена дрскост, јер они ипак нису били пријатељи него само сарадници. Но, Троцки се направио да не примећује то кршење норми понашања и наставио да чита и даје неке примедбе. Предложио је Џексону да направи извесне измене у чланку и да дође опет кад то заврши.

Тог дана, 17. августа, Џексон је узео текст и отишао. Могао је већ тада да убије старог Лава Троцког, јер је у мантилу имао зашивен нож дугачак 33 см, у џепу планинарски крамп са одсеченом дршком а у џепу панталона аутоматски пиштољ. Да ли је убицама потребно, као глумцима, прво да добро простудирају амбијент да би у њему „лежерније“ одиграли своју улогу, или овај није тада скупно храброст? Можда се осетио сићушним пред Троцким, као и многи други?

Ударац пијуком

Три дана касније, 20. августа 1940. године, Френк Џексон је поново залупао на врата куће Лава Троцког. Стражар је поново осмотрио чудног човека са шеширом и мантилом на летњој припеци, проверио да ли је састанак предвиђен и пустио посетиоца да уђе. Све се одвијало као на генералној проби. Троцки је седео леђима окренут зиду који је одвајао радну собу од трпезарије, а прозор му је био с десне стране, изнад стола. Стражари нису били ту.

– Здраво друже Џексоне, да ли је текст готов – упитао је Лав Троцки устајући са столице и спуштајући на нос своје црне округле наочаре, како би боље погледао посетиоца. Џексон се збуњено насмешио и пружио свој чланак који је готово изгужвао

држећи га у руци знојавај од нервозе.

Троцки поново седе за сто. Френк Џексон, или Жак Морнар, или како га је мајка назвала Рамон Меркадер, за тренутак поново размотри узрок своје прикривене мржње према Лаву Троцком, једном од лидера велке октобарске револуције. Мржња је настала из љубави према Стаљину који је „гвозденом метлом“ чистио све отпаднике, опоненте његове диктатуре. Лав Троцки, у глави многих, био је оличење свих зала и фракционаштва и зато је морао да плати главом. Ту идеју која му се одавно врзала у глави подстакли су „неки другови“ који су му предложили да „помогне прогресу у свету, помогне развоју велике идеје уништавајући њеног главног критичара Троцког, смутљивца и харангера“. Млади Шпанац је ту идеју прихватио као своју, а средства за пут у далеки Мексико и оружје понудили су му такође неки другови у Паризу. Није ни знао да су били агенти тајне полиције ГПУ.

– Одлично, младићу, ово је права ствар! – рече Лав Троцки скидајући округле црне наочаре с носа. Очи су га заболеле и он их протрља. Меркадер је искористио тај тренутак и испод мантила је хитро извукао гвоздени пијук са кратком преструганом дршком и, лупио Троцког по глави, први ударац није био довољно снажан. Троцки је зајаукао и дигао руке да заклони главу. Међутим, други и трећи ударац у старачку лобању били су фатални. Крв је плуснула свуда. Убица је био умрљан крвљу. У очима му је био чудан сјај. Био је поносан на овај свој злочин учињен у име товариша Стаљина. Стражари су чули крик, утрчали су у собу и бацили се на убицу. Неко га је ударио по глави. Брзо је био савладан... Везан, он је стално понављао: „Троцки је морао да умре, тако је желео Он, тако је желела Партија...“

Рамона Меркадера, фанатичног убицу у име једногласја комунизма, које је „проповедао“ Стаљин, осудиле су мексичке власти на дугогодишњу робију. После издржане казне живео је у Совјетском Савезу где се причало да га је Стаљин одликовао. Године 1982. преселио се у Хавану, где се разболео и умро од рака костију 1983. године. После кремирања урна с пепелом пренета је у Москву, где је обављена и сахрана.

Гроб Лава Троцког и даље је у Мексику.

Дејан Лучић

Илустровао: Брана Јовановић

ЛОРД КОЈИ ЈЕ ОЈАДИО ХЕЛЕНЕ

ПОШТЕНИ ЛОПОВ

ДА ЈЕ ИМАО ДОВОЉНО НОВЦА
И БРОДОВА, БРИТАНСКИ ПЛЕМИЋ БИ
ВЕРОВАТНО НА СВОЈЕ ОСТРВО ПРЕНЕО ЦЕО ПАРТЕНОН

Обучен по последњој западноевропској моди и аристократског држања, млад човек, који је тек прешао тридесету, нервозно се шеткао широким предворјем, једном од многобројних просторија оријенталног дворца. Кроз прозор је могао да види како се јара диже изнад вода Златног рога, али су дебели зидови овде одржавали пријатну свежину. Источњачка опседнутост сатовима, видео је да се у свакој просторији њише бар по једно велико клатно, није се односила и на поштовање времена. Султанов секретар је пустио Европљанина да га чека више од пола часа.

Младић још није спознао све одлике турске дипломатије, тек што је од енглеског двора био постављен за изванредног амбасадора при Високој Порти. Ово му је био један од првих задатака у Цариграду и мада је већ раније стекао извесно политичко искуство, стрепео је од исхода разговора са султановим секретаром. Врућина, одуговлачење састанка, загробни мир дворца којим се стражари крећу бешумно као сенке неописиво су га раздраживали. Да није био најављен окренуо би се и вратио у пријатну башту своје резиденције, а у Лондон би већ послао некакав извештај да су разговори завршени неуспехом.

У том маштању га је прекинуо лагани шум. Окренуо се и видео слугу како стоји крај отворених врата. Руком му је показао да може да уђе и енглески амбасадор је први пут по специјалном задатку ступио код секретара турског султана Селима Трећег. Ситне очи су га знатижељно посматрале. Тешко му је било да задржи пословично енглеско хладнокрвно држање. Док су сркали чај и разговарали о времену, о закрченим истанбул-

ЕЛГИН

ским улицама и поморској трговини, млади амбасадор ниједним гестом није хтео да покаже колико му је стало до главне теме разговора.

Најзад је секретар упитао госта за разлог посете.

— Екселенцијо, моја влада ми је наложила да у циљу развоја лепих уметности у Великој Британији прибавим дозволу од Високе Порте како би наши уметници направили цртеже старе архитектуре и копије скулптура које се налазе у Атини. Као што вам је познато, Атина је градић који је под вашом управом. Према мојим сазнањима, такав град од једва хиљаду кућа, не заслужује неко веће интересовање, међутим, нас у њему занимају остаци уметности старе више хиљада година.

Захтев је за оно време био заиста необичан. Секретар је устао, пришао мапи на зиду и дуго тражио Атину на њој. Коначно је ставио прст испод једне тачкице каквих је у том делу Балкана било на десетине. Окренуо се амбасадору.

— Морам да признам да не разумем ваше жеље да пренесете на папир некаве рушевине и да удвостручите идоле гнусних безбожника. Па, у нашој империји имате бар шта да видите и да прецртате. Толико смо пара дали на велелепне дворце и цамије чијим минаретима по виткости нема у свету равних. Господине, то вам је надокхват руке.

— Можда и то једног да-

на, екселенцијо. Али, моја влада сад изричито тражи дозволу да одем у Атину и да на папир пренесем све оно што тамо видим.

— У реду — пресекао га је секретар званичним тоном. — Издаћемо вам одмах дозволу да можете у тој Атини до миле воље да цртате све што желите. Драго ми је што смо се срели, лорде... лорде...

Секретар је зграбио хрпу папира на столу, тражећи један на којем је било записано име посетиоца. Амбасадор који је већ био устао, помогао му је:

— Лорд Елгин, екселенцијо!

— Ко ће још такво име да упамти! — промрљао је султанов секретар себи у брду.

Ђуле на вечни храм

То име Грчка памти по злу, оптужујући га да је најгнуснији пљачкаш старина који је икад ступио на њено тле. Британци га данас славе као античког хероја, јер им је јасно да без оног силног мермера који је он допремио у Лондон сјај Британског музеја ни издалека не би био такав. Томас Брјус, седми гроф од Елгина, потомак шкотске ратничке лозе, за једне је тако остао обичан крадљивац, за друге скупљач старина с изузетно префињеним укусом, чак спасавац лепота атинског Акропоља.

Рођен је 1766. године и као многи млади људи тог времена своју будућност је видео у некаквој мешавини војничке, политичке и дипломатске

службе. Са 25 година је постављен за британског посланика у Берлину, седам година касније је постао изванредни амбасадор у Турској.

Чим му је уручен султанов ферман да у Атини може да ради што год жели, Елгин је сакупио екипу уметника и вештих занатлија и са одушевљењем се бацио на посао. Рушевине су у то време биле очуваније него данас и његови људи су заиста имали посла преко главе.

Комплекс храмова на брду изнад Атине подигнут је по налогу државника Перикла у петом веку пре наше ере. У сећању су још били тешки ратови против Персијанаца и многи угледни грађани су му замерали што троши толике паре на монументалне храмове. Али, Перикле је већ био пренео у Атину благајну Делског савеза, почео је да гради масиван одбрамбени зид који је требало да штити град од напада и овим радовима је сваком Атињанину омогућио пристојну зараду.

Пошто су Персијанци у последњем рату срушили храм на Акропољу, Перикле је водећем грчком скулптору Фидији дао задатак да са одабраним архитектама пројектује нов, за заштитницу града, богињу Атену Партенос. Довлачећи изванредни мермер са планине Пентеликус, Фидија је до 438. године старе ере подигао огромни храм Партенон, који су допуњавали мањи Ерехтејон, храм богиње Нике и велики трем Про-

пилеји, кроз који се са западне стране стизало на Акропољ.

Сам Фидија је у Партенону изградио од злата и слоноваче статуу богиње Атене, високу дванаест метара. Са својим сарадницима исклесао је многобројне скулптуре, затим 92 метопа што су се налазиле изнад стубова са спољне стране на којима је приказана легендарна борба кентаура и Лапита и фриз дугачак 155 метара са представама панатенских свечаности. Храм је заиста био чудо свог времена. Римски писац Плутарх је навео шест стотина година касније да је подигнут за кратко време, али да је изграђен за вечност.

Пртљаг за Лондон

Каснија историја није била много наклоњена атинском Акропољу. Кад је император Теодосије, који је примио хришћанство, донео наредбу да се затворе сва паганска светишта, Партенон је претворен у цркву. Уместо богиње Атене, служио је Богородици. Неколико векова касније на њему је изникло минаре, чији се остаци и данас виде. Тако је овај храм почео да служи и трећем богу, да би његову целину нешто касније нарушио и четврти — свеприсутни бог рата.

Кад је млетачка флота 1687. године опсела Атину, турски гарнизон се био утврдио на Акропољу. Барутана је била смештена у храму Парте-

нио Британски музеј, спасавајући хеленску прошлост од неуких Османлија.

Затвор на презир

Кад је отпратио и последњи брод за Енглеску, један је био потонуо па је морао да потроши пет хиљада фунти да би спасао товар, кренуо је са женом, копноу кући. Очекивао је тријумфалан дочек у Лондону. Али, у међувремену је избио рат између Британије и Француске и седми гроф од Елгина постао је француски ратни заробљеник.

Пуштен је три године касније. Уместо тријумфа, доживео је серију разочарења. Његова супруга, која је из затвора изашла раније, побегла је с другим човеком. У Лондону му није приређен чак ни људски дочек. Непроцењиво благо, које је послао из Грчке, лежало је нераспаковано по неким магацинима.

Тек је 1807. године успео то да прикаже свету. У почетку је владало одушевљење, али се расположење убрзо променило. Лорда Елгина је авантура у Атини потпуно осиромашила. Када је влади поднео рачун својих трошкова, који су износили 62.440 фунти, влада га је одбила. Пет година касније поднео је нов рачун на 74 хиљаде фунти. Урачунао је и камате на новац који је потрошио. Парламент је образовао комисију да испита целу ствар. Оцењено је да ти трошкови нису могли да премаше 35 хиљада фунти. Шкотски гроф није имао куд и узео је паре.

„Елгинов мермер” је смештен у Британски музеј, у собу број осам. Посетиоци су могли да се диве најлепшим примерцима хеленске уметности, али више нико није питао за лорда Елгина. Презрен и исмејан од својих сународника, осиромашен и уништеног здравља, умро је 1841. године. Није дочекао признање за своје дело, које је према његовим речима „кроз најлепше примерке грчке уметности требало да издигне Велику Британију, самим тим и целу Европу.”

Готово век и по касније име лорда Елгина добија изузетан публицитет. Мелина Меркури, министар за културу грчке владе, покренула је акцију да дела грчке уметности, нарочито „Елгинов мермер”, врати у своју земљу. Акција је бучно вођена, али засад без успеха.

Огњен Јаневски

нон, који је погодило ђуле из венецијанског топа. Барут и муниција су експлодирала, стубови су се уздрмали, делови фриза и скулптуре су се рушили и распадали. Командант венецијанске флоте покушао је после тога да у свој град понесе део тих скулптура које би увећале његов тријумф, али је витло пукло и смрскало неколико десетина статуа скинутих са западног збогата храма. Један од официра је ипак успео да одломи главе кентаура и Лапита с једне метопа. Сад се налазе у националном музеју у Копенхагену.

Такво је стање затекао лорд Елгин један век касније. Желео је заиста да црта и да прави одливке скулптура, али је убрзо увидео да би без каквих последица одавде могао нешто и да понесе. Када је убрзо добио дозволу започео је свој драстични крсташки поход на све што је могло да „пропагира лепе уметности” у Великој Британији. Убрзо је прва метопа била скинута са зида Партенона и довучена у Пиреј, где је укрпана на брод за Енглеску. Почела је да се ствара такозвана колекција „Елгин Марблс”.

„Желео бих”, писао је лорд Елгин, „колико је то могуће, да имам примерке свега што је на Акропољу, архитектонске орнаменте – примерак сваког украса на зиду, сваког фриза, сваког капитета – узорке са декорисане таванице, са стубова, као и делове различитих архитектонских израза – метопа и слично. Коначно, све скулптуре на зидовима, медаље и чудесни мермер.

Била је то разумна жеља за колонијалну Британију с почетка деветнаестог века. Елгинови људи су прионули на посао с

надахнућем термита. Да би одвојили неку скулптуру, морали су да уништавају зидове храмова. Вадећи фризове правили су рупе на фасади. Грандиозне дорске стубове су ломили без гриже савести.

Није се зауставио само на Партенону. Наредио је да се скида и са других храмова све оно што је могло да се однесе до Пиреја и укрпа на брод. Тако се у том пртљагу за Лондон нашла и једна од каријатида на чијим је главама била постављена таваница малог храма Ерехтејона.

Лорд Елгин је тако пу-

НЕОБИЧНА ЗАНИМАЊА
ЛОВАЦ НА ЦРНЕ УДОВИЦЕ

ПОСКОК СА 8 НОГУ

умео је да ухвати и по 500 (и словима: петсто) примерака. Живих. Само се такви признају. После им дође главе и – отрова.

Бржа од страха

Прича, репортерска, почиње на лицу места, дакле у Поповом пољу. Пре тога упозорење да сандале нису погодна обућа за Поље. У најгорем случају: патике и панталоне увучене у дебеле чарапе. срећа што је, касних септембарских дана, звезда упекла па њом правдаш зној на себи. газиш и пазиш. на сваки камен, грм. И сви су ти сумњиви. Једини начин да колико-толико контролишеш страх је у вештини да на што мањем растојању пратиш хитроног ловца. Он је, овде, уточиште твог страха.

Није велика утеха ни што је Енвер Иванковић, кад је први пут кренуо у лов, најжешће ратовао управо против свог страха. У потрази за ловином, скаче с камена на камен и прича: – Тресао сам се попут

још мање згодна навика. И уз услов да знаш шта тражиш и бога молиш да нађеш то што тражиш. А тражиш, рецимо, скривеног разбојника с тринаест пега. Црвених на црном телу. *Latrodectes tredecimguttatus* записа још Плиније Старији. Или – краће, разумљивије и ефектније – црна удовица.

Енвер Иванковић, двадесетпетогодишњак, зарад сигурности, ретко седне у Поповом пољу. Углавном гази (и пази где гази) тих 5000 хектара. Тражи оно што други моле бога да не нађу. Углавном у јулу и августу, кад заврши с послом у лабораторији требињског Медицинског центра. Човек је ловац на црне удовице.

И то јако успешан. Ако није ловачка прича, а неког видљивог разлога за њу нема, у једном дану

ЕНВЕР ИВАНКОВИЋ
ИЗ ТРЕБИЊА ГАЊА
ПО ПОПОВОМ ПОЉУ
НАЈОТРОВНИЈЕГ
ПАУКА НАШЕГ
ПОДНЕБЉА. И ПО
СТОТИНУ ДНЕВНО
ОДНЕСЕ КУЋИ,
ЖИВИХ

Тумарање није баш увек згодна ствар. Тражиш а не знаш право шта тражиш или, понајчешће, молиш бога да то што тражиш не нађеш. Тумарање херцеговачким Поповим пољем је

УДОВИЦА ИЛИ БАБА

Latrodectes tredecimguttatus је прилично опасан паук. Живи у медитеранским земљама и обе Америке. Уједом изазива смрт животиња, ређе људи. У Италији га због црвених пега, зову црвени паук, у Јужној Америци житни паук (воли стабљике житарица) или паук убица. У Далмацији је за њега уобичајен назив црна баба, у другим нашим крајевима (Истри, Поповом пољу и Црногорском приморју) црна удовица; име преузето од Американаца.

Последњих година баш се угнездио у Поповом пољу, да му се броја не зна. До краја шездесетих готово га није било. У народу теку приче да нам их је то непријатељ бацио из авиона, други су више склони тврдњи да је десетак њих донела једна филмска екипа која је снимала хорор-филм у близини и тако се напаст размножила.

Биолог Стево Чучковић, пензионисани просветни саветник у Требињу, човек који се и професионално дуго бави црним удовицама, друкчије мисли. И озбиљније. Каже да се овај паук у Поповом пољу у мањој мери појавио 1971. у селу Драчеву, а права најезда кренула је следеће године, у више села. Тада је за само три дана на Интерно одељење овдашњег Медицинског центра примљено седам пацијената. Смртне случајеве није забележио.

Прави разлог за најезду ових паукова је зауздавање реке Требишњице. Више нема поплава које су настањивале Попово поље од јесени до половине пролећа а самим тим и уништавале црне удовице. Нема ни риба ни птица, њихових смртних непријатеља. Пореметио се биолошки ланац. Намножили се инсекти, главна храна паукова којима се хемијским средствима не може много наудити. Једина права борба против њих је, тврди Чучковић, биолошка. Вратити птице и успоставити еколошку равнотежу од пре преграђивања Требишњице.

прута... Прва два дана нисам успео ниједну да уловим. Таман је откријем у дну паучине, принесем пинцету да је шчепам а рука горе-доле. Нема силе да је умириш. Паук тада побегне, бржи од мог страха... Пре три године нисам о њој ни знао богзна шта. Знао сам само да сарајевски Институт за фармакологију и токсикологију тражи, и плаћа, црне удовице. Кад сам се заинтересовао, с обзиром да сам лаборант, добио

сам само кратко упутство како поступити с „материјалом“... Неки старији мештани су ми је описали, ни толико нисам знао. Временом...

За причу више нема времена. Скривени разбојник је откривен. Разалео мрежу над шупљином камена и сакрио се у дну. Вреба инсекте. На мрежи виси неколико куглица величине кликера. Кокони, објашњава ловац, у којима је удовица сместила свој пород. Из сваког, једном

Илустровао: Брана Јовановић

годишње, излаз 80-100 сићушних очасника који прилично брзо расту и одмах траже место за своју мрежу. Поред скакаваца које с апетитом исисају највише воле осамљеност.

Енвер хитро навлачи гумене рукавице, спушта руке кошуље и пинцету лагано приближава мрежи. Следећег тренутка четири пара ногу беспомоћно се копрца међу челичним пипцима. Зар је могуће да у том мајушном телашцу, величине непунa 2 центиметра, има отрова по јачини равног оном у поскоку, најотровнијем гмизавцу Европе?

— Отров јесте опасан, понекад и смртоносан, али удовица није. Осим за мужјака кога после оплодње у сласт поједе па јој отуд и име — велики ловац. — Изгледа мало нелогично, али је тако. Овај паук сам не замеће кавгу. Ако га не дирнеш, значи угрозиш, не дира те. Може преко руке да ти прође и одшета. Само, тада, мораш да будеш врашки миран.

Пун фрижидер отрова

Није лако, тада, бити миран. Енвер Иванковић и данас скочи из сна, у страху да је можда у одећи донео паука кући. Никад се не зна. Иначе, из лова их увек доноси кући, живе. Важно је да их приликом хватања не повреди јер тада излучују отров потребан фармакологији. Смешта их у картонску кутију, понекад у боце (безбедније је) и што пре кући,

до фрижидера, односно замрзивача, на температури од — 20Ц углу и тада им скапелом одваја главе од трупа. И ово ради, за сваки случај, у пластичним рукавицама.

Процес се наставља паковањем по пет глава у желатинозне каписле и поново у фрижидер. До транспорта у Сарајево. На пут креће с ручним фрижидером и товаром од 2-3000 комада. Једном га кондуктер умало није избацио из аутобуса кад је, случајно, сазнао шта носи. Помогло му позивање на науку и уверавање да је без црних удовица немогуће направити серум против њиховог уједа. Сакрио је да он сам никад није видео дотични антилатродекстес серум. Без њега тумара Поповим пољем.

Народ је, вели, овде већ свикао да живи с црном удовицом. Годишње буде по неколико уједа, али се хитро реагује. Правило број један код уједа је: што пре код лекара. Онда антилатродекстос серум или, кад га нема, велике количине физиолошког раствора у вену. Лечење потраје и 5-6 дана уз језиве болове у удовима и мишићима, малаксалост, мучнину, повраћање, повишену температуру и, чак, грчење мишића лица. Најгоре је што сам ујед није болан па жртва често дуго не зна шта је посреди.

Најчешћа кавга између човека и црне удовице догађа се за време преношења сена из Поља. Овде то углавном раде на леђима и блиски сусрет опасне врсте често се, по човека, лоше завршава. Отуд, због све веће најезде опаких паукова, и спаљивање шаровине кукуруза на њиви, мања је то штета.

Страх је, ипак, окато чудовиште. Прича Енвер Иванковић:

— Тог дана сам с пријатељем Мирсадом уловио поприличан број. Сели да предахнемо. Кад... осетим нешто ми се креће испод крагне. Намах сам се укочио. Знам да нагли покрет може бити фаталан. Кроз зубе прошиштим Мирсаду да полако види шта ми је то за вратом. И стварно он лагано подиже крагну и трас. Лупи ме. Мајко моја, готово је. Прођу ми кроз главу муке уједених које сам гледао у болници. Онда чујем Мирсадов смех... Била је то она коњска мува...

Тумарање Поповим пољем није нимало згодна навика, макар и у друштву с убицом убица својих мужјака. Удовице ти, после, и у сан долазе.

Петар Милатовић

ВЕШТИЧЈА ПОСЛА

У Великој Британији прогнозирање времена дуго се, тачније 300 година, повезивало с црном магијом. Ко год се бавио метеорологијом сматран је вештицом или ђаволом. Британски парламент је тек 1959. године озваничио метеорологију и дао јој статус легалне делатности. ■

КАЖИ МИ ТО — КОЛАЧИМА

Људи воле да добију цвеће преко „Интерфлоре“ јер то значи да неко на њих „цветно“ мисли и из иностранства. А зашто та љубавна, другарска или ко зна каква порука не би била и у — колачима. За тако нешто постарали су се Французи. У овој земљи сада је могуће одабрати врсту и жељену количину колача или торти које ће бити, уз одговарајућу поруку, послате на назначену адресу. „Интергато“ је компјутерима повезан с одређеним посластичарницама у Француској (наравно, најбољим) и поручиоцима пружа шансу да изаберу укус, величину, чак и боју колача. ■

ЗБОГ ПЕРИКЕ У КАВЕЗУ

За руску царицу Катерину каже се да је била веома сујетна. Тако је годинама носила перику, а да то, осим веома малог броја људи, нико није смео да сазна. Због тога је свог власуљара, задуженог за њену раскошну „природну“ косу, три године држала у својој соби, у металном кавезу. ■

ПРВО ХИМНА, ОНДА БРАК

У Нигерији је однедавно на снази нови закон. У овој земљи парови морају да науче текст државне химне који пред матичарима морају прво да одрецитују па да отпевају. Уколико се догоди да „градиво нису савладали“ може им се десити да их врате и закажу венчање за други пут. Национални понос пре свега. ■

САМО ДА СЕ НЕ СВИДИ РОДИТЕЉИМА

Преносимо један виц из америчког часописа „Смешан свет“.

Тинејџер купује кошуљу у радњи на Беверли Хилсу. Прилази продавцу и пита га:

— Ако се ова кошуља допадне мојим родитељима, да ли могу да је вратим? ■

МОЛИМ ВАС, ОДЕЛО ПРОТИВ ГРИПА!

Кинески модни креатори најављују нову „антиболесничку“ моду. О чему се заправо ради? Изглед модела биће најмање важан, нешто друго је много битније. Сва та женска и мушка одела биће „ватирана“ различитим лековитим биљем. Тако ће Кинези (и Кинескиње) моћи да купе, на пример, одело против грипа, стреса или високог притиска. ■

ШТО ТИ ЈЕ СУДБИНА ВОЈНИЧКА

Августа 1942. године британском фелдмаршалу Монтгомерију поверено је заповедништво над 8. армијом којој је Афричка оклопна армија немачког генерала Ромела управо нанела тежак пораз.

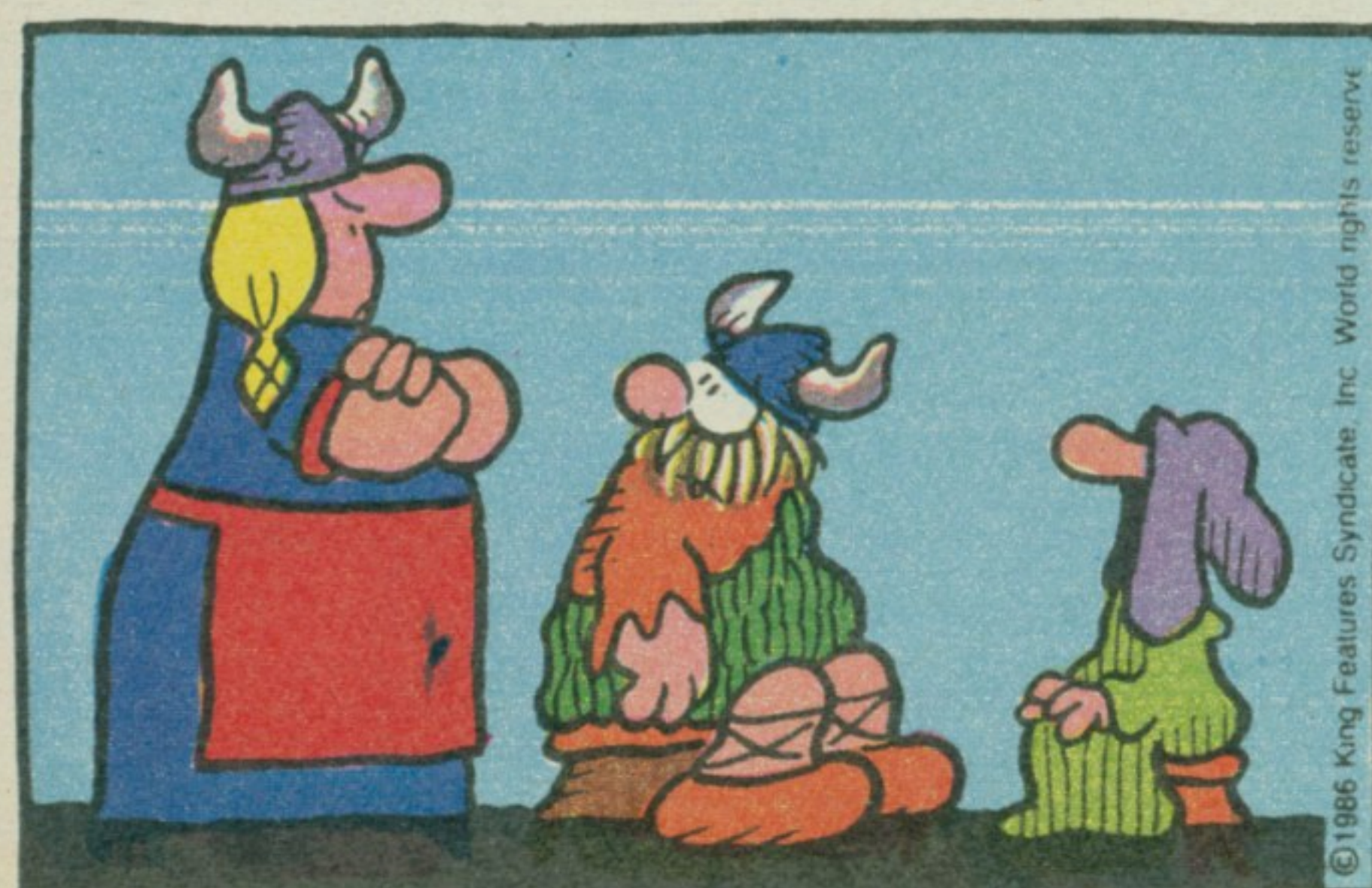
Припремајући се за одлазак, Монтгомери је данима био замишљен и ћутљив. Судбина војсковође је, поверио се на крају једном армијском колеги, тужна. Степеницу по мукотрпну степеницу, он се лагано пробија до врха, кроз дуг низ година пуних одрицања и безрезервне преданости послу. А када коначно доспе на врх, довољно је да се ратна срећа преокрене и он претрпи један једини пораз, па да заувек изгуби углед који је читавог живота градио.

— Не буди тако песимистички расположен — рече му колега у настојању да га разведри. — На крају крајева, увек постоји могућност да ипак победиш.

— Пријатељу, ја уопште нисам говорио о себи — просиктао је Монтгомери. — Мислио сам на Ромела! ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

И ЋАВОЛИ УЛЕЋУ У УСТА

Лош, врло лош знак је кад загрми кад му време није. Тада ти нико не може саветовати шта ваља чинити.

Али, кад после зиме први пут загрми, треба чинити све по обичају народном, јер народ све зна. И тако се могу избећи многе болке.

У ђевђелијском крају, на пример, намах се људи лате једног камичка и мало зелене траве те то ставе на главу. Па рекну, и то три пута: „Тебе глава боли, мене не боли!“. И глава ће му целе године бити чврсто к'о сам камен. Сваке године на прву грмљавину исто треба чинити.

Широм земље народ зна да кад загрми први пут одмах треба лећи на тле и ваљати се. „Да не би боле-ла леђа кад се жње“, а и други послови кад се раде.

А у пиротском крају свет још на прву грмљавину „лута по амбаровима да буду пуни, због тога силазе и у бачве и друге судове“.

Неки се опет и „ките коп-ривом да би целе године били здрави“. Гром неће у коприве, а ни бољштина на човека који све тачно како је горе речено уради.

Неки опет знају да грмљавина може штошта и да предскаже. „Кад загрми пре Ђурђева дне, верује се колико недеља треба до Ђурђева дне то-лико ће динара бити скуп-љи кукуруз те године од прошле“. Ово наравно не треба узети здраво за го-тово при нашој инфлацији.

Кад загрми на светог Илију, кажу у Шумадији, „црвљаће се ораси и леш-ници те године. А у Хомо-љу знају и ово: ако је об-лачно на тај дан, биће до-ста жира и ораха. Ако бу-де ведро – сви ће да опадну.“

Кола светог Илије

А како настаје грмљави-на?

Изгледа врло сложено, а у ствари је сасвим јасно. То свети Илија натера сво-је огњене коње све у трк а златна блистава кочија силно лупа и тресе се. А кад муња севне то он би-

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

КАД ИЛИЈА
ГРОМОВНИК КРЕНЕ
ДА РАСИПА СВОЈУ
МУНИЦИЈУ, ВАЉА
ИМАТИ НА УМУ И
НЕШТО МАЛО
КОРИСНИХ САВЕТА

чем својим чудесним рас-пали.

Око Бољевца народ приповеда да се то свети Илија толико растрчи јер гони ђаволе. А „био их је све побио, само му је по-бегло Роми Даба, који се био сакрио у циганском ђеманету. Од Ромог Дабe напали су се други ђаво-ли, па их зато свети Илија гони“. Опет, кад гром уда-ри један ђаво погине. Али, колико се ђавола у овом грешном свету изродило – ни сам громовник Илија ето нема довољно муници-је.

Но, то и није твоја брига толико. Непознате су смртнику стазе небеске...

Већ, запамтити треба оба-везно: „не ваља држати отворена уста кад грми!“ Ваво у силном страху и бежанији главом без обзи-ра „може да улећи у уста“. Па, кад грми не ваља ни трчати, нити стајати на пра-гу и отварати врата“.

Знате, свети Илија неће на човека, али та јурњава је бескрајна па се и њему деси да промаши.

Ђаво под крстом

Зато треба знати како се тада штити. У Бањалуци „кад грми и човек побје-не под какво дрво, веле нека одмах на томе дрвету направи крст, па у то дрво

неће гром ударити“. Али ни то није најсигурније. Јер ђаво свашта зна и не пре-за да се на све начине сна-ђе.

Тако ће он, ђаво ђавољ-ски, пошто зна да „гром у крст неће“ и сам под крст побећи. Бежи ђаво од крста, али га још већи страх од грома хвата.

Зато се ваља на друге начине заштитити. У Азбу-ковици се чобани заките лесковим границама. Ве-ле да „лесковином закиће-ног чобанина никако неће свети Илија да гађа“.

У Хомољу кад загрми „не треба стајати под висо-ким дрветом ни певати, ни звиждати, нити носити ко-

су, срп или други гвоздени предмет“. У Скопској кот-лини „кад грми не сме се јести“. У источној Србији „на светог Марка нико не сме да преже волове због грмљавине“. А на Илици раја добро зна да „за грмљавине не ваља ићи под храстово или трешње-во дрво, ни међу козе“. Опет у Васојевићима „кад грми не ваља да гори ват-ра“. Па се сав живи угаљ покрива пепелом тако да се „пламен не види“.

Ето, толико. Кад ово знате, све знате. Колико и сам народ. А нико више и не зна.

С. Рељић

ЗАБОРАВЉЕНИ ПОДУХВАТИ

МАЈСТОРИ МОРСКИХ ДУБИНА

После трагичног удеса двојица ронилаца прошле године је привремено обустављено вађење италијанског брода „Бригита Монтанари“ потонулог пре две године у средњем Јадрану с опасним теретом у својим танковима – око 1300 тона винил-хлорид мономера који временом може да загади човекову околину.

Вађење су предузели стручњаци „Бродоспаса“ и оно ће сигурно бити настављено. У северном Јадрану, недалеко од Цреса, још увек лежи изолска рибарица „Клен“ која је потонула после судара с танкером „Славиша Вајнер“. То, наравно, нису једини бродови чије се олупине налазе на дну нашег мора. Ако лучке капетаније или други одговорни органи установе да нека од њих омета нормалну пловидбу, односно представља опасност на пловном путу, или постоји могућност загађивања човекове околине, дају налог да се извади.

За такве подухвате, оспособљен је управо сплитски „Бродоспас“.

Почетак вађења „Бригита Монтанари“ подсетио је, међутим, на заборављене подухвате поратних ентузијаста који су готово примитивним техничким средствима и без потребног искуства, али с пуно храбрости и срчаности, извадили на десетине потонулих бродова. Многи од њих, попут школског брода „Галеб“, оспособљени су и заплвили под југословенском заставом. Најзаслужнији за то готово су заборав-

љени. А били су то прави, храбри мајстори морских дубина.

Прави подвиг

Претпоставља се да је око 600 бродова „дочекало“ крај рата на дну Јадрана. Велики број био је потопљен у лукама и на сидриштима, отежавајући рашчишћавање и оспособљавање лука за прихват бродова. О њиховом вађењу размишљало се још за време рата. На Вису је, чак, основана ронилачка чета: имала је задатак да извлачи потопљена пловила. Убрзо је, међутим, прерасла у Одред за спасавање бродова при техничком одељењу Штаба Морнарице. Само до краја 1945. године у организацији тог одреда извађено је 360, углавном мањих, бродова који су ометали пловидбу или су њихове олупине ометале прилаз лукама.

У фебруару идуће године Одред је расформиран а његове задатке преузеле су цивилне организације. Најпре је тај посао обављала Управа бродоградилшта у Краљевици, а затим Управа поморства у Сплиту где је основано одељење за спасавање бродова у саставу машинско-бродоградилшног одсека.

Било је то време кад су извађени потонули путнички бродови „Загреб“, који је добио ново име „Истра“, па „Херцеговина“ и теретни пароброд „Иво Матковић“. Већ почетком 1947. у Сплиту је основано специјализовано предузеће „Бродоспас“. Те године извадило

је пет путничких и теретних пароброда. „Бродоспас“ није напунио ни годину дана кад је добио задатак да у ријечној луци извади моторни теретни пароброд „Рамб 3“ који и данас плови као школски брод ЈРМ „Галеб“ а извађени су и бродови „Јадран“, „Сан Луиђи“, „Сан Ђиђи“, торпиљерка „Инсидиозо“ и многи други.

Вађење многих од тих бродских олупина представљало је прави подвиг.

Шта нам је радио „Рамб“!

Половином марта 1948. године, после вишемесечног рада, са дна мора у ријечној луци извађен је брод за превоз банаана „Рамб 3“ који је потопљен крајем новембра 1944. у бомбардовању савезничких авиона. У „Бродоспасу“ су о броду имали веома оскудне податке, тек касније сазнало се да је приликом потапања имао седам година, носивост 3.667 тона, био је дугачак 118 метара и могао да развије брзину од 18 миља. Припадао је италијанској компанији а Немци су га запленили и под именом „Кибиц“ наменили му улогу – минополагача.

Задатак да изваде тај брод добили су, већ тада познати као врсни стручњаци, проф. инж. Адам Арманда и инж. Иво Фабрио који је био технички руководилац радова. Они су одлучили да брод подигну помоћу цилиндара и притиска. Тај начин вађења тада је први пут примењен на Јадрану.

„Да се замисао технич-

ИЗ МОРА ЈЕ ПОПУТ
ВУЛКАНА ГРУНУО
ВАЗДУХ И СТВОРИО

„ПИЈАВИЦУ“.

ВИСОКУ ДЕСЕТАК
МЕТАРА, А ЗАТИМ

СЕ СВЕ ТО

ГРОМОГЛАСНО
СУРВАЛО У МОРЕ.

ПРИСУТНИ СУ
ЗАПРЕПАШЋЕНО
ПОСМАТРАЛИ ДО
ТАДА НЕВИЂЕНУ
СЦЕНУ

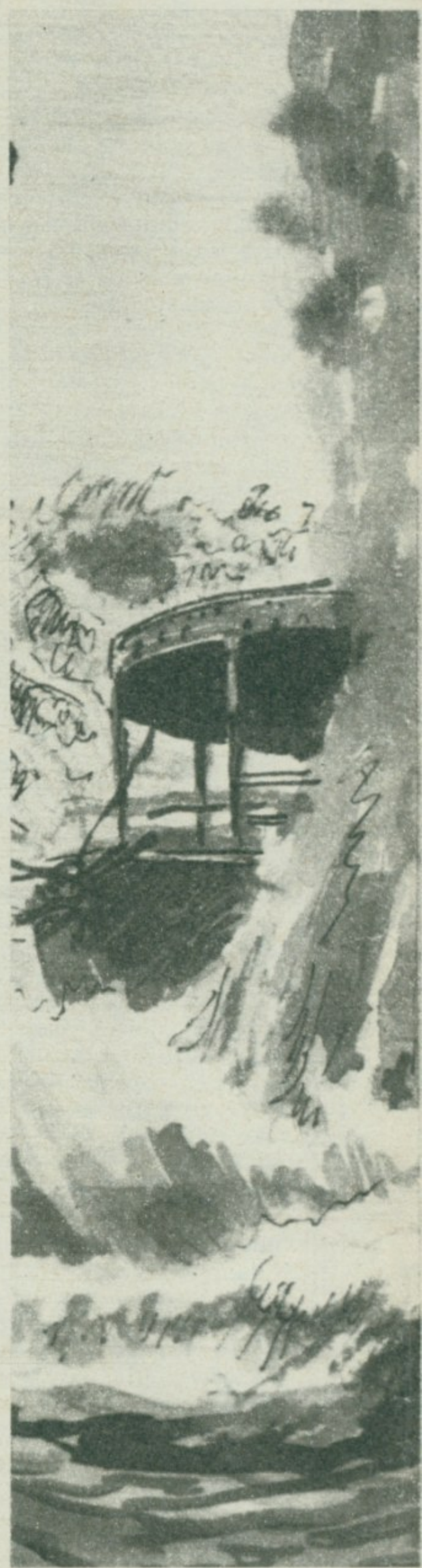
ких руководиоца спроведе у дјело“, писао је ондашњи „Ријечки лист“ о томе „било је потребно да се сви отвори на броду затворе. Највећи отвор био је на горњој палуби, гдје је бомба продрла у унутрашњост брода. Од експлозије начињене су и друге мање рупе. Затварање тих отвора изискивало је да рониоци изврше низ подводних радова, како би се те сметње отклони-ле. Но, није било само тешко силазити под морску површину и тражити оштећења на броду, већ је требало под водом обавити и многе техничке радове, као бушење, заваривање, итд.“

Под водом је, на пример, избушено 456 рупа да би се брод могао „брагама“ привезати за ужад. Тежина потонулог брода процењена је на око 220 тона, што је значило да за добијање потребног узгона треба поставити три пара цилиндара од по 300 тона и један пар од 200 тона. Преостали узгон инжењери Арманда и

Фабрио одлучили су да „створе“ на самом броду.

„Рамб 3“ лежао је на дубини од 20 метара, у песку и муљу. Инжењер Иво Фабрио, који данас живи у Ријеци као пензионер, сећа се узбуђења присутних када се прамац брода помакао и најзад указао на површину мора. Али, истог тренутка брод се нагло окренуо на леви бок и поново потонуо...

Био је то шок за све који су учествовали у вађењу, али не и обесхрабрење. Посао је сутрадан настављен, трајао је још дванаестак дана.

– Не знам јесмо ли тада један другом честитали – прича инжењер Фабрио, стручњак који је после рата учествовао у многим операцијама вађења бродских олупина из Јадрана примењујући многе властите изуме –

или смо кришом брисали сузе које су се јављале после изненадног попуштања напетости. Углавном, извадили смо „Рамба“ и доказали да се то може извести и примитивним средствима којима смо тада располагали... Било нам је то драгоцено искуство за послове који су уследили...

Побеђен и „Престолонаследник Петар“

Други пример којег се ваља присетити било је вађење пароброда „Пре-

рониоци Марио Танфара и инжењер Карло Бауман поставили су рекорд у роњењу на највећој дубини у Јадрану. У тој операцији рониоци су провели под водом око 300 часова. Танфара и Бауман остали су седам сати непрекидно у дубини од 34 метра када су постављали цилиндри за другу етапу вађења брода.

Одговарајући неком приликом репортеру Радио-Ријеке на питање који је догађај био најужбудљивији у његовој вишегодишњој пракси у вађењу потонулих бродова,

пучини пред острвом Зларином. Изнад брода, на одређеном одстојању, по дужини и висини, били су размештени и челичним ужадима за брод везани челични цилиндри који су двојним заједничким узгоном требало да подигну брод. Цилиндара је било од 300, 200 и 100 тона. Узгон се по том поступку постиже издувавањем воде из цилиндара путем сабијеног ваздуха.

И шта се догодило? Екипа је већ давно прешла ту „границу“ узгона, а непослушни брод и даље је стајао укопан пропе-

Ситуација је била врло тешка и мучна. И челична ужад већ су била оптерећена до границе када је могло доћи до пуцања...

– Требало је сваког часа донети одлуку о престанку продувавања цилиндара – сећа се инжењер Фабрио. – И у том часу немог и стравичног зурења у дубину од једном смо приметили да се море из дубине све више пени! На површину су почели да избијају мехурићи ваздуха, све већи и већи, док напokon разбеснело море није узаврело у кругу од педесетак мета-

крма брода је кренула према површини...

Из мора је попут вулкана грунуо ваздух и створио „пијавицу“ високу десетак метара, а затим се све то с пилот-цилиндром громогласно сурвало у море. Присутни су, запрепашћени, посматрали до тад невиђену сцену и очекивали шта ће се догодити. Био је то језив приказ за све.

Пилот-цилиндар је по други пут „одскочио“ изнад морске површине само два-три метра и најзад се умирио.

Био је то – почетак кра-

Илустровао: Драган Јовић – Лисица

столонаследник Петар“ који је затим многим морима света пловио под новим именом „Партизанка“.

Пуних десет година тај брод лежао је на дну Јадрана. У току припрема за вађење, и самог вађења,

инжењер Иво Фабрио је рекао:

– Вађење „Престолонаследника Петра“... У току је била једна од најделикатнијих фаза дизања пароброда који је лежао на дубини већој од 60 метара, на отвореној

лерима у муљ. Непомичан. Ни да се помакне. Покушали су с испирањем крменог цилиндра, на рачун резервног узгона потребног при каснијим фазама подизања, па опет ништа.

Брод се заинатио!

ра. Шта се догодило? Крма пароброда коначно се отргла од десетогодишњег чврстог загрљаја и с пропелерима понела са собом брдо чврстог муља. Понесена огромним вишком узгона који су дали крмени цилиндри

ја. „Престолонаследник Петар“ убрзо је довучен до обале где су му бродоградитељи дали нови изглед и ново име – „Партизанка“, понос поратне путничке флоте.

Грлимир Радивојевић

Свима је јасно да животиња која се нађе на нишану ловачке пушке обавезно завршава понижавајуће. Али, ни сви ловци нису исти. Они без пушке који лове за тржиште преко којег се снабдевају зоолошки вртови широм света, иако и сами трагају за најлепшим, здравим и снажним – трофејним примерцима, морају да се труде да животињи коју хватају заиста не усфали ни длака с главе. У ствари, нуде јој нови живот, уз много мање слободе, али и уз некаква задовољства. Зато би се могло рећи да је њихов посао напоран. И веома сложен, јер после свега предстоји велики труд око навикавања слободњака на кавезе и, уопште, око одржавања врсте у заточеништву. То је још и најтеже.

Захтеви тржишта дивљих животиња данас су подељени око пита-

МАЈМУНСКИ ПУТ ДО КАВЕЗА

ња да ли треба хватати само одрасле примерке или то треба да буду младунци. До пре неколико деценија, међутим, важило је правило да је за кавез најбоља одрасла животиња, нарочито ако се ради о некој звери. Од ње се очекује да делује свеже, да иза решетака показује зубе и симболизује дивљину и тајанственост. А таква може да буде, заиста, само одрасла животиња, јер је готово увек доброг физичког стања. Зато су је одмах и стављали у кавез, упркос чињеници да јој такав положај није обећавао дуг живот.

На прилагођавање и привремену изолацију које је увео велики љубитељ и познавалац животиња Брем, нико се није ни освртао. Тиме су, тек у новије време, почели да се баве неки познатији трговци. Француз Бертол, Американац Џо Бони и Енглец Роџерс.

Шприц уместо метка

За хватање дивљих животиња и сада се најчешће користе маскиране рупе – оне из страшних деачких снова и авантуристичких романа. Копају се на стази која води до појила или на неком другом месту куда животиње обавезно пролазе. Испод пружа се поставља најлонска мрежа да би извлачење животиње било што једноставније. Неки монтирају и радио-одашиљач, да не би морали да дежурају...

У Азији се, приликом лова на тигрове, мрежа баца са висине, или се поставља на земљу па онда повлачи горе. Често се све завршава паником која може да има и трагичне последице. Мрежом се још хватају мајмуни и птице. Најтеже је с горилама а најлакше са шимпанзама – довољно је да му се да неколико гутљаја пива...

На отвореном простору возило

Жирафу хватају ласом, и то прилично једноставно. Муке настају тек касније

СЛОБОДА ЗА ГУТЉАЈ ПИВА

је најподесније за хватање жирафа, антилопа и газела: у покрету им се око врата набацује замка попут каубојског ласа. За то је потребна изузетна спретност, јер је понашање преплашене животиње непредвидиво и може да дође до ломова при чему је врат увек најосетљивији.

Најсавременији начин лова без убијања подразумева хемијску пушку с метком за омамљивање. Може да се користи за све животиње велике и мале, птице и гмизавце. Али, и ту мора да се пази, јер ако се прекорачи количина наркотика који успављују животињу (одређује се према тежини, плена) може да се догоди да се она уопште не пробуди.

Ухваћена животиња упућује се на нарочите фарме где пролази кроз фазу прилагођавања. Једна од тих фарми зове се „Сиго“ а налази се у близини главног града Кеније. Кажу да је тамо најтеже са исхраном. Иако се за придошлице бира само најбоље, животиње, у почетку, одбијају да једу. Неке тако и угину, али се већина, после извесног времена, баца на храну заборављајући све остало.

60 дана досаде

Дужина периода прилагођавања зависи од старости животиње. Све у свему, чим се навикне на нову средину живот за њу постаје ведрији и чини се као да она уоп-

ште не жали за изгубљеном слободом.

Са ових фарми може лако да се побегне, јер је ограда више симболично постављена али се то, из необјашњивих разлога, ретко догађа. Чињеница је да друштво прија, нема непријатеља, а човек није стражар већ одани послужитељ који им непрекидно нуди богату трпезу.

Животиње затим одлазе у свет, изузев ако нису преживари. У том случају морају у карантин како би се избегло преношење говеђе куге. Одлазак у неки од зоолошких вртова за одређене врсте је велики преокрет и шок. Замислите једну жирафу, антилопу или зебру која са топлих кенијских висоравни стигне у хамбуршки зоо-врт – тамо где се стално осећају хладне ваздушне струје Северног мора...

Међу зоолошким вртovima који искључиво служе као карантини, најпознатији је онај у Фузару крај Напуља. Он је и најподеснији – због климе и могућности које пружа за биолошке експерименте. Да би се избегло преношење заразе, антилопа на пример ту мора да проведе бар 60 дана, у друштву неког нашег говечета које је иначе веома осетљиво на болести.

Дружење у којем доминира досада доводи ове животиње у необичне ситуације. Често се зближавају, уз много нежности, да би се затим завадиле или потукле, изливајући сав свој „расистички“ бес. А кад поново наступи затишје, придошлица је већ издржала карантин и спремају је за пут – возом, авионом, бродом – тамо где чекају нови доживљаји.

Жуте степе Масаја и зелене шуме Убангија (у Африци) живе још само у сећању. Рај је заувек изгубљен.

Д. Варагић

Но би
рекао
да су баш
мајмун
толико
глупи!
Овај
се
начисто
паралисао
чим
је
професионални
ловац
Раул
да Силва
уперио
у њега
лажни
револвер

Чувени
ловац
без пушке
Макс
Олденберг
у
Амазонији
хвата
највећу
змију
анаконду

БЕЖЕ. ОТИМАЈУ СЕ, ТУКУ,
ОДБИЈАЈУ ХРАНУ... ИПАК,
ЧОВЕК УСПЕВА ДА
ПРЕОБРАЗИ ЖИВОТИЊЕ И
ИСТОВРЕМЕНО УБЕДИ СЕБЕ
ДА СУ СЕ ОНЕ С ТИМ
ЗАУВЕК ПОМИРИЛЕ

Да би погодак пушком за омамљивање био сигуран, ловац мора што више да се приближи животињи. Ни овај нилски коњ није баш безазлен

Хватање дивљих коња у Америци

У ЗЕМУНУ
ЗАКОПАНО БЛАГО

Сребром богат град. Преварили сте се ако сте помислили да је у нашој причи реч о Новом Брду или америчком Силвер Ситију кога се многи још сећају из прича о Дивљем западу. У питању је, то вероватно нисте очекивали, Земун, некада највећа и најлепша варош Војне границе, станице путолова и прописних, политичких избеглица и трговаца, поприште сукобљених интереса великих империја. Али, како то да овај град називају сребром богатим када се зна да ни у њему ни поред њега никада није нађен ни најмањи траг сребрне жице? Одговор је помало необичан: Земун је, кажу, био а можда је то и сада, град закопаног блага, најбољи пример да оно не лежи увек у беспућу туђих гудура, скривеним пећинама, напуштеним замковима. Блага има и ту, око нас, у градовима у којима живимо.

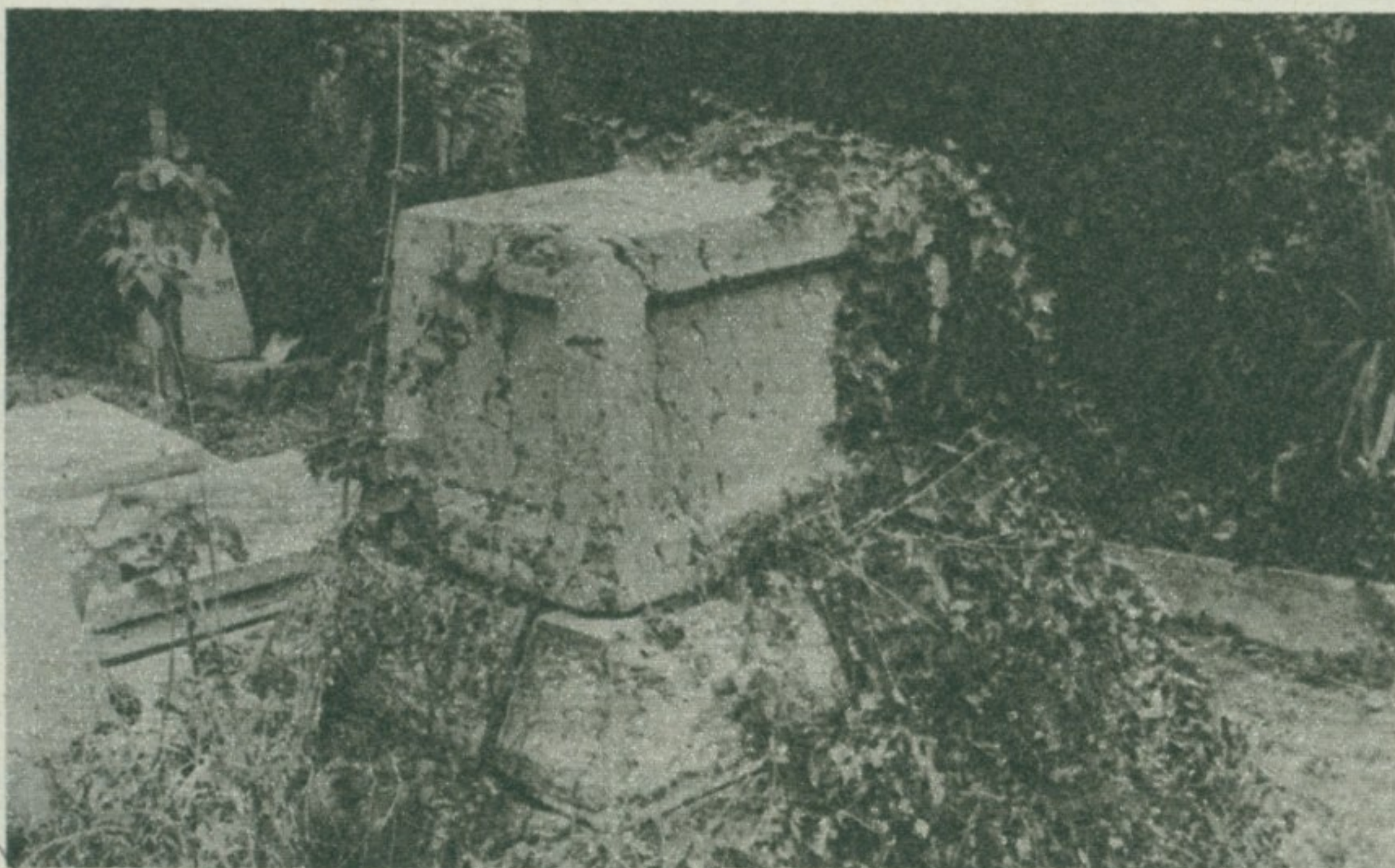
Да би био град закопаног блага, Земуну су ишле наруку неке историјске околности, пре свега чињеница да је био погранични град а уједно и мост који је спајао Запад са Истоком. Никакво чудо што је почетком овог века имао 12 цехова и преко 30 великих предузећа. Приче о закопаном благу доста су кружиле градом који је уочи I светског рата имао око 15.000 становника. Често с разлогом јер није била никаква реткост

убости ашов у земљу и изнети на светлост дана гомилу зарђалих бакарних, сребрних а богме и златних римских новчића. О последњим, власти нису баш увек биле најбоље обавештене за разлику од — комшилука. Њему ништа није могло да промакне: зачас би градом пукао

КОСТУРИ КОД

У ГРАДУ ОД 15.000 СТАНОВНИКА
НЕМОГУЋЕ ЈЕ ДА СЕ БИЛО ШТА
ДОГОДИ А ДА ТО ПРОМАКНЕ
ЧАРШИЈИ: ПОГотову КАД БИ
НЕКО ИЗ СУКНА УСКОЧИО У СВИЛУ

Гроб у облику саркофага: обичај или захвалност?

глас, обогатио се тај и тај. Чак и ако би налажење каквог чупчића и остало тајна, у граду у којем се сви знају, било је немогуће ући из памучних у свиле хаљине а да се то не примети. Још ако би уместо потлеушице никла зграда на спрат...

Вредни али сиромашни

Од свих тих прича о закопаном благу до данас се сачувало неколико али се нама чини да посебну пажњу заслужује она о браћи Мухар по којима је и један део града добио име. Чули смо је од Миодрага Дабижића, кустоса Музеја града Земуна и Славка Здравковића, једног од оних заљубљеника

у родни град који доста времена проводе истражујући његову историју.

Дакле, прича почиње доласком у Земун Ивана и Мијата Мухара, вредне али не баш имућне браће. Мада се град наомак Србије прилично разликовао од личног села из којег су дошли, брзо су се снашли. Са новцем који су донели тамо су могли да купе кућу на крају главне улице која им је одмах запала за око: била је на спрат, скромна али на одличном месту. За њу се причало да је газда, из угледне породице Васиљевића, одавно хтео да је прода па је, чекајући купца изнајмио неком гостионичару који је у њој држао и свратиште за госте и коње. Договор је брзо пао, Му-

решио да изврши неке поправке и преправке у гостионици па је довео раднике. Један од њих, који је радио на вратима, рекао је да у зиду, испод даске има нешто тврдо, највероватније неки метал. Куцкао је по њему, копао покушавајући да то „нешто“ ослободи али се мој отац успротивио. Наредио је да се врата одмах зазидају и да се о свему не прича.

Та епизода би у нашој породици била заувек заборављена да после неколико година, не сећам се више колико, у нашу гостионицу једног дана није бануо непознат човек у црној пелерини, са шеширом дубоко натученим на чело. Сео је у најмрачнији угао и кад је отац пришао да га услужи рекао да је изишао са робије и дошао право, овде, у нашу гостионицу, јер му је друг из ћелије на саmrти поверио да се у њој налази велико богатство.

Да ли му је отац поверовао или није, не знам, тек

одбио је да по кући раскопава. Убеђивања непознатог нису помогла. Био је непоколебљив, новац му истина није био наодмет али се вероватно прибојавао да би неко зло могло да га снађе. У сваком случају, тајанствени незнацац је отишао необављена посла и више се никада није појавио.

Имајући све ово у виду, претпоставка да су Иван и Мијат Мухар у темељима срушене куће заиста нашли ћуп са златом, чини се сасвим основаном. Они сами је, додуше, никада нису потврдили али ни — оповргли.

Олга Вукадиновић
Фотографије:
Славенко Бојовић

Илустровао: Слободан Стефановић

ДВА ТОРЊА

хари су исплатили тражену суму и отворили радњу мешовитом робом. Посао је кренуо, не баш да је процветао, али су вредни Личани скупили довољно пара да на месту Васиљевића куће подигну нову, пространу. Рушење некадашње гостионице „Код два торња“ и копање темеља за нову зграду свечано је прослављено. За баумајстора и кубикаше нарочито за ту прилику је набављено буре најбољег пива које је у Земуну могло да се нађе. Разуме се да је с копањем започето у ведром, свечаном расположењу које је потрајало све док се пред очима, што од пива што од напора загрејаних радника, нису указале кости три скелета. Да ли само кости?

Захвална браћа

По дубоком уверењу, целог града, не. Ево и зашто: Мухари су намераваали да подигну пространу, већу кућу уместо оне коју су срушили али у складу са својим могућностима а то је значило — једноставну. Уместо такве, никла је ве-

лика, лепа, угаона кућа са финим еркером, у стилу сецесије за коју је планове направио један од тада најугледнијих градитеља у Земуну, Јосип Краус. За тако нешто, то је и лаику било јасно, било је потребно много више новца него што се сматрало да га Мухари имају. Осим тога, непобитним доказом да су Мухари осим костију нашли и злато, сматрана је и чињеница да су на земунском гробљу подигли споменик у облику саркофага и ту сместили нађене кости. Јесте да је ред и православног обичаја налагао да се ти костури сахране али се под тим није подразумевало и подизање скупог споменика. Зашто би уопште неко потпуно непознатом свету поклањао толику пажњу и излагао се непотребном трошку изузев... Изузев ако није у питању — захвалност.

Да су Мухари поред костију нашли и ћуп са златом на изврстан начин потврђује и прича гостионичарева кћерке која каже:

— Неколико година пошто је узео у најам Васиљевићеву кућу, мој отац је

Уместо скромне једносpratнице браћа Бухар су подигли велику, лепу кућу у стилу сецесије

ПАНИКА У КАМПУ ОРЕМУР

Живот је прича,
прича је живот

**ИЗ МРАКА ЈЕ ИЗРОНИЛА
РАЗЈАРЕНА ЖИВОТИЊА И
ТУТЊЕЊИ ПОЈУРИЛА ИЗМЕЂУ
КАМП-КУЋИЦА. СВА ДЕЦА БИЛА
СУ НАПОЉУ НЕ СЛУТЕЊИ УЖАС
КОЈИ НАИЛАЗИ**

Константино Диез је начуљео уши. Тупи ударици, копање у месту, бесна рика... Окренуо се супруги: – Туку се! Идем да видим. – Истрчао је из приколице и упутно према оградџи. На пашњаку уз камп, при слабој светлости угледао је младог бика који се окомио на другог. Чим га је оборио, бацно се на њега не дајући му да предахне тако да је овај једва дочекао да уграби момчак и побегне прескочивши у трку камени зид којим је ограђено имање.

Неколико тренутака бегунац је стајао непомично у пролазу између камене оградџе пашњака и решетака које су штитиле камп. Диез који је често посматрао стадо препознао је знак на челу животиње – белу звезду. Био је то предводник стада, величанствен и поносан, увек испред бикова који су пасти заједно. Вечерас је, међутим, наишао на јачега од себе. Противник му је на десном боку направио дубоку рану, осећао се изгубљен и понижен.

Догодило се то 23. јула 1985. нешто пре једанаест сати увече. Ускоро ће за становнике кампа почети ноћ ужаса.

Угасите то чудо

У ауто-кампу Оремур, у долини Вега Чика, 50 километара северно од главног града, налазило се у том часу 238 камп-приколица, углавном с мадридском регистрацијом. Готово све су биле осветљене. Вечера тек што је завршена и деца су се још играла напољу. Камп се налази одмах уз ганадерију, најпознатију фарму у Шпанији где се већ вековима узгајају бикови за кориду. Селекцијом се бирају само најагресивнији, који и на најмању провокацију показују своју борбену нарав. Тореадори их се највише боје, публика им се диви... Такав један, рањен,

стајао је сада на два метра од оградџе кампа. Средом, иза решетака.

Група деце узбуђено је потрчала према зградици у којој се налазио управник кампа Фернандо Фернандез. Чим је чуо за рањеног бика, он је с ноћним чуварем Маркезом пожурио колима у суседно село да потражи помоћ. Имали су среће да наиђу на др Хозеа Албера Монтоја, 26-годишњег ветеринара. У пратњи сељака Антонија Ернана ветеринар је одмах кренуо за управником.

Кад је Монтоја стигао у камп, негде око 23 часа и 30 минута, затекао је гомилу децурлије која су, сигурна иза решетака, изазивала бика и ругала му се, док је неко од кампера уперу рефлексор од 500 вати у њега. – Угасите то чудо и склоните децу – повикао је ветеринар. Мајке су пожуриле да узму децу, рефлексор је угашен. Диез је упалио цепну лампу којом је осветлио „сцену“. Ветеринар је сковао план: намамиће бика према отвореном улазу у пашњак. – Узмите бакљу и осветљавајте пут биком до оградџе – наредио је Маркезу.

Изгледало је да ће успети. Али, одједном, бик се окренуо у супротном правцу и са својих 350 килограма бацно се на решеткасту ограду кампа. Следећег тренутка тридесетак метара гвоздене оградџе срушило се с треском.

Побиће децу!

Било је касно за упозорење. Разјарени бик већ је одбацио у ваздух Маркеза, па Ернана и – нестало негде у мраку. Фернандез је утрчао у управну зграду и зграбио микрофон: – Пажња! – одјекнуло је у ноћи. Непојте се кретати по кампу. Останите у приколицама!

На неких 500 метара од оградџе Франсиско Мерсиљо, његова жена Роза и таст Хоакин дел Прадо гледали су телевизију у „предсобљу“ камп-кућнице које су подигли од шперплоче и пластике, док се њихово двоје деце играло напољу с друштвом из суседне викендице. Чим су чули упозорење, све троје су брзо изашли напоље да виде где су деца и нашли се пред црном силуетом животиње. Бик! Као да их је чекао.

– Брзо унутра! – повикао је Франсиско и заједно са Розом почео да гура децу према улазу у „пред-

собљу“. Његов таст гледао је како бик жури пуном брзином: стићи ће децу пре но што се склоне на сигурно. Педесетосмогодишњи Хоакин, варилац у пензији, савладао је страх и потрчао према биком. Зауставио се неколико корака испред њега, пошао лево, па десно, заокренуо и пожурио на другу страну. Успео је да скрене пажњу избезумљене животиње и она је кренула за њим. На несрећу Хоакин се саплео и пао. Бик се бацно на њега с истуреним роговима...

Видевши како бик вуче по земљи њеног оца, Роза је ван себе повикала: – Франсиско, карабин! – За трен ока Франсиско је с пушком већ био напољу, на око шест метара од бика, чуло се шкљоцање затварача, одјекнуло је пуцањ, али је метак само окрзнуо бика по слепоочници. Изненађен, он је подигао главу и муњевито се бацно на две црне силуете. Једва су успели да се склоне иза покретних врата кад је грунуло. Бик је као од шале покидао челичну ужад којом су били причвршћени кочићи. Деца су стигла за то време да улете у приколицу.

Три пуцања

Марија Лујза Карерас трчала је да нађе свог 12-годишњег сина Мигела Ангела и најзад га угледала на осветљеном платоу крај улаза у камп. Дечак је вриштао: – Тор! Тор! – Црни бик стајао је непомично на свега неколико метара од њега и посматрао га. У том тренутку један 15-годишњак скотрљао се с оближњег дрвета, брзо покупио са земље каменчиће и почео да гађа бика који се истог часа окренуо према нападачу. Марија Лујза је искористила то, зграбила сина за руку и сакрила се са њим иза првог већег стабла. Спасилац је једва успео да се узверне до првих грана пре но што је бик грунуо у стабло.

...Двадесетак деце, збијене иза ниске оградџе подијума за играње, завриштало је од страха. Бик је повио рогове и кренуо на њих. Деца су у паници потрчала према ресторану. Зачудо, животиња их није пратила до краја. Тада је један мештанин, који је после рада свратио у камп и задржао се, потегнуо револвер и са три метка погодио животињу у слабину. Бик је пао на колена, глава му је треснула о праг на улазу.

Ипак, кад је чуо буку иза себе, посрћући се придишао. То су отварали врата кампа да изађу кола др Монтоја који је повезао Маркеза и Ернана према оближњем градићу да им се укаже помоћ. – Станите овде – рекао је ветеринар Диезу кад су прошли кроз капију – и немојте да гасите мотор. – Спустио је стакло на прозору кола и почео да маше вичући: – Торо! Торо! – Бик се померио према њему. – Крени полако довикнуо је Диезу не престајући да изазива бика. – Морамо га натерати да изађе из кампа.

Конечно, бик је изашао из ограђеног простора. Стигао је аутомобил на путу и почео да грува свом снагом у лева врата. Диез је исправио кола и настао нешто брже од животиње. На неколико стотина метара од кампа дао је гас. Покривен крвљу, без трукне снаге, бик је остао да стоји на друму тешко дишући.

Чувари с ганадерије који су убрзо стигли преградиле су пут да рањени бик не утекне. Нико није смео да му приђе. Два сата касније радници су туду провели стадо крава и тек тада се бик, умирен њиховим присуством, одвукао за њима на фарму.

В. М.

ФАРАОН:

ИНКАРНАЦИЈА СЕТА

ПЛАНО

ЦРТА: ДАНИЈЕЛ МЕ (DANIEL MELET) ПИШЕ: АНДРЕ ПОЛ-ДУШАТО (ANDRE-PAUL DUSHATO)

ФАРАОН И КРИСТАЛ, АГЕНТИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ "КОБРА" ИСПИТУЈУ НЕСТАНАК ЕГИПТОЛОГА, ПРОФЕСОРА ЛЕВЛИНА, ЧЛАНА "КОБРЕ" И ОКРИВЉУЈУ ЗЛОГЛАСНУ ОРГАНИЗАЦИЈУ ЛУДИ-МУМИЈА КОЈУ ПРЕДВОДИ СЕТ...

ЖЕЛИМ ДА ОСТАНЕ У ТОМ КОВЧЕГУ КОЛИКО ЈЕ ПОТРЕБНО! СПУСТИТЕ ГА У КРИПТУ!

БЕГ ТРИ ДАНА ДЕ-ЖУРАМ... НИКАКО НИСАМ УСПЕЛА ДА УБЕМ... СМЕНА ЈЕ НА ДВА САТА...

РИЗИКОВАЋУ... ДРУГО МИ НЕ ПРЕОСТАЈЕ...

ДА ЛИ СИ СЕ ПРЕДОМИСЛИО, ФАРАОНЕ?

НИСАМ И НЕБУ!

ЈЕСИ ЛИ ИМАО ВРЕМЕНА ДА САОПШТИШ НЕКОМЕ ПОСЛЕДЊУ ПОРЈУ СЕР ЛЕВЛИНА?

АКО КАЖЕМ НЕ, ХОРЕТЕ ЛИ МИ ВЕРОВАТИ?

НИЈЕ ВАЖНО!
ИОЧАКО БЕШ ДА
УМРЕШ, А МИ БЕМО
СТВОРИТИ
ТВОЈУ
ВЕРНУ КОПИЈУ...

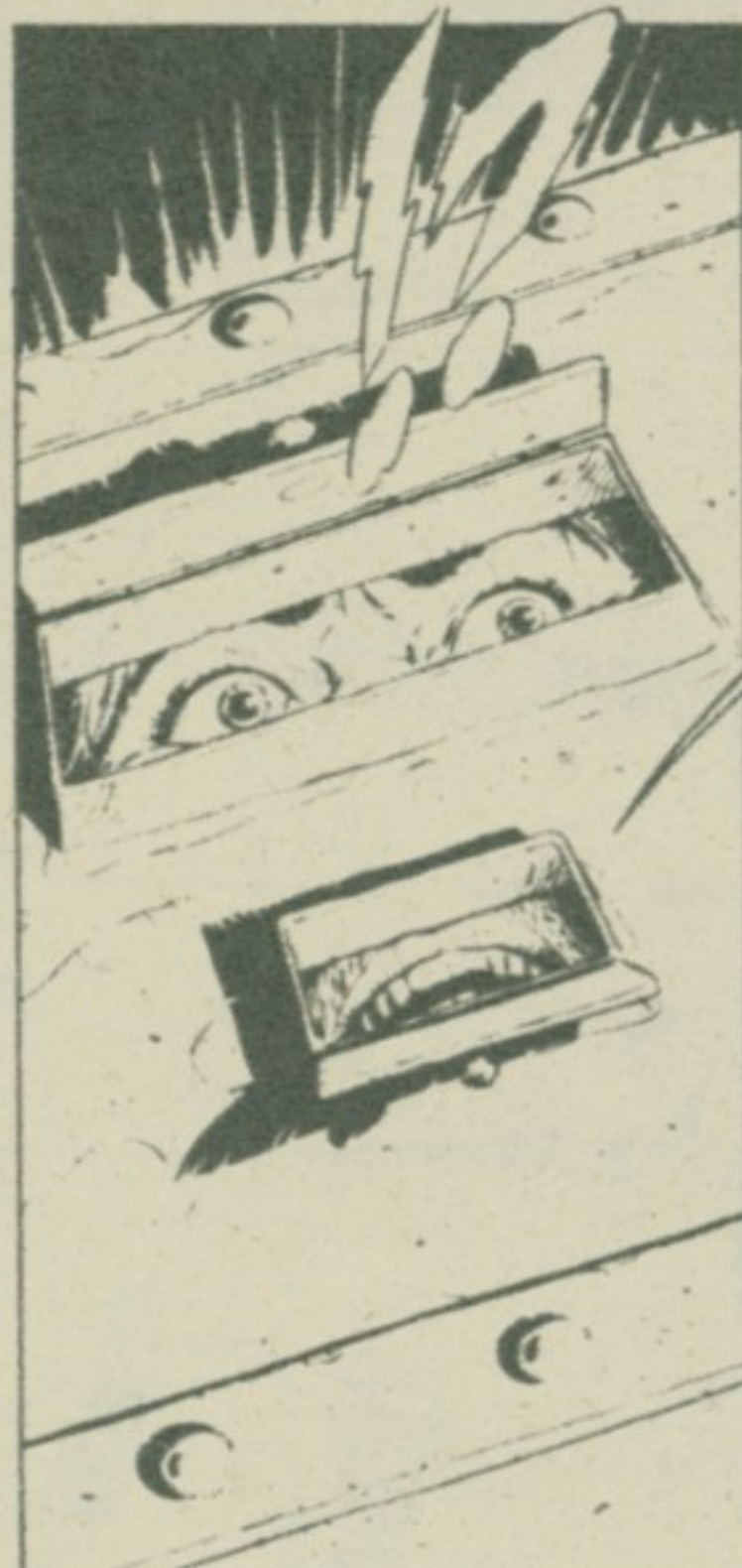
ВЕОМА ЛУ-
БАЗНО И ОРИ-
ГИНАЛНО!

И ЗАТО БЕ-
МО ТЕ
МУМИФИЦИРАТИ
ЖИВОГ!

ДОСТА!
ПРЕКИНИ
ВЕА ЈЕД-
НОМ!

СУМЊАО САМ
У ТО... КАКО
СТЕ, СЕР
ЛЕВЛИНЕ?

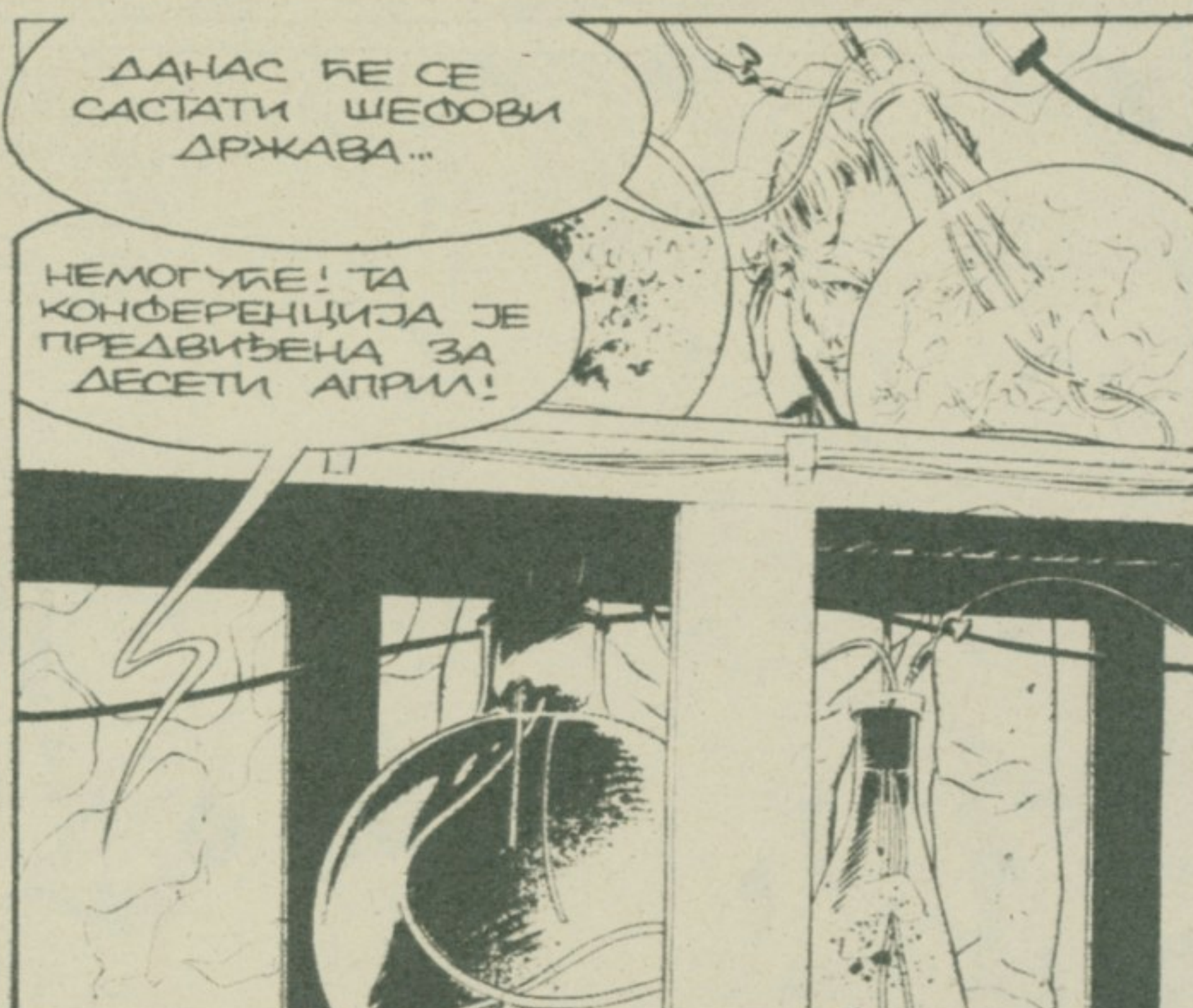
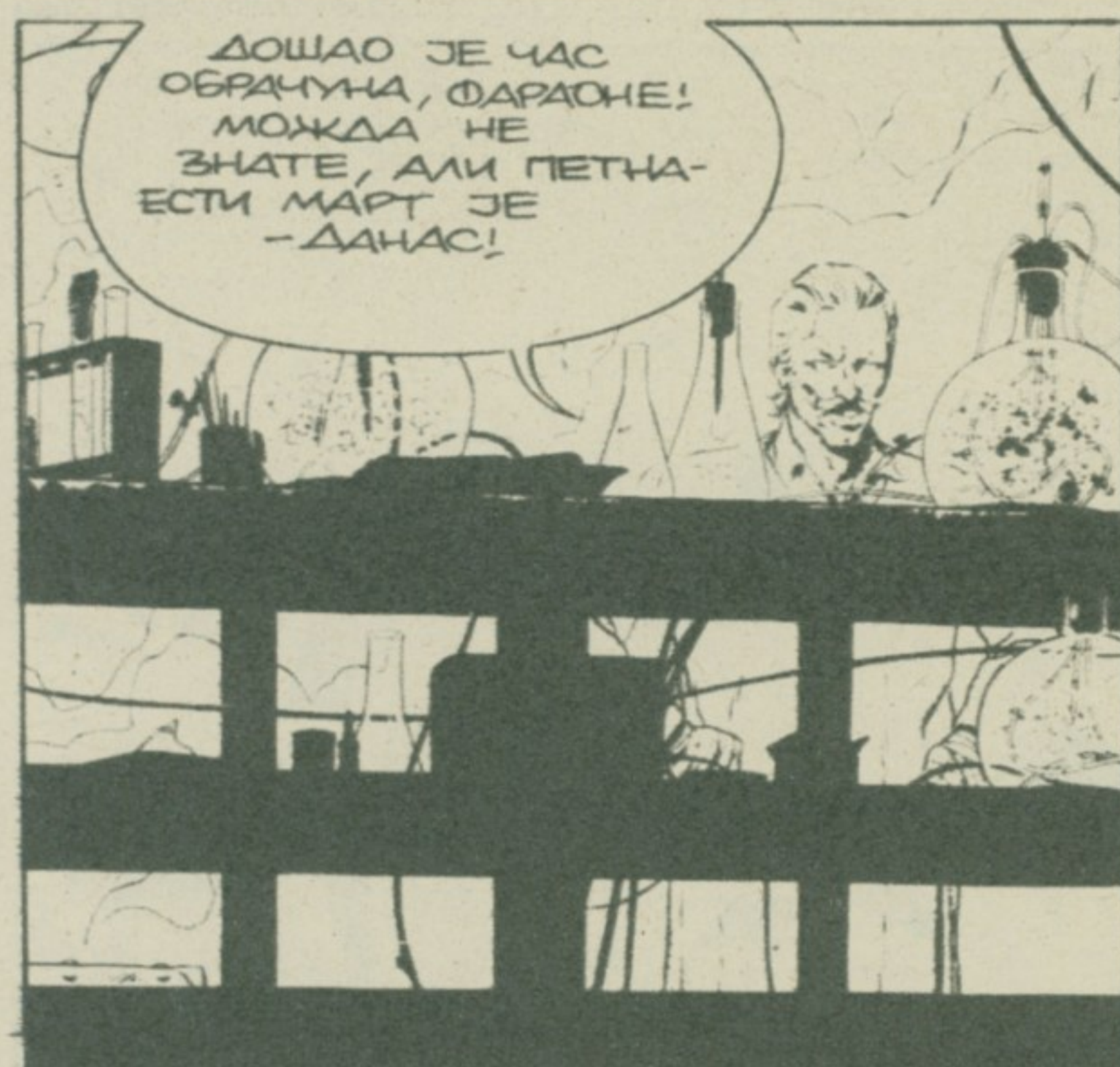
БОЛЕ
ИЗГЛЕДАТЕ
НЕГО У
ОНОЈ
СОБИ...

ВИ
НИСТЕ...

...ПРАВИ
СЕР ЛЕВЛИН!
ДА, ЈА САМ
ЊЕГОВ КЛОН,
БИЈЕ НАПРАВЉЕ-
НО ОД ЊЕГОВИХ
ГЕНА!

ЗАТО САМ И БИО
У ТЕЛЕПАТСКОЈ
ВЕЗИ С ЊИМ! СМЕТА-
ЛА НАМ ЈЕ ЊЕГОВА
САРАДЊА С КОБРОМ
И СВЕ ОМО УЧИНИЛИ
ДА У ЊЕГА ПО-
СУМЊАТЕ...

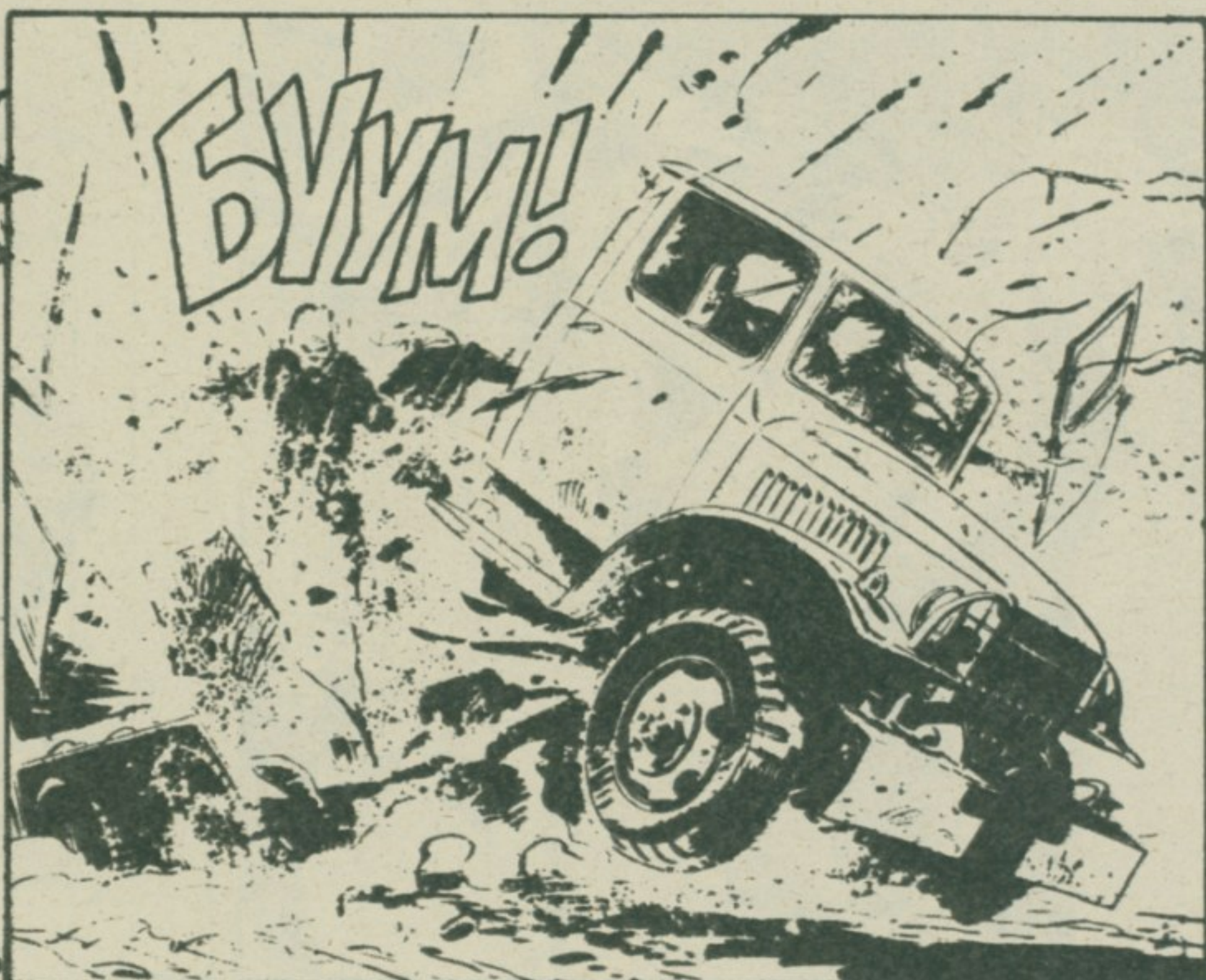
А СЕР ЛЕВЛИН?
ОНА МУМИЈА...
НИЈЕ БИО ОН,
ЗАР НЕ?

НЕ, ВЕР ЊЕ-
ГОВ КЛОН, БИЋЕ
НАСТАЛО ОД ЊЕГО-
ВИХ ГЕНА! ХТЕЛИ СУ
И НАС ДА ПРЕТВОРЕ
У КЛОНОВЕ... ДА БИ
И НАМА МАНИПУ-
ЛИСАЛИ!

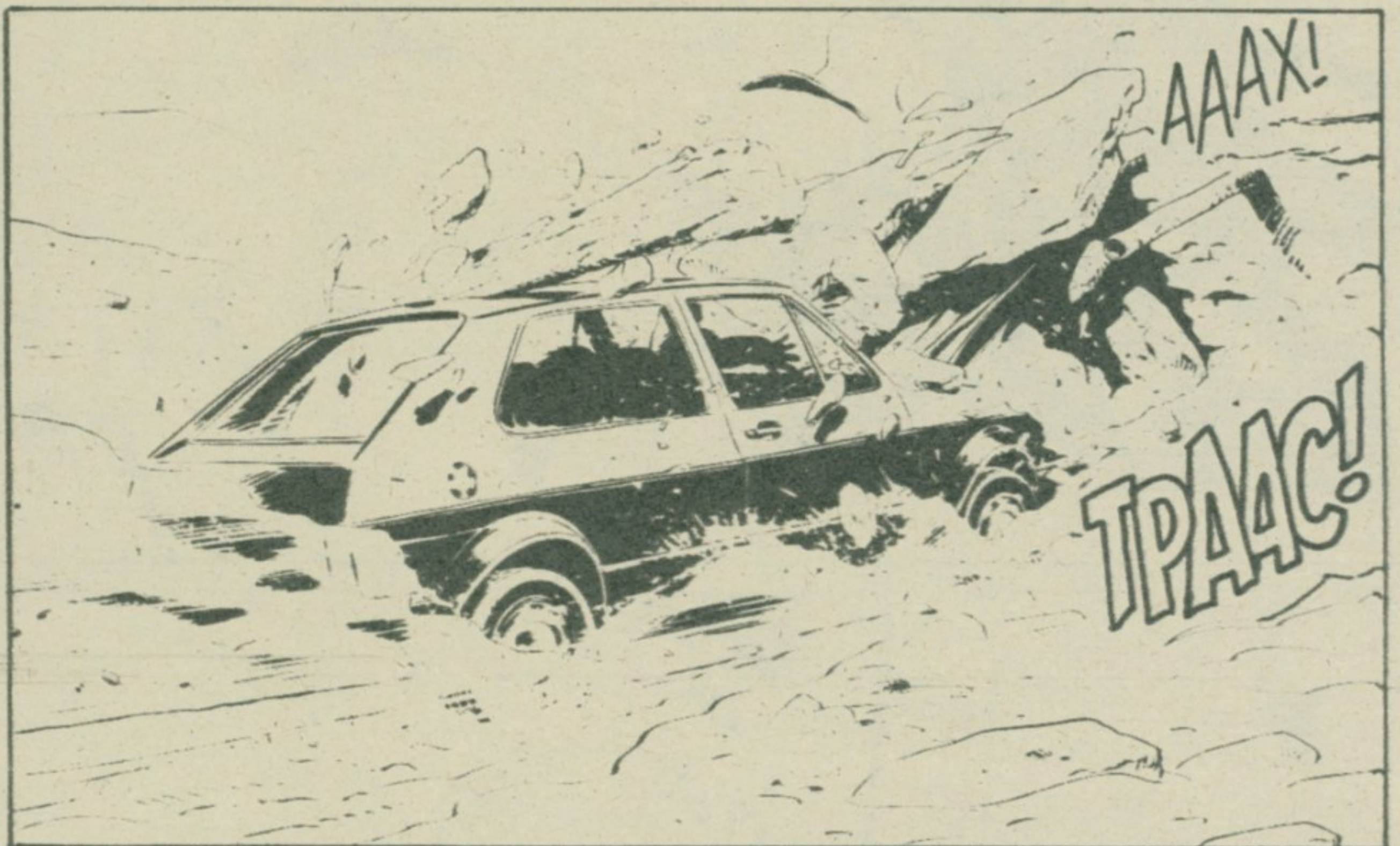
ПРЕМА ХИЈЕРОГЛИФМА
ИЗ ПИРАМИДЕ, СВЕТСКА
КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА МИР
ПОЧИЊЕ КРОЗ ЈЕДАН
САТ, А СЕТ ПРИ-
ПРЕМА АТЕНТАТ...
СТУПИ У ВЕЗУ
С АДМИРАЛОМ...

ОПЕТ ТЕЛЕПАТИЈА...
ХОЋЕ ДА НАС УНИШ-
ТЕ ГРАНАТАМА... МО-
РАМ ПОКУШАТИ ДА
ИМ СЕ ОДУПРЕМ...

ИЗНОГУД! ПОКЛОН

ПИСЕ, ГОШИНИ
(GOSCINNI)
ЦРТА, ТАБАРИ
(TABARY)

ТОПЛО И СУНЧАН ДАН У БАГДАДУ...

МОЛИМ ВАС, ГДЕ ЈЕ КАЛИ-
ФОВ ДВОРАЦ? ДОШАО САМ
ДА УМВРСТИМ ВЕЗЕ КОЈЕ
СПАЈАЈУ НАШЕ ДВЕ
ЗЕМЉЕ!

ТРЕБА
УЛИЦА
ДЕСНО!

У ДВОРУ ШЕФ ПРОТОКО-
ЛА ДОЧЕКУЈЕ АМБАСАДО-
РА УЗ СВЕ ПОЧАСТИ...

ЈА САМ АМБАСАДОР...

МА,
ЗНАМ!
СТАВИ-
ТЕ ПОД-
МЕТАЧЕ...
ПОД ЈЕ
КЛИЗАВ...

ГОСПОДАРУ, СТИ-
ГАО ЈЕ
АМБАСАДОР!

3333...МММ?

АЛИ, ДОБРИ
МОЈ ИЗНО-
ГУДЕ, ЗА-
ШТО МИ
ПРЕКИДАШ
ПОПОДНЕВ-
НИ САНЗ?

ХАЈДЕ, ХАЈДЕ...
ЗНАТЕ ДА АМБА-
САДОРИ ДОНО-
СЕ ЛЕПЕ
ПОКЛОНЕ! ГО-
ВОР САМ ВАМ
РАНИЈЕ ДА...

У САЛОНУ...

КРАЉ, МОЈ ГОСПОДАР, СРДАЧНО ВАС
ПОЗДРАВЉА И ШАЂЕ ВАМ ЛЕП ПОКЛОН
РАДИ ЈАЧАЊА ВЕЗА ИЗМЕЂУ НАШЕ ДВЕ
ВЕЛИКЕ ЗЕМЉЕ...

3333...

ХМ... ПОКЛОНИ
СУ ПРИЛИЧНО
ВЕЛИКИ...

ГОСПОДАРУ,
ГОВОР!

ХМММ?

ХВАЛА МНОГО!
МИ ТАКОЂЕ ША-
ЉЕМО СВОЈЕ
СРДАЧНЕ ПО-
ЗДРАВЕ!

А САД
ДА ВИДИ-
МО ПО-
КЛОНЕ...

НО, ГДЕ СУ
ТИ ПОКЛО-
НИ?

А, ДА!
НОСАМ!
ПОКЛОН!

ПОКЛОН!

ПОКЛОН!

ПОКЛОН!

ЕВО!
ОДМАХ!

ДАД!

ПРИВЕСАК
ЗА КЉУЧЕ-
ВЕ!

ОХ!
БАШ
ЉУБАВ-
НО!

ОДОХ
ЈА ДА
СПА-
ВАМ!

НЕВЕРОВАТНО! ПОТПУ-
НО САМ ЗАБОРАВИО
НА ВАС! МОЖДА ЋЕ
КАЛИФ ХТЕТИ ДА
ВАМ ПОКЛОНИ
СВОЈ ПРИ-ОВЕ-
САК?

АЛИ...
СВИ
ОНИ
САНАУ-
ЦИ?

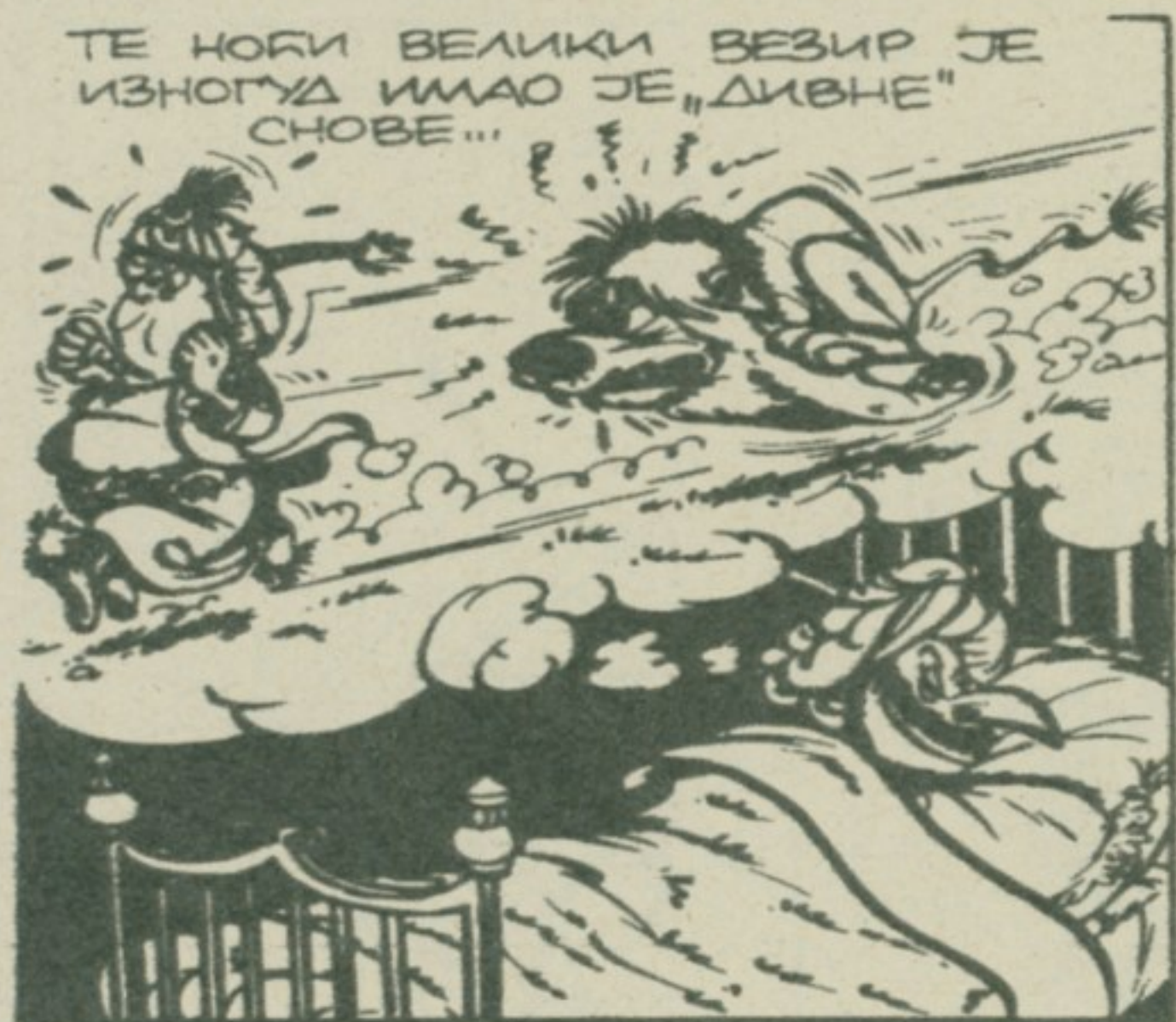
ТО ЈЕ МОЈ ЛИЧНИ
ПРТАР! ХМ! СЕТИО
САМ СЕ! ДАЋУ ВАМ
ЈЕДНУ ОПАКУ ЖИВО-
ТИЊУ ИЗ МОЈЕ
ЗЕМЉЕ!

ОПАКУ
ЖИВО-
ТИЊУ?

ДОБИТЕ СУТРА ПО
ЊУ У МОЈУ АМБАСА-
ДУ! ТО ЋЕ ДОПРИ-
НЕТИ ЈАЧАЊУ БЕЗА
ИЗМЕЂУ НАШЕ ДВЕ
ВЕЛИКЕ ЗЕМЉЕ!

ХМ,
ОПАКА
ЖИВОТИ-
ЊА...

ТЕ НОГИ ВЕЛИКИ БЕЗИР ЈЕ
ИЗНОГУД ИМАО ЈЕ "ДИВНЕ"
СНОВЕ...

ЖИВЕО ИЗ-
НОГУД, ОДВРАТ-
НИ НАШ НО-
ВИ КАЛИФ!

СУТРАДАН ИЗЈУТРА
ИЗНОГУД ЈЕ КРЕНУО
У АМБАСАДУ...

ГОРИМ ОД НЕСТРПЉИ-
ВА ДА ВИДИМ ТУ
ДИВНУ ЖИВОТИЊУ
КОЈА ЋЕ ПРОЖДЕРАТИ
МОГ ПРЕТХОДНИ-
КА!

ПРИМИТЕ МО-
ЈЕ НАЈПРОТО-
КОЛАРИЈЕ
ПОШТОВАЊЕ,
ЕКСЕЛЕН-
ЦИЈО!

ВАША
ПОСЕТА ПОСЛУЖИ-
ЋЕ ЈАЧАЊУ БЕЗА
ИЗМЕЂУ НАШЕ
ДВЕ ЗЕМЉЕ...

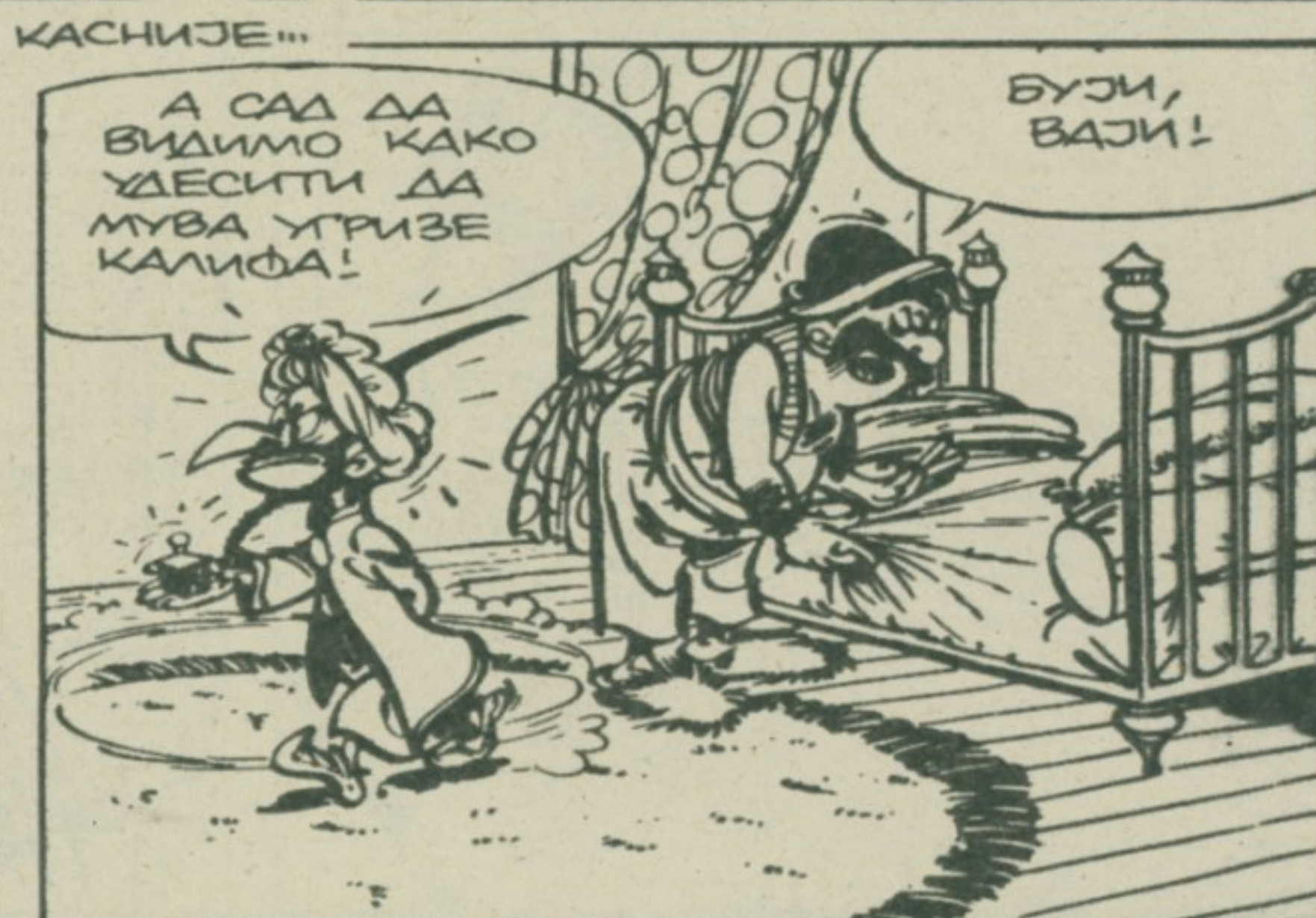
ДОБРО! ДОСТА
СМО СЕ КРЕВЕ-
ЉИЛИ! ГДЕ ЈЕ
ТА ЖИВОТИ-
ЊА?

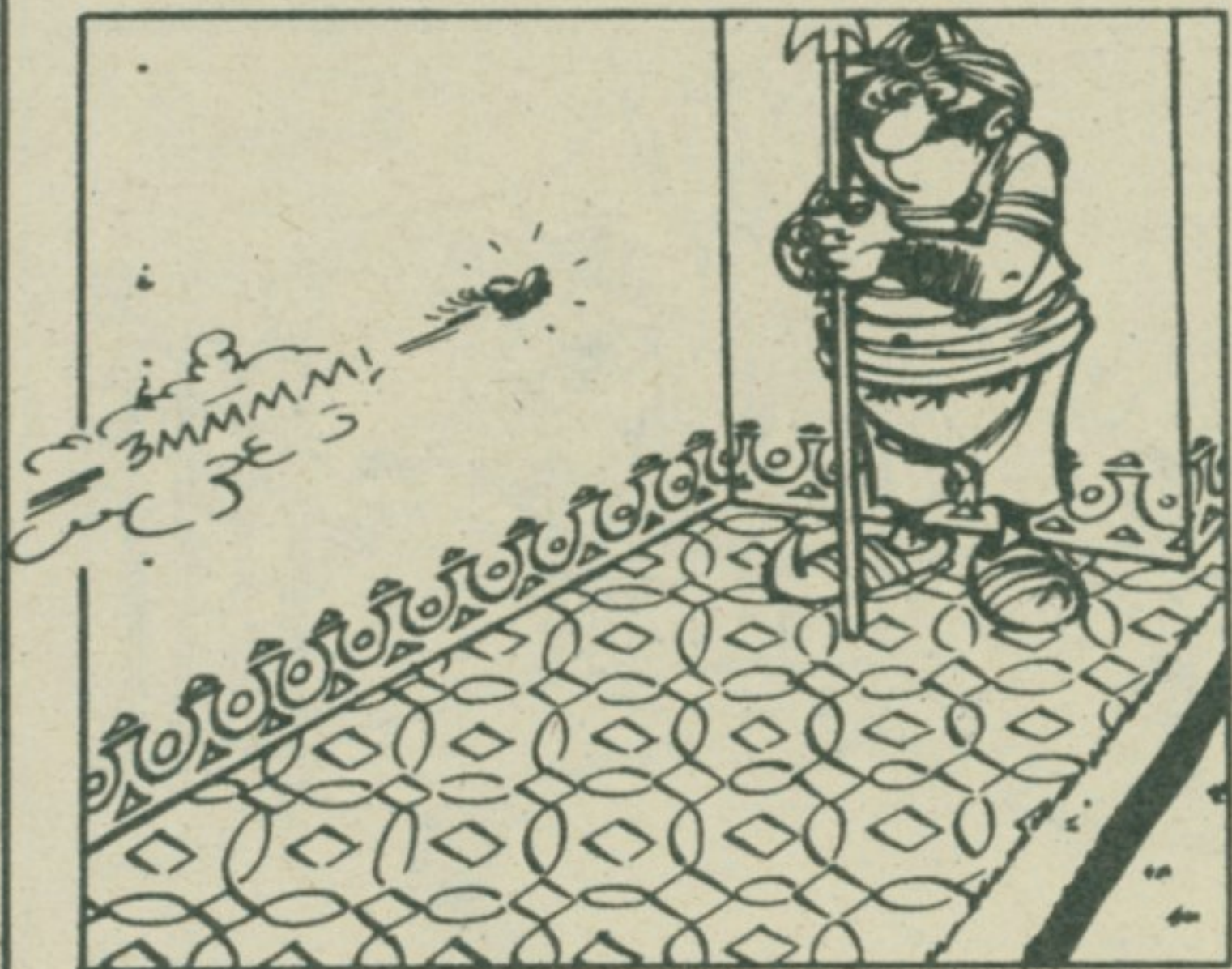
АХ, ДА!

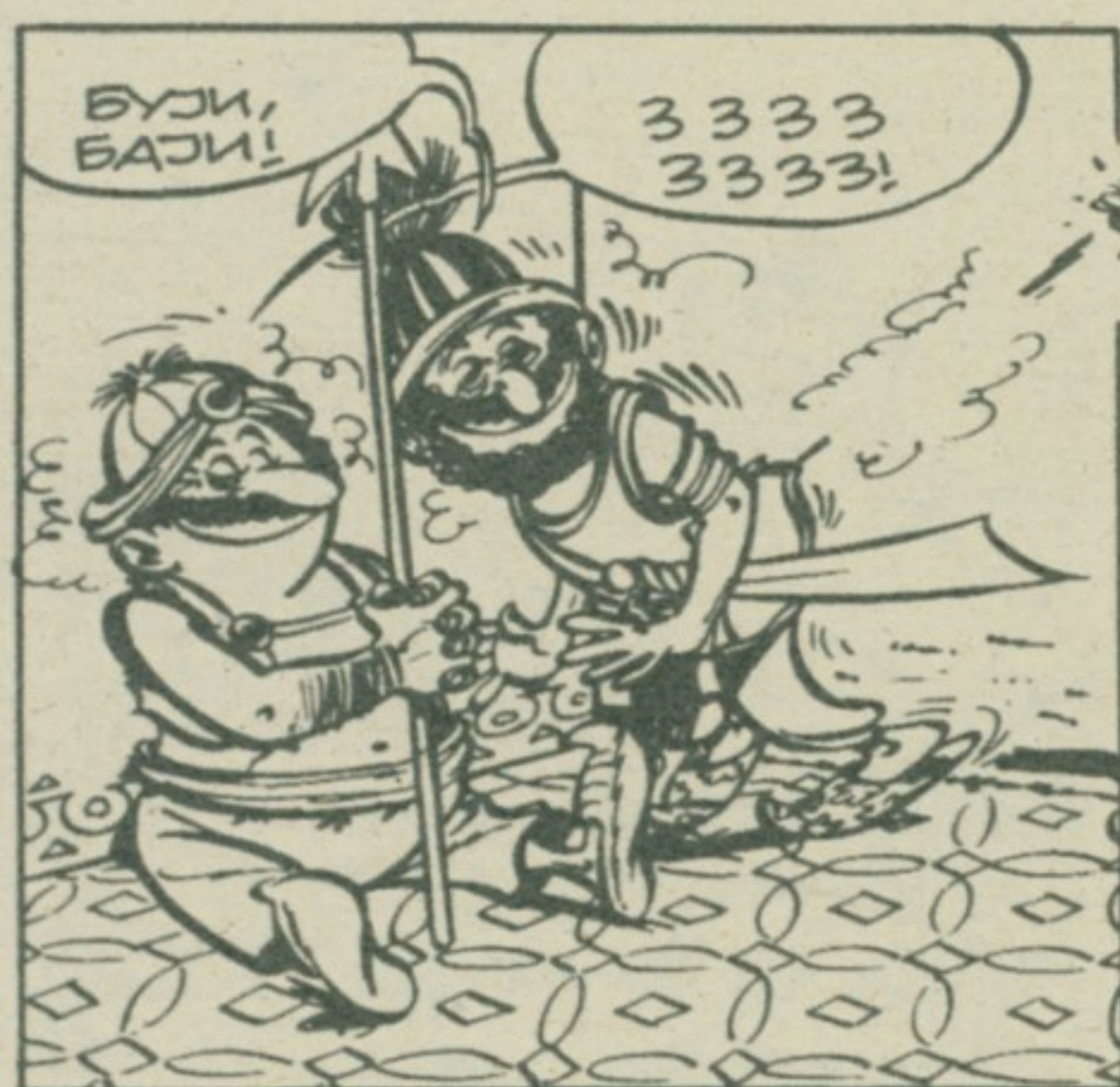

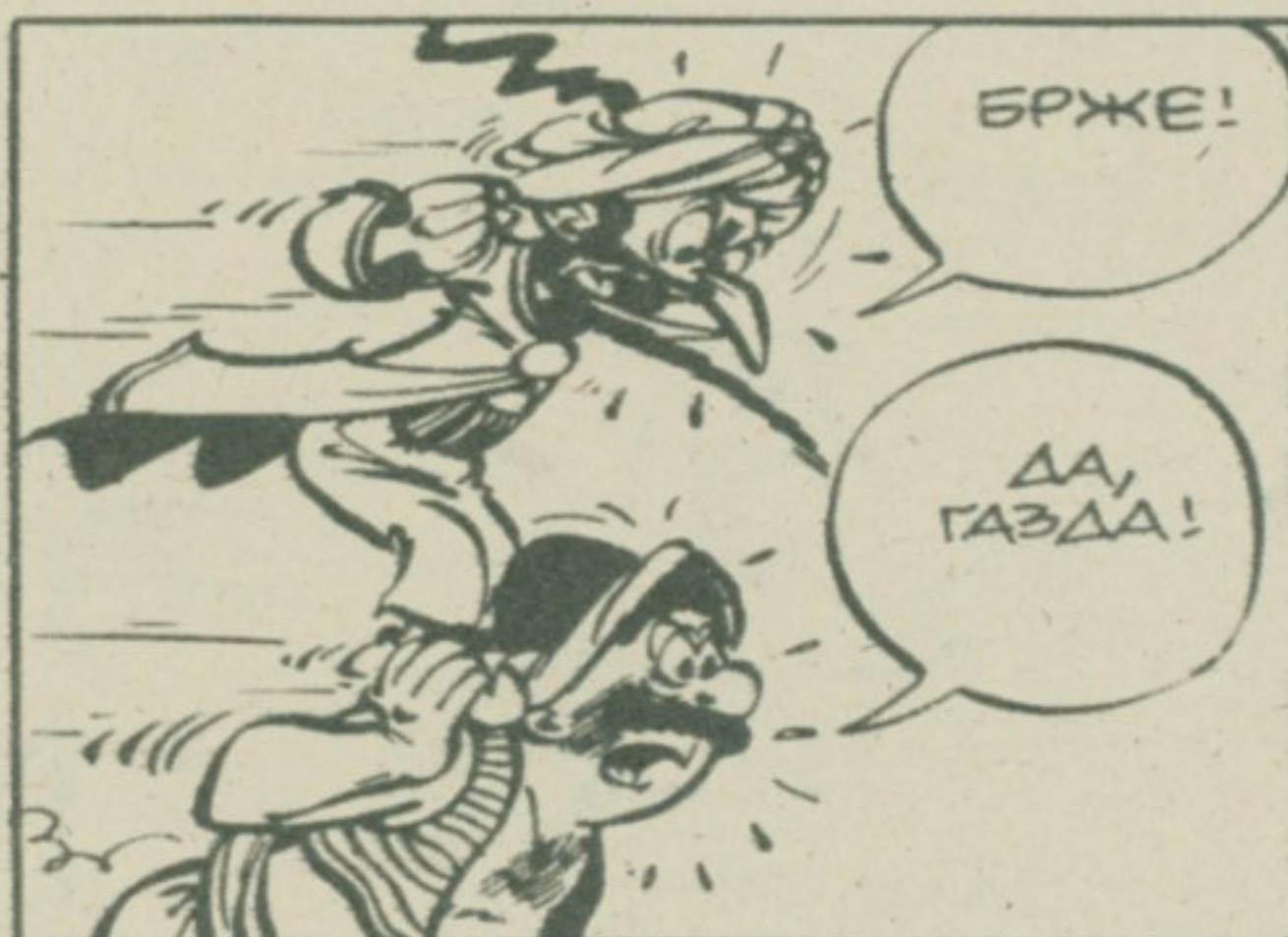
ТУ
ЈЕ?!

НАРАВНО! СУ-
ВИШЕ ЈЕ
ОПАСНА
ДА БИ
БИЛА НА
СЛОБОДИ!

ЈЕСИ ЛИ СЕ ПОВРЕДИО, ГАЗДА?

ЈОШ ПИТАШ?
МНОГО ВОЛИМ ДА
ТРЕСКАМ НОСОМ
ПО ЗИДУ!

ТИ СИ КРИВ
ЗА СВЕ! МУВА БЕЖИ
ОД НАС ЗБОГ СИРЕНЕ-
ТА!

АЛИ...
АКО МУВА
НЕ ВОЛИ СИР-
ЕНЕ, ВОЛИ
ШЕКЕР!

ЕВО ШЕКЕРА У КА-
ЛИФОРНИЈИ ЧИНИЈИЦИ!

ГАЗДА,
НЕ ЖЕЛИМ ДА
СЕ УЛИЗУЈЕМ, АЛИ
ОВА ИДЕЈА МАЊЕ ТИ
ЈЕ ГЛУПА НЕГО ОБИЧНО...

ЕВО МАЛО
ШЕКЕРА! ДОБИ!
МУВ-
МУВ!

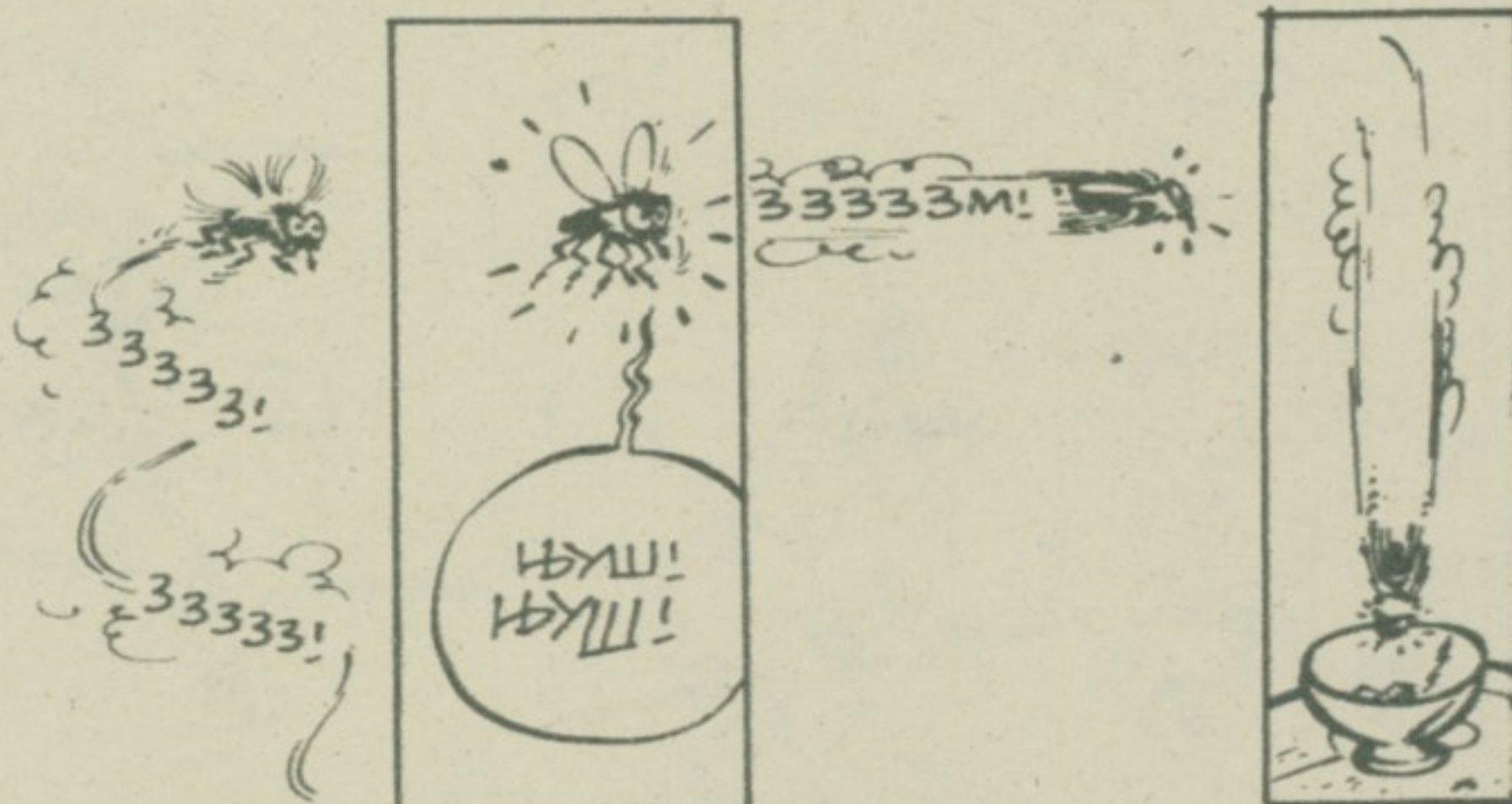
СТРАШАН
СИ, ГАЗДА!

САКРИЈМО СЕ
ИЗА ЗАВЕСЕ!
У ЛОВУ ЈЕ НАЈ-
ВАЖНИЈЕ
СТРПЛИВОШЋЕ...

И КАКО ГА СА-
ЧУВАТИ!

ИЗНОМУДОВА ИДЕЈА НИЈЕ БИЛА ЛОША, ЈЕР
СУ СВЕ МУВЕ, ПА И ЦЕ-ЦЕ, ВЕЛИКИ
ГУРМАНИ...

ЕНО
ЈЕ!

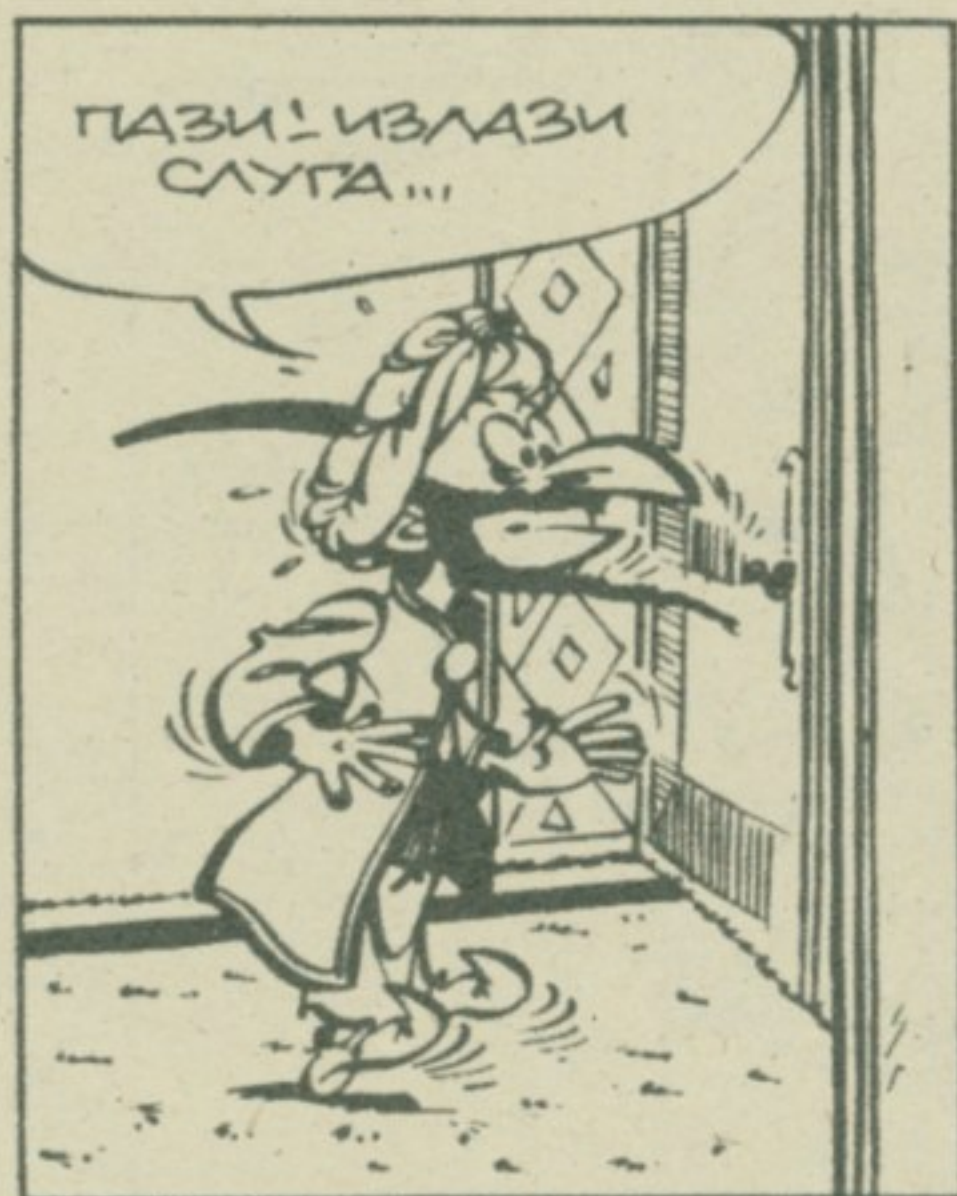
ЧЕКАЈ, ГАЗ-
ДА! НЕКО
ДОЛАЗИ!

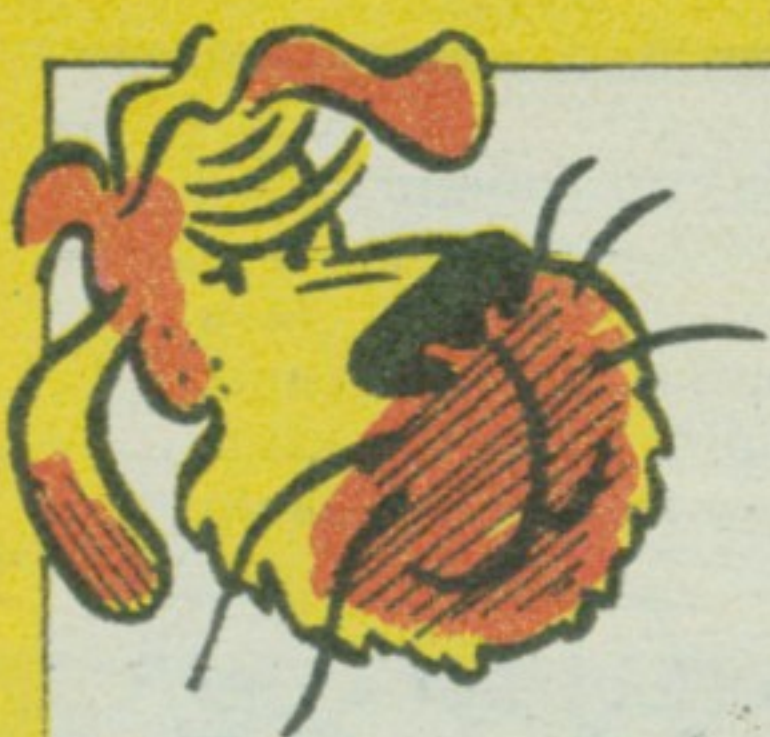

ЊАМ!
ГРИЦ!
МЮАЦ!

ОХ!

МЕКСИКАНСКИ
КОМПЛЕТ

ОБУЦИТЕ ДЕЧИСА

РАНАЦ

СВЕЧАНО
ОДЕЛО

ЗИМСКА
ЈАКНА

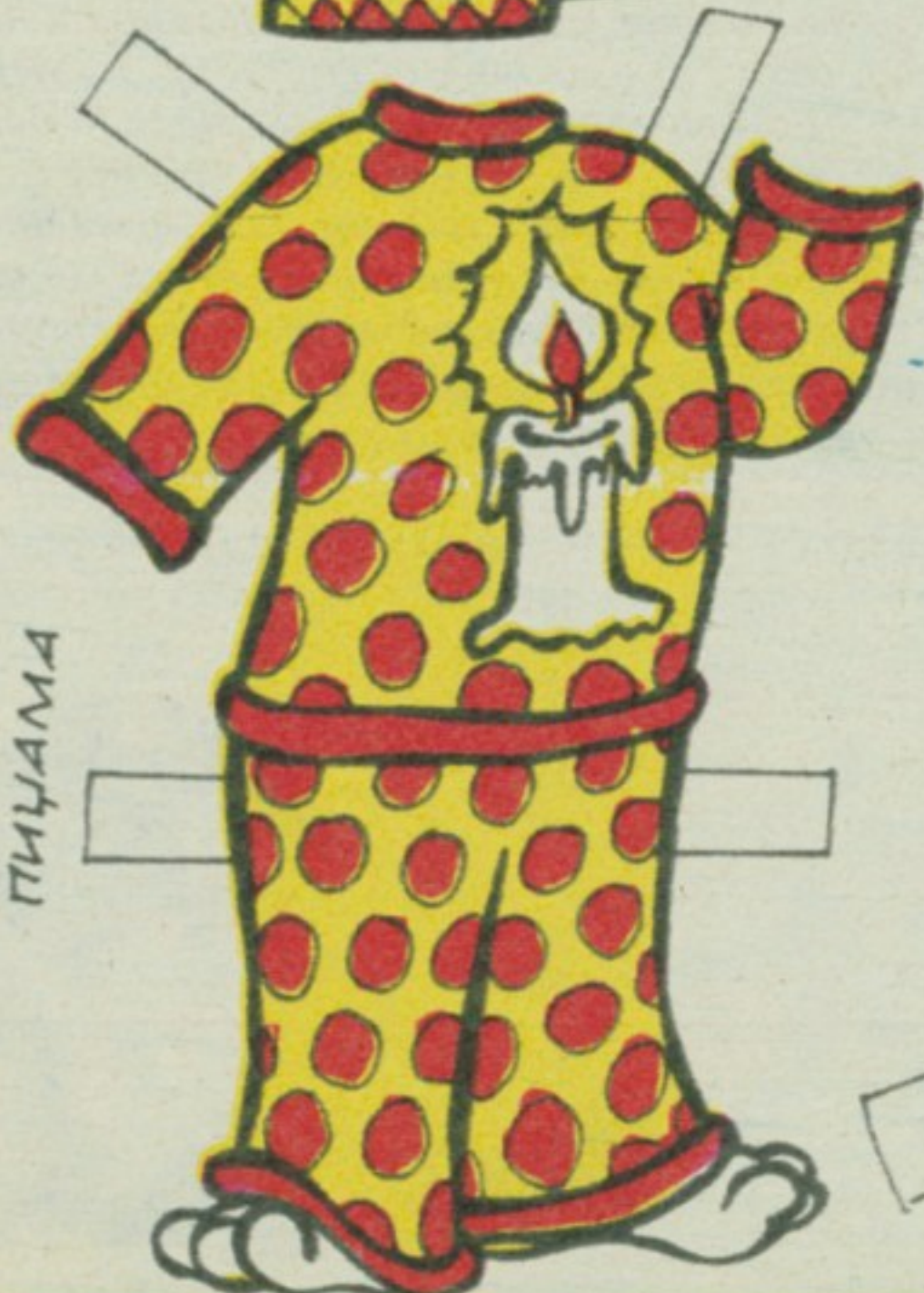
САТ

КОМПЛЕТ ЗА
ЈАХАЊЕ

МЕКСИКАНСКИ КОМПЛЕТ
СА ШЕШИРОМ

ПИЖАМА

ТРАКА ЗА КОСУ

КАЧКЕТ

КОМПЛЕТ ЗА
ТЕЊИС

Свако од нас носи у себи нешто што му не да мира, неку дилему коју не зна како да реши, неку невољу због које каткад па-ти. Понегде о томе и нешто може да се прочита, нешто се може поверити добром другу, пријатељу или блиском рођаку. Са-

мо, остаје сумња: да ли смо добили прави одговор.

Хтели бисмо да вам помогнемо да о овоме говорите отворено, без осећања стида и кривице. Пишите нам. На ваша писма одговориће психолог Весна Васић.

СВЕ ШТО БИСТЕ ХТЕЛИ ДА ЗНАТЕ О СЕБИ А НИСТЕ СЕ УСУДИЛИ ДА ПИТАТЕ

НИКАД КАСНО

Драга Весна,
јављам ти се поводом писма оног Саше који се жали да његова девојка, која има (како сам каже) само 14 година, не жели да ступи с њим у сексуалне односе. И ја имам 14 година. И лично мислим да нисам старомодна зато што верујем да су те године ране за почињање с тим... Зар се ти, Саша, не бојиш да ће твоја девојка остати у другом стању (можда се она боји)? Да ли си се питао зна ли она уопште нешто о контрацептивним средствима? Ако она не зна а ти знаш, онда јој објасни. А ако ни ти не знаш, онда је то разлог више – да чекате док обоје не научите. И запамти: за то никад није касно!

Ана

Ево, Ана је поставила неколико значајних питања Саше (чије смо писмо објавили пре извесног времена), мало боље разјаснила суштину „старомодности“ његове девојке и понудила му своје мишљење. Надам се да ће оно за њега бити корисно, већ и зато што долази од вршњакиње његове девојке, која се суочава са сличним дилемама. Захваљујем Ана на помоћи! Уколико имате другачије мишљење од Ане или Саше, пишите ми, односно пишите њима.

И НИНЂА БИ СЕ УПЛАШИО

Ја ти пишем у вези с мојим родитељима. Имам 14 година и никад се пре нисам забављала са неким дечком, па када ми је један заказао састанак пристала сам да са њим одем у биоскоп. Мојма је било сумњиво што у биоскоп идем сама, па је ма-ма кренула да ме после филма сачека. У биоскоп сам

отишла ради филма, те кад је мој партнер почео да држи руку на мојим ногама, и то баш кад се Нинђа борио у најзбуђивијем делу филма, одвалила сам му такву шљагу да се чуло по целом биоскопу. Он је само бленуо у мене, док сам ја наставила да гледам филм. По изласку из биоскопа хтео је насилно да ме пољуби, и баш то није промакло мојој мами. Од тада седим код куће, уз њене скуте. Има већ три месеца. Постаје неиздрживо! То је живот калуђерице.

Тања

Тања, послала си ми једно лепо писмо, и слику двоје младих који се држе за руке. Али, да ли си приметила да се на твојој слици за руке држе мало одраслији младић и девојка? Затим, не чини ли ти се да си изабрала партнера који ти не одговара? Да се, ипак, помало не плашиш оног што се може догодити у биоскопској сали, у мраку? И да није било баш лоше што се тамо нашла мама?... Не, не мислим да треба да те затворе на три месеца у стану, као „калуђерицу“. А јасно ми је и то да су били млади у неко друго време. Па ипак, били су млади, и можда можеш да их подсетиш на све оне пријатне, плашљиве и незадрживе полете и слутње који у твојим годинама само извиру, а често се не зна како да им се изађе у сусрет...

САЧЕКАЈ МАЛО

Моја невоља изгледа ми нерешива. Имам 13 година, а он 15. Заљубила сам се, али сви кажу да он воли једну девојчицу из мог разреда. Ја у то нисам сасвим сигурна. На пример, он јој копа по торби, узима јој кључеве тако да не може да уђе у стан, удара је, стално је зивка што нервира њене родитеље итд. С нама другима добар је пријатељ. Само је према њој такав. Да ли је воли и да ли да ја њему кажем да га волим?

Несрећна

Волела бих да могу да изађем у сусрет твојој потреби да не будеш сигурна у нешто што је свима јасно, али не могу, јер неовисно од „гру-

бости“ коју он показује, ипак је воли. Већ и због тога што се само према њој понаша тако, односно другачије. Сачекај мало! Потребно је да упознаш дубину његових осећања и видиш шта она за њега осећа. Од тога ће зависити и твоја шанса. Размисли и о томе да ли би ти одговарало да те неко воли на такав начин?

„НАПАЉЕНИ“ ПЛЕЈ-БОЈ

Он има 21 годину, а ја 14. Лудо је заљубљен у мене, а да све буде теже – и ја у њега. Не мислим само на разлику у годинама, него и на то што је он познати плеј-бој, а ја не желим да поклоним срце таквој особи. Због тога се правим да поред њега пролазим као поред каквог зида, али мени у инат он се све више „пали“. Другови ми кажу да је то за њега горе него да га примећујем. Посаветуј ме, јер ћу начисто излудети! Да ли да га избегавам или не?

Д. Л.

Морам да ти кажем да су твоји другови у праву. Ако је младић кога волиш заиста оно што тврдите, онда га твоје понашање сигурно (и једино) још више привлачи. То не значи да је он свестан да „мора имати сваку жену“, како у писму кажеш, нити да глуми осећања према теби, само, ако на њих одговориш, највероватније ће бити кратког века. Једном је остарео Казанова рекао: „Новина је мучитељ душе“. Њега боли сада, а тебе би болело касније. И то много више. Зато бих желела да можеш да се одупреш својој потреби да будеш освојена, односно потајној нади да си она последња, права, за којом непрестано жуди.

Весна

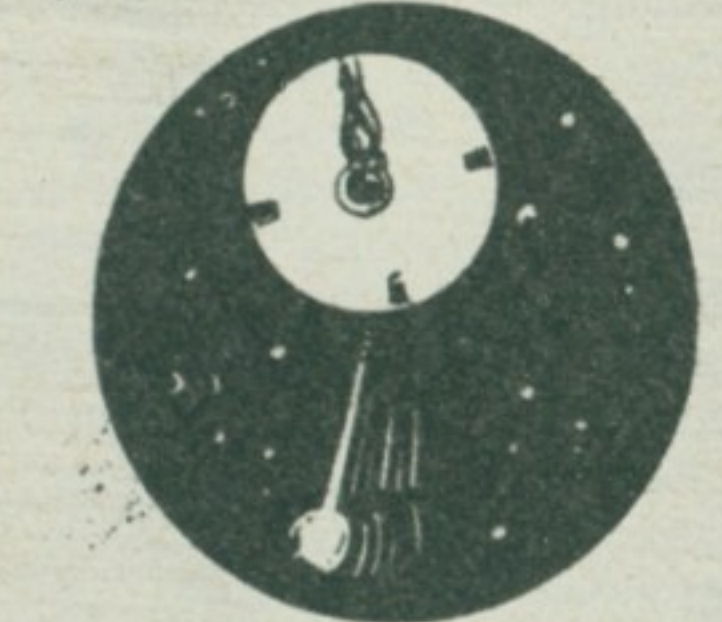
1. Цариници знају да у сваком шоферу има по 2 – 3 литра алкохолних пића.

2. Чланови Музичке омладине често долазе овамо да слупају клавир.

3. Из Београда је јављено да ће поноћ стићи у току ноћи.

4. Ваш син има услова да у свих осам разреда буде уморан ђак.

5. Хришћански демократи, који су недавно изишли из пећине, такође су гласали против владиног предлога.

10 × 10
ИЛИ
ПРОНАЈДИТЕ
ГРЕШКУ

КАО НУДИСТИЧКИ КАЛУЂЕР

у свакој реченици погрешно је по једно слово.

6. Млади архитекти могу да се вежбају радећи разне врсте црначких послова.

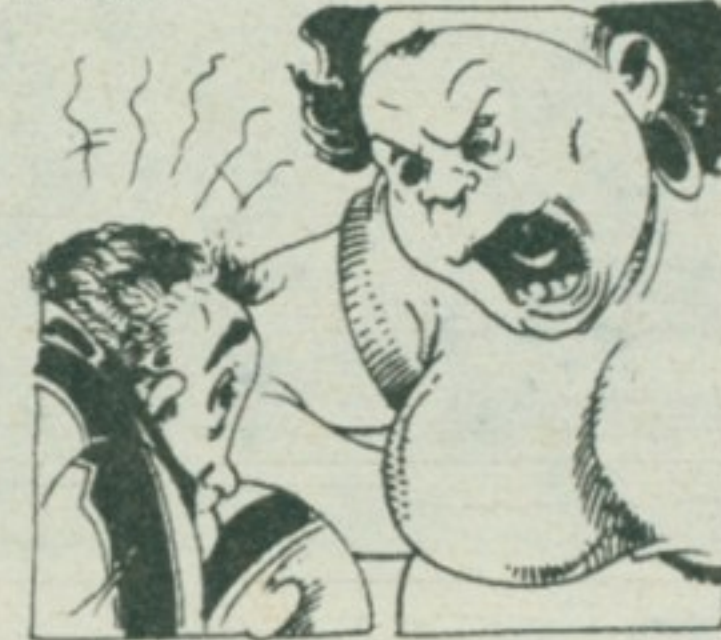

7. Министри девет земаља поново ће се састати у Женеви у покушају да нађу заједнички став.

8. Био је одевен као нудистички калуђер.

9. Сазнајемо да Пике неће учествовати у овом релију, јер има тешкоћа с мотором.

10. Кад је посла било много, он није питао за смене, него је на радном месту спавао ноћ и дан.

РЕШЕЊА:

1. кофери, 2. слушају, 3. по-
моћ, 4. узоран, 5. већине, 6.
цирпачких, 7. став, 8. будис-
тички, 9. мотором, 10. спа-
јао.

Илустровао: Димитрије Костић

BUŠIDO

ИТАТО МИДО
RUŠIDO
Kodeks samuraja

Кодекс самураја

ПУТ РАТНИКА-КЊИГА
ЗАКОНА КОЈИ СУ СЕДАМ ВЕКОВА
УПРАВЉАЛИ ЖИВОТИМА
САМУРАЈА

2 ИЗДАЊЕ

НАРУЧЕНИЦА

Шта је покретало самураје на надљудске подвиге? Зашто је за ратника постојала само једна казна-харакири? Шта је навело камикадзе пилоте да добровољно одлете у смрт? Који су то принципи због којих се самурај никад не предаје? Зашто и како су баш у Јапану настале најсавршеније борилачке вештине? Који узрок лежи у основи муњевиног јапанског успона после II светског рата? Одговор вам даје **БУШИДО** – књига која открива свет самураја и осветљава извор јапанске традиције. Поглавља: Храброст, Част, Лојалност, Самоконтрола, Васпитање и обучавање самураја, Харакири и освета, Мач-душа самураја, потврдиће вам да је **БУШИДО** најстрожи кодекс животних принципа који је икад састављен!

Цена књиге 1600 дин. Попуните наручбеницу и још данас је пошаљите на адресу:
ИНТЕРМЕДИЈА, пошт. факс 20-104, 11030 Београд 8.
Шаљемо одмах – платићете поштару кад вам књига стигне.

НОВО!

ПРВИ ПУТ У ЈУГОСЛАВИЈИ

Е. А. Волис Баџ

ЕГИПАТСКА РЕЛИГИЈА

Египатске идеје о загробном животу

Књига једног од најчувенијих светских оријенталиста и археолога, директора одељења египатских и асирских старина Британског музеја. Руководио је ископавањима у Асуану, Гебел Баркалу, Ниниви и Деру. Прикупио и превео велики број таблица писаних клинастим писмом, египатских папируса и грчких коптичких, сиријских и етиопских рукописа.

ЕГИПАТСКА РЕЛИГИЈА је један од најзначајнијих његових радова и незаобилазно дело за разумевање идеја и веровања која су више од 5000 година одлучујуће утицала на верски и друштвени живот Египћана. Мит о стварању света, Египатски богови: Ра, Изиде, Маат, Шу, Анубис, Тот, Амен, Хатор, Нефтида, Птах, Хапи... Озирис-бог ускрснућа, Химне Рау и Озирису. Обичаји балсмовања и сахрањивања умрлог. Подземни свет и паклене муке најцрње таме. Последњи суд. Мерење покојниковог срца на Теразијама правде. Однос тела, душе, духа, срца и сенке. Путовање душе у загробни свет. Бесмртност и живот на Пољанама Вечности.

Илустровано бројним цртежима са папируса.
Цена књиге 2300 дин.
Шаљемо одмах – плаћа се поштару приликом пријема књиге.

Наручбенице шаљите на адресу:
ИНТЕРМЕДИЈА, пошт. факс 20-104,
11030 БЕОГРАД 8.

ЛЕДЕНИ СЛАТКИ СИР

Протеклих месеци пролазећи Чикагом, Њујорком, Хјустоном, Медисоном, Милвокијем... на успутним местима нисте могли а да не одолите да не пробате сладолед од чоколаде, ваниле, вишње, банане, јагоде и још безброј врста, укупно око четрдесет – па чак и од сира!

Неко ће помислити да је можда сладолед допринео да су Американке због њега дебеле. Да, заиста, све је више дебелих жена на овом континенту. Али један од специјалитета дијабетолога, професор др Мадлен Џеферсон, четрдесетогодишња лекарка из Минесоте сматра, чак и тврди да је дебелина последица јевтине исхране.

– Ту нема места чуђењу, брза храна је „надебљала“ представнице лепшег пола. Невероватно колико су хамбургери и остала јела са роштиља, затим пржен кромпир, продрли у америчку кухињу. На сву срећу долази млада генерација која све више једе поврће, воће, више се креће, бави спортом. То ће помоћи да нараштаји који стижу за једну деценију буду лепши и здравији од ових данашњих.

А сладолед?

– Доста мојих колега сматра да гоји! Али ја га, рецимо, обавезно једем.

Американци су данас највећи потрошачи сладоледа на свету. Продаја сваким даном расте иако многи не знају да сладолед садржи разне хранљиве састојке. На пример у сладоледу има веома много калцијума и витамина А, Д, и Ц. Међутим, свака врста се разликује и по садржају калорија.

На пример, једна кугла од ваниле садржи 235 калорија, 4,2 грама протеина, 136 грама калцијума... Или једна кугла чоколаде садржи 264 калорије, 32 грама угљених

„Пејзаж“ из радње Баскин Робинс

хидрата, 4,4 грама протеина и 115 грама калцијума. Специјална мешавина чоколаде (једна кугла) са додацима сувог грожђа садржи

293 калорије и 112 грама калцијума...

У једној од 118 специјализованих радњи за сладолед фирме

Баскин Робинс у Чикагу може да се купи 33 врсте сладоледа.

Марк Ристовски, 35-годишњи инспектор пореклом Пољак, тврди да је у Чикагу потрошња сладоледа веома велика. Рачуна да у вреле дане кроз сваку продавницу прође између три и пет хиљада људи и да се у њима прода у просеку по тридесетак галона (1 галон = 3,78 литара). Поред ових продавница огроман промет бележе и самопослуге у којима се продаје на десетине врста сладоледа.

Инспектор Ристовски располаже подацима из министарства исхране, из којих се види, да је у току протеклих дванаест месеци становник Чикага појео просечно шест килограма сладоледа. Међутим, подаци који стижу из европских земаља говоре да се сладолед веома много једе у Совјетском Савезу и то читаве године, нарочито зими, затим у Шведској, Данској...

На крају ево и мишљења др Мадлен Џеферсон:

– Дајте деци да једу сладолед и немојте се плашити да ће да покваре стомак, не само што сладолед може да буде лепа поподневна ужина већ је и хранљив. Сладолед такође, препоручујемо и представницима трећег доба, старим особама, због опуштања, доброг варења и лаког сна.

Да ли ће и у нашој земљи сладолед постати култ и постати популарнији него што је данас, остаје да видимо. На нама је да пожелимо више доброг сладоледа у радњама, више врста и по могућству да не буде превише скуп. Јер потрошња ће онда бити слабија и неће моћи да га једу они којима је најпотребнији – деца и пензионери.

Д. Г.

О СИГУРНИМ
СРПСКИМ ДРУМОВИМА

ИСТРЕБИТИ АЈДУКЕ ГОРСКЕ

**ОВО ЈЕ БИЛА ЈЕДНА
ОД НАРЕДБИ КНЕЗА
МИЛОША КОЈИ ЈЕ
ЧАК ПЉАЧКАШЕ
ВЕШАО О КРУШКУ
ПРЕД СВОЈИМ
КОНАКОМ**

Строгим наредбама кнез Милош је успео да у тек ослобођеној Србији успостави ред и сигурност људи и имовине, да спречи крађе и разбојништва. Јер, и у земљи и на граници било је... маса хајдука која је свуда редом чинила грно зло. Зато је Милош био принуђен да наредбама о „гоњењу хајдука“ каткада буде и врло суров. „Ухваћени хајдуци осуђивани су на смрт и убијани без милосрђа и без обзира на то јесу ли извршили злочин према Србину, Румуну, Јеврејину или Турчину“. У „Споменику“ налазимо записано да је само за једну годину побијено више од хиљаду разбојника у Србији („Споменик“ 24, 21).

Наредбе су преношене на нахијске кнезове, ови на кнежинске кнезове, а кнежински кнезови на селске кметове, који су свако домаћинство упознали с наредбом. У том ланцу: врховни кнез Србије – ста-

решина задруге (домаћинства) ништа није смело да затаји.

За разбојништва, пљачке и крађе судило се по кратком поступку. „Пресуде су понекад биле зверске и с мучењима“. Зато није био редак случај да крај пута или усред села наиђете на обешена човека, који ће ту остати док не иструне, или су, пак, бацани на точак за мучење и ту остајали – за опомену другима. Сви су знали, и у најзабаченијем селу, за Милошеву крушку (испред Милошевог конака у Крагујевцу постојала је крушка) и увек кратку пресуду разбојницима и злочинцима: „О крушку ти њега!“

У то време (тридесетих година 19. века) Србија је била најбезбеднија земља на Балкану. То је омогућавало да се веза запад–исток одржава беспрекорно. Главни пут је водио преко Србије: Пешта – Београд – Гроцка – Насан пашина Паланка – Ћуприја – Ниш и даље на југ или исток; или: Београд – Гроцка – Смедерево – Пожаревац – Видин и даље Цариград. Знајући значај овога пута за Србију Милош је и путеве уредио, и сигурност у земљи навео, те је омогућио несметано кретање људи и роба са запада на исток и обрнуто.

А путовало се кроз Србију обраслу шумом, која је запамтила и Немањине и Ђурђа Бранковића. „Та-

кав је густиш од шуме и џбунова био да ниси могао змију за реп извући.“

Заводећи ред у земљи кнез Милош је у Правилима упућеним нахијским кнезовима прописао како се имају понашати и односити нахијски кнезови према кнежинским кнезовима и кметовима и обрнуто. Из Правила, приликом постављања оберкнеза ваљевске нахије – Јеврема Обреновића види се да је посебна пажња посвећена гоњењу хајдука и злочинаца. Од девет тачака Правила чак у три тачке се говори о гоњењу хајдука.

Тачка 2. „Сваким вазможним начином старати се с кнезовима и кметовима, истребити ајдуке горске, и сваке друге злочинце из ове нахије, и сваки поредак у њој по благоразумију вашем поставити“.

Тачка 3. „Ајдуке горске, који вам живи до руку дођу, к мени или по заповести мојој, у Београд кнезовом народним пошљати, који пак уфатити се не даду, и смртију у бегу казни-ти можете“.

Тачка 9. „Ајдуке горске, сваке злочинце и сваке распре мале и велике, које сами кнезови с кметовима пресудити не могу, да представе вама“. (22. септембра 1819. у Крагујевцу – Врховни Србије кнез Милош Обреновић)

О сигурности друмова бринула је група наоружаних коњаника (њих шест, десет или дванаест) на челу са буљубашом – која је непрекидно крста-

рила на свом атару. Они су имали задатак да „мир и тишину по земљи хране и чувају“. Били су наоружани „са по два пиштоља, једним великим ножем, и једном дугачком шареном пушком“, са овлашћењем да хајдуке гоне, хватају и убијају.

Иако су трошкови чувања друмова били прилични за тек ослобођену, бојевима измучену, зулумима нападну и пљачком осиромашену Србију, ипак, кнез је значај постојања друмских чувара – пандура – стављао изнад трошкова.

Прича о безбедним друмовима прочула се и ван граница Србије. Пирх је забележио свој разговор са Василијем Васиљевићем, аустријским Србином и земунским трговцем, пред полазак у Србију 1829. године. Васиљевић му је рекао:

„Путоваћете на коњу кроз Србију. Што се тиче сигурности личности и имања, то није никакво претеривање ако за Србију речем да у том погледу међу свима земљама стоји на првом месту, није никакво претеривање ако вас уверим да можете, обасути дукатима, ноћу путовати кроз шуму, сваки ће вас штитити, а нико вас неће поробити. У том погледу строгост књажева је неумитна и он је срећно доспео до те тачке сигурности!“

Из тог времена потиче и запис Сретена Л. Поповића:

„Путеви су били сигурни, ни брига ме није што ћу ноћу и сам путовати. Та ја сам са покојним Гајом,

господаревим рабацијом (онда се све звало господарско), више пута (1834) путовао са пуним колима зобница, не зоби, него разних монета новаца... Ове је зобнице слао из Крагујевца покојни хазнадар Јакшић моме оцу за београдску хазну. Ја и Гаја и ноћу смо путовали без икакве пратње, а не као што су нас сада (1880) при повратку морала два коњаника пратити до Гроцке, само зато што је из Смедерева мало већа сума на дележансу направљена“.

На другом месту Сретен је записао:

„Да, онда се причало у Крагујевцу како су неки енглески курири, путујући у Цариград са доста знатним даровима за султана и његов харем, на Црном врху изгубили улчеве (бисаге) у којима су ти пешкеши (поклони) били. Како су се после морали господар Милошу у Крагујевац јавити да му кажу своје јаде и да му се потуже како су били лакомислени и изгубили оно што су требали да чувају као зеницу ока. Господар, пошто их онако поњеговски избруси што нису ствари чували, запита их би ли могли познати своје улчеве, одведе их у једну собу, где ови, на велико дивљење, нађу и виде своје ствари. Ствари су пре нађене и доношене господару него што су ови курири опазили да их нема, и него што су господару отишли да му се потуже. Да, онда су била срећна у нас времена!“

Све нађене ствари на путевима кроз Србију нашле су се у овој „соби за нађене ствари“ у конаку кнеза Милоша.

Драг. М. Ђокић

ХИТ

ПРОМЕНЕ

ПУТ
У

НЕПОЗНАТО

Судећи по тиражима које су Дарил Хол и Џон Оутс постигли својим бројним албумима, од којих је већина издата код нас, јасно је да су нашли рецепт за сигуран успех. Иако већ годинама представљају сигуран адут америчке сцене, одлучили су да се раздвоје и крену свако на своју страну. Дарил, музичка душа овог дуета, већ се огласио самосталним радом, његов албум „Три срца у машини за срећан завршетак“ (Three Hearts In Happy Ending Machine) наставља познато, а сингл „Време за снове“ (Dreamtime) скинут са плоче, одмах је постао хит.

– Назив албума је нека врста метафоре за срећу и лично испуњење – објашњава Дарил. – Када сам почео да га припремам, схватио сам да треба да одем из Њујорка. И дошао сам у Лондон. То је стварно узбудљив град и много је другачији од Њујорка. На

пример, пиво је много боље. Врло је битно избегавати свакодневну заглупљујућу рутину и зато волим да путујем. Ако си музичар, не смеш да дозволиш да се креативност коју имаш у себи претвори из страсти у навику. Схватио сам да већ годинама црпем музичку инспирацију само из Њујорка. Решио сам да прекинем са тим

и осећам се много боље. Већину идеја за песме сам записивао по маргинама новина. Речи и музичке фразе су једноставно навирале са свих страна. Сасвим је могуће написати песму само за два сата и то се десило са хитом „Време за снове“. Читао сам књигу „Мање

од нуле“ која говори о све већој употреби дроге у Лос Анђелесу. И схватио сам да већина Американаца живи у некој врсти сна и уопште нису способни да се суоче са реалностима живота. Цела земља жели бекство из стварности. Неке од песама су резултат мојих запажања и не треба их узимати литерарно. Текстови су прерада емоционалних искустава које сам стекао. Желео сам да будем директнији када говорим о сопственим емоцијама, да више комуницирам.

Списак музичара који су учествовали у реализацији плоче заиста је импозантан. Пратеће вокале су певали Боб Гелдоф, Џони Мичел и Кејт Сен Џон из састава „Дрим Академи“ (Dream Academy), ту је и Роби Мекинтош, гитариста „Претендерса“ (Pretenders). Један од најзанимљивијих сарадника за Дарила је био

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

У основној школи био сам врло заинтересован за музику, тако да су ми све свеске биле излепљене сликама рок група. Није ми сметало, али ми је било чудно што ме сви сматрају за идиота зато што нисам пратио фудбал.

Миџ Јур (Midge Ure)

стручњак за удараљке Мишел Де Ла Порт.

– Он је дуго живео у Африци и Индији усавршавајући различите технике свирања. Сам је направио своје бубњеве и обогатио је плочу неким заиста необичним идејама. Врло сам задовољан плочом јер отвара нове димензије којих раније нисам био свестан. Исто тако експериментисали смо са неким сасвим новим стварима. Да не говорим о томе да сам био окружен изузетном екипом музичких талената.

Продукцију плоча заједно са Дарилом радио је Дејв Стјуарт из „Јуритмикса“.

– Мислио сам да ће то бити сусрет двојице ексцентрика – наставља Дарил. – Нас двојица смо помало чудаци, међутим, Дејв је био одличан катализатор за мене и био је пун идеја, тако да смо радећи на овој плочи постали одлични пријатељи.

Када говори о свом дугогодишњем сараднику Џону Оутсу, Дарил је прилично опрезан:

– Ми нисмо прекинули сарадњу за сва времена. Једноставно, мислим да смо Џон и ја стигли до краја једне ере. Ми одлично радимо, уосталом, одрасли смо заједно, али потребан нам је одређен период да се одморимо један од другог. Стари пријатељи долазе у стање када одлично разумеју један другог, али то није разлог да стално раде заједно.

Иако је већ дуго у музичком послу, Дарил тврди да није изгубио ни грам од свог почетничког ентузијазма:

– Одувек сам био везан за музику. То је као кад се заљубиш. Када не бих више могао да наступам на концертима и снимам плоче, мислим да бих полудео. Музика је за мене драгоценост и стало ми је до квалитета мог рада. Природа музичког посла се много изменила од времена када сам ја почео. Данас се све много брже догађа. Ако први албум неке младе групе није најбоље направљен, готово је сигурно да ће она пропасти. Људи из музичког посла немају времена да подрже туђ развој, није остало много простора за експеримент, нити за људе који су после прве неуспешне плоче напорно радили и поново куцају на врата издавача. Током седамдесетих ја сам направио много грешака у каријери и требало ми је доста времена да бих постао популаран. Али, без охрабривања са стране Хал и Оутс би сигурно пропали. Сигуран сам да данас много добрих и талентованих људи пропада јер нико не жели да им пружи подршку. Ја се трудим да што више слушам музику коју други стварају. Допада ми се хип-хоп правац и стварно сам поносан што је он настао баш у Њујорку. Мислим да је то музика пуна нових ствари, музика која има свој јак социјални смисао. Неке од тих група су почеле да праве безвезну музику али то је још врло свеж покрет.

STRAY CATS ПОНОВО ЗАЈЕДНО?

После серије бурних свађа чланови групе „Стреј кетс“ објавили су коначан разлаз. Стога је велико изненађење изазвало објављивање њихове нове плоче „Рок терапија“ (Rock Therapy).

„Назвали смо једни друге телефоном и рекли, 'ајде да прекинемо са несугласицама и одемо негде на пиће' – каже гитариста Брајан Сецер (Brian Setzer). Испоставило се да смо сва тројица били заинтересовани да направимо веселу, брзу плочу. „Резултат је „Рок терапија“ која их је очигледно излечила од трзавица а снимљена је и измиксована за само недељу дана.

Урађена је истом брзином као први албум „Битлса“ – наставља Сецер. – Скупили смо се, попили по коју и ударили у свирање рокабили песама.

Пола плоче чине композиције које су сами написали а остатак су узеле обраде Чак Беријевих и Џин Винсентових песама. Будући да су сва тројица од раније ангажовани на снимању плоча са другим ауторима, потпуно су свесни да је ово окупљање кратког века, али очигледно је да су уживали у њему.

ДОГОДИЛО СЕ

2. новембра 1969.

У Сан Франциску премијера два рок филма у истом дану. Први је „Porcorn“, документарца у коме се појављују „The Rolling Stones“, Отис Рединг, Џими Хендрикс и „The Bee Gees“. А други „Sympathy For The Devil“, филм о групи Ролинг Стонс.

3. новембра 1972.

Џемс Тејлор и Карли Сајмон су се венчали у њеном стану на Менхетну. Том приликом су изјавили да су најбоље плаћени брачни пар на свету и исте вечери Карли се као гост појавила на концерту Џемса Тејлора, то јест свога супруга.

4. новембра 1979.

Премијера филма „The Last Waltz“ (Последњи валцер) режисера

Мартина Скорциза који је снимљен на опроштајном концерту састава „The Band“. На концерту се појавио велики број цењених музичара и овај филм се сматра једним од најбољих те врсте.

5. новембра 1966.

Песма „Good Vibrations“ (Добре вибрације) састава „The Beach Boys“ доспела на прво место британске листе синглова.

6. новембра 1975.

„Sex Pistols“ свирали свој први концерт у једном од лондонских клубова. Наступ је организовао Малколм Мекларен, човек који их је окупио и смислио им име.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

НЕ ВОЛИМ ЈАНУАР

Не волим јануар и беле зимске врагове
У сваком снегу видим исте трагове
Трагове малих стопа, број тридесет и... ко зна
Како полако одлазе.

Више не пролазим улицом Доситејевог
И немам појма кад неко пита где је то
Тих двестост корака, дужином тог сокака
Никад ја нисам бројао.

Нисам те никад чувао, нисам те никад мазно, пазио
твоју сам љубав гасио, свему смишљао број
нисам те никад штедео, и нисам умео стати и остати
шта ће од мене постати, мали анђеле мој?

Не гледам филмове из раних седамдесетих
Доста је суза и растанака несретних
Ко такве ствари снима? Баш чудног света има
Тако се лако расплачу

Текст и музика: Ђорђе Балашевић

НАШИ
САПУТНИЦИ

ЛЕКОВИТЕ ПСЕЋЕ СУЗЕ

ПО МИШЉЕЊУ
ФРАНЦУСКОГ
ПСИХОЛОГА ДОДЕА
ВЛАСНИЦИ ПУДЛИЦА СУ
ШКРТИЦЕ, ВЛАСНИЦИ
ОВЧАРА НЕМАЈУ
СМИСЛА ЗА ХУМОР,
ВЛАСНИЦИ ЈАЗАВИЧАРА
СУ ВЕЛИКОДУШНИ, А
ДОГА – ОДВАЖНИ. НА
КРАЈУ – НАЈБОЉИ ЉУДИ
СУ ВЛАСНИЦИ
ФОКСТЕРИЈЕРА!

После објављивања овог мишљења, један власник овчарског пса поднео је тужбу против Додеа, који је на суду рекао:

– Ето, видите: био сам у праву! Живећи уз човека пси су почели да лају. Можда су „измислили“ лајање уместо другог сигналног система? Ловац по лајању паса може тачно да оцени шта се догађа. И сваки лаик може да разликује кад пас лаје весело, а кад злобно.

Замислите понекад, људи зарађују на тај начин што – лају! Чиновница финансијске управе у Стокхолму Елфрида Карлсон научила је да подражава двадесет врста лавеза. Она скупља порез од власника паса. Пошто многи власници избегавају плаћање тог пореза, тврдећи да немају псе, Елфрида се сакрије негде у близини куће и залаје... на шта јој одмах из куће одговори њен четвороножни пријатељ!

Ко зна, да је за дешифровање псећег језика утрошено толико напора и средстава као за проучавање језика делфина, можда бисмо данас били у стању да са нашим четвороножним пријатељима водимо садржајније разговоре.

Шта све пас може

Пре извесног времена једној породици у предграђу Москве

понуђено је да пређе у нови стан. Почели су да расправљају да ли да поведу свог овчара. Спор је трајао данима. Завршен је трагично – пас је умро! И то од глади. Штрајковао је глађу! Схватио је шта се дешава и није могао да поднесе људску незахвалност.

Познати књижевник и лекар Аксел Мунте рекао је једном:

– Пас је светиња. Он с радошћу признаје преимућства свога господара који је за њега неоспоран ауторитет, али насупрот многим мишљењима, у оданости паса нема ничег ропског. Његово потчињавање је добровољно, он очекује да господар поштује његова скромна права. Он види у своме власнику цара, готово бога. Разуме се да бог може да буде строг, али такође зна да мора да буде правичан...

Међу четвороножним животињама има правих подлаца, али издајство пса готово је немогуће! Ево занимљивог случаја из анала другог светског рата.

Једну породицу фашисти су одвели у концентрациони логор. Силва, сетер, на необјашњив начин пронашла је логор у коме су били њени господари. Ископала је пролаз испод бодљикаве жице и ноћу им (знала је да би дању могли да је убију стражари!) доносила кости или комадиће меса које је негде пронашла. Сама

Силва мршава као костур јела је врло мало.

Занимљив је случај једног шпанијела, који је живео у Паризу почетком овог века. Своме господару, дечаку који је чистио обућу, набављао је муштерије. Умакао би у бару своје шапе, а затим тобоже случајно стајао људима на ципеле. Ако је муштерија било довољно, пас би мирно седео поред свога господара.

Плутархова ода псима

Псећа верност прослављана је још у античко доба. Плутарх је написао оду псу Меламфиту, који је отпливао у море за својим господарем, који га није повео са собом на брод. Једином преживелом ратном псу, који је спасао Коринт од изненадног напада непријатеља, из државне благајне је дата награда: златна огрлица на којој је писало: „Заштитнику и спасиоцу Коринта“.

За време другог светског рата совјетска овчарка Дик открила је по мирису дванаест хиљада немачких мина и огромну бомбу с пакленом машином, која је била постављена у темељима Павловског дворца близу Лењинграда. Исто тако добар помоћник војницима био је и пас Дина, која је прелазила немачке положаје и носила поруке у позадину. Захваљујући једној таквој поруци партизани су уништили читаву не-

мачку композицију с неколико стотина војника...

Многи сматрају да су ловачки пси најинтелигентнији. Брем је, међутим, био уверен да прво место припада пудлицама, мада је истицао и памет, доброту и одважност њуфаундлендских паса. По његовом мишљењу, постоје и булдози који се по интелигенцији могу мерити с пудлицама. Један булдог је био у стању да по заповести господара оде и тражи фијакер. Улазио је у фијакер и лајао, све док кочијаш не би кренуо. Ако би кочијаш пошао у погрешном правцу, булдог је искакао из фијакера и трчао испред њега, показујући му пут. Тај булдог је необично волео баварско пиво и могао је да га непогрешиво разликује међу неколико других врста пива!

Међутим, чак и најгенијалнијег пса, који је прошао школу дресуре лако преваре вране. И то овако: једна га кључице за реп или у задњу шапу, и кад се пас окрене да је угризе, друга врана „украде“ храну из псеће зделе. Неки кинолози тврде да то није крађа, него занимљива игра.

Пас као – лек

Брем наводи мноштво народних лекова спремљених од паса. Тако се, на пример, сувишно знојење ногу лечило кожом пса; длака пса, умотана у крпицу и приклоњена на чело, отклањала је

главоболу. Цигерицу пса препоручивали су као лек против беснила (морало се водити рачуна да цигерица буде од пса који је истог пола као и уједена особа). Жив пас, прислоњен уз груди, сматран је за добар лек против плућних болести. Веровало се да је веома здраво пити псеће млеко. Ако се у то млеко дода мало пепела, оно ће појачати раст костију и олакшати тежак порођај. Мокраћа младих паса успорава раст длака. Ако се баци у ватру леви очњак, зубобоља ће престати чим се разиђе дим...

Пси су нас лечили и својим сузама. Користили смо се лизоцимом, једном врстом антисептика, захваљујући коме „све ране зарастају као и на псу“. Лижући рану пас је стерилизује, јер у његовој плувачки има пуно лизоцима. Међутим, у устима пса се могу наћи и опасни састојци. Зато је лизоцим за лечење добијан из псећих суза. Другим речима, пси су плакали ради нашег здравља. Плакали су све дотле док се није испоставило да је лизоцим много једноставније добијати из кокошијих јаја.

Пси се хране различитом храном, али има и паса који су навикли на истоветну, једноличну храну. Постоје пси који једу само рибу, док се на острву Хуан Фернандез хране само туљанима. У прошлом веку у француском департману Бордо, пси су били на-

викли да једу грозђе, и зато је сваки власник винограда могао некажњено да убије пса који је био без брњице.

Понекад пси могу људима да нанесу и повреде. Статистика САД каже да је донедавно од уједа паса страдало годишње око шест хиљада поштара. Дирекција пошта пронашла је излаз – снабдела је поштаре нарочитом одећом која је намирисана хемикалијом, која одбија псе, и број уједених поштара се нагло смањило. У Аустралији поштарима дају нешто што личи на жвакаћу гуму, а што мирисом мами псе. Кад пас поједе ту „посластицу“ губица му је десетак минута залепљена.

Ово што смо рекли дешава се кад човек продре на територију коју чува пас. Но, дешава се и обротно да пси луталице улазе свуда. У Канади је недавно пронађен препарат од кога пси и мачке беже као без главе. Он поред парафина и минералних масти садржи и метилноилкетон, материју коју пси и мачке не подносе.

Једну сасвим нову примену паса недавно је предложио доктор О. Чапман са универзитета у Калифорнији. Познато је да приликом пресађивања разних органа често долази до њиховог одбацивања. Чапмен тврди да су људи по мирису слични једни другима исто као и људи који могу да бу-

ду даваоци и примаоци органа. Пас може лако помоћу њуха да одреди хоће ли пресађени орган бити прихваћен или не!

Колико живи пас

У дванаестој години живота на челу пса појављују се седе длаке и пас убрзо умире...

Рекорд дуговечности код паса вероватно држи ловачки пас Ахутант, који је припадао једном енглеском ловцу. Ахутант је водио миран и спокојан начин живота, и доживео је дубоку старост од 27 година и три месеца...

Међутим, Поветарац је живео врло бурно. Тог малог пса тресли су на вибратору, затварали га у барокомору, вршили над њим разне хируршке интервенције. Но, и поред тога тај четворножни ветеран космонаутике, већ у пензији, постао је 1974. године отац. Једно од штенаци веома је личило на њега, као две капи воде. Поред свих осталих искушења, Поветарац је 1966. године на спутнику „Космос-110“ провео двадесет два дана у радијационом појасу Земље и добио је не малу дозу радиоактивног озрачења...

Један од најпознатијих паса у свету је свакако санбернандинац Бари, који је у Швајцарској спасао четрдесет људи из снежних сметова и испод лавина. Писац Шајтлин је Барију посветио ове дирљиве редове:

„Да, Бари, ти си био најбољи од свих паса, најбоља од свих животиња! Спасао си живот четрдесеторици људи. С корпом у којој је био хлеб и вино, сваког јутра си излазио из манастира, било да је мећава или леп дан, кад су обично клизиле моћне лавине. Ти си, као човек с нежном душом, умео да испојиш своје саосећање, иначе се дечак кога си спасао не би усудио да се попне на твоја леђа и да га тако донесеш до манастира. Имао сам част да се упознам с тобом у манастиру. Разуме се, с поштовањем сам скинуо шешир пред тобом. Ти си се у то време играо у дворишту с другим псом, као што се играју млади тигрови. Хтео сам да ти приђем ближе, али си зарежао на непознатог човека. Тада сам знао твоје име и твоју славу. Да сам био у невољи, сигурно не би режао на мене. Сад си мртав и твоје тело се налази у музеју у Берну. Град је добро учинио што је, кад си остао, плаћао твоје чување до смрти. Свако би пред твојим препарираним телом требало да скине капу и да купи твоју слику. Нека људи покажу деци како носиш дечака на леђима, како звониш на вратима манастира. И нека им родитељи кажу: радите и ви тако као што је радио Бари!“

Д. М. М.

Дејвид Дрејк

ЉУДИ КАО МИ

**УЗ ВРИСАК, ШЕФ ЈЕ
ПОНОВО ЗАМАХНУО
СЕКИРОМ И ЗАРИО
СЕЧИВО У СМИТОВУ
СЛЕПООЧНИЦУ...**

Варошица није више далеко – рече Смит и уморно се спусти на влажну траву пропланка. – Сутра ћу да сиђем.

– Зашто губимо време? Могли бисмо одмах сви да пођемо и завршимо посао – рече Су-ма.

– За то увек има времена – умеша се Козински чешкајући ребра. – Колико смо прича чули које су биле само производ незнања и страха! Можда ни у овој нема више истине него у многим другим. Дужност је дужност, али не смемо да уносимо немир без разлога. Чекаћемо да Смит пође у извидницу.

– На шта би овај свет личио да није људи као што смо ми? – узвикну Смит и три пријатеља прснуше у један смех.

Стаза је била стрма и уска. Са увишења неких 20 метара изнад варошице, Смит је пажљиво посматрао Мозеби. На левој обали, усечена у стену, налазила се двоспратна камена зграда, једино солидно здање, са прозорчићима налик на пушкарнице при самом крову и са једним јединим гвозденим вратима. Зграда би могла да буде затвор или тврђава, да није било каблова који су са крова водили до топионице на самој обали реке. Очигледно, нека врста централе.

Смита је први приметио један од двојице наоружаних стражара који су чували централу.

Оно што је уследило престравило је Смита који је веровао да га више ништа не може уплашити – заурликала је сирена за узбуну и пробудила у Смиту кошмаре прошлости. Људи су почели да истрчавају на улицу, али Смит није видео људе, нити их се плашио. Сирена, урлик, јавк... Некако је успео да се врати у садашњост и са осмехом на лицу ушетао је у варошицу.

Пролазио је кроз кордон намрштених људи који су у рукама држали запете лукове и стреле. Смит им је добронамерно климао главом. Ниједна кућа није имала прозоре окренуте ка истоку. Прашњави сокак завршавао се на широком, каменом попличаном тргу на коме је путника чекала група људи, вероватно одбор локалних моћника, помислио је Смит.

– Одакле долазиш? – нељубазно му се обратио крупан човек розикасте ћеле, обучен у одело налик на некакову униформу.

– Са свих страна – Смит је одговорио са смешком.

– Првобитно, да кажем, из Дубикуа, али то је било јако давно.

– Не шали се са шефом Картером – дрекнуо је нешто млађи човек, суровог израза, слично обучен као ћелави. – Дошао си преко планина, а НИКО не долази са Пакленог истока!

Шеф Картер! – помислио је Смит, сигурно локална полиција. Титуле, слична одела, а гласно рекао:

– Шта ви знате? Када је неко одавде последњи пут прешао планине? Икада и уопште? Брадата лица добила су још тврђи израз. Путник је наставио: – Има од тада сигурно сто година, двеста. Било је исувише врело да бисте ишли било где са оне стране планина, али више није. Можда никада нећу моћи да имам децу, али нисам их никада ни желео. Желео сам да видим свет, и то сам и урадио, пријатељу!

– Свучите га! – наредио је Шеф.

Дајте ми секиру

За разлику од осталих мушкараца који су били наоружани луковима и стрелама, локална полицијска снага, њих шесторица окупљених око Шефа, носила су ватрено оружје. Смит је препознао пушке М16, са иструганим кундацима од дугогодишње предане неге, незнања и неискуства. Један је чак имао и покретни минобацач, сигуран доказ да су мештани некада опљачкали неку напуштenu војну базу.

– Ја сам само обичан момак са Средњег запада – љубазно је наставио Смит свлачећи се. – Желео сам да видим Њујорк, да ли верујете? Али, нико од нас неће вечно живети, па онда што да не? Тамо је сада само кратер, а таласи још увек ружичасто

светlucaју. И кожа пече. Нећете тамо ићи, а ни ја никада више, али видео сам све, тамо где је некада била опсерваторија на Светском трговинском центру...

– Чули смо приче – грубо га је прекинуо Шеф.

Врло полако, Смит је подигао леву руку и окрену длан раширених прстију према гомили. Нека жена је вриснула. Уместо длана видели су се парчићи изгореле коже и живо месо, као рана у парафину. – Да, изгорео сам – мирно је рекао путник – пришао сам исувише близу нечему што је било исувише близу Експлозије. Никада неће зарастати, али се не погоршава.

– Обуци се – наредио је Шеф. – Можеш да преспаваш у гостионици, пошто видим да имаш чиме да платиш. Али прво пођи с нама у станицу.

Дуго су га испитивали. Смит је поштено и исцрпно одговарао. Складишта оружја? Опљачкали су их преживели, или је оружје истругано од вековног стајања. Залихе хране? Само мит, потхрањиван у деценијама глади и мрза који су уништили десет пута више људи него сама Експлозија. Старо гвожђе за претапање? На милионе тона, али како га транспортовати преко планина? Мутанти? У погођеним зонама уништење је било потпуно. Мало је вероватно да је Експлозија створила нешто ново.

На крају, и Смит се усудио да пита: – На својим путештвијима, чуо сам да је овде негде, у планинама, било складиште бомби? Јесте чули ту причу?

– Колико дуго намераваш да останеш? – питао је Шеф уместо одговора. Наоружани стражари спровели су Смита до гостионице.

Понор је увелико прошла кад је Смит нечујно изашао из уснуле крчме. Застао је у сенци куће најближе мосту и осмотрио чуваре централе преко пута. У окриљу мрака и жубора реке дошао је до западног крила зграде. За човека Смитове снаге и кондиције било је лако узверати се по зиду од грубог камена, до отвора испод самог крова кроз који је продирало светло.

На једном зиду просторије стајало је шест електромотора агрегата у низу. Сада је само један радио, и дању, када је топионица била у погону, овде је сигурно била лудница.

Насред северног зида стајао је реактор.

Генеа му је била очигледна, јер су на источном зиду биле поређане црне љуске 10 фузионих бомби. Знао је да су оне биле неупотребљиве као оружје, јер је плутонијум из њихових фисионих језгара одавно већ изгубио способност да под притиском достиже критичну масу. Али сама језгра, ослобођена својих љуски од литијум-хидрида и деутеријумских купатила, још како су могла да напајају реактор!

И баш због тога је Смит овде дошао.

Тмину је поцепео врисак сирене.

Огласила се три пута док су га спроводили натраг преко моста. Људи су истрчавали из кућа и сливали се улицом ка главном тргу. А тамо чекала је пространа платформа. На њој олтар, груби, велики дрвени пањ,

и оружане снаге Мозебија у пуном саставу.

– Попни се! – наредио је Смит Шеф, ледено се осмехујући.

– Тако, тако – мрмљао је један од стражара док је бацао Смита на колене и намештао му главу на пањ. Шеф лично му је ставио руке у гвоздене лисице уковане у под платформе са обе стране пања.

– Да не знаш оволико колико знаш, пустили бисмо те да трунеш у фабрици. Али, неко ко је толико пропутовао као ти, видео што си ти видео... Некада су овде сваке недеље клали мутанте... – шапутао му је Шеф на уво. – Одлична је идеја била онда, а добро ће доћи и сада...

Усправио се и викнуо: – Дајте ми секиру!

Бежите од овог ужаса!

Смит је полако подигао главу и погледом обухватио замуклу гомилу, приправне стражаре, исцрпеног хелавка, сечиво умазано тамномрким мрљама.

– Људи, још увек можете да се спасете ако ме ослободите! – крикнуо је. – Нема довољно страшне казне за оне који поново користе атомску енергију, али ћу вам ипак дати прилику да побегнете!

Картер се још шире начерио, замахнуо секиром и повикао:

– Приносимо ову жртву која нас све одржава!

– Будало! – мирно је рекао путник. Није покушао да склони главу са пања. Хладни челик спустио му се на врат, а пуцањ кичме одјекнуо му је у ушима гласније од тупог удара сечива у дрво. Намигнуо је Шефу. Полицајца је истргао секиру из пања. Смит је осетио танку линију топлотине док су му кожа, кост и месо, мутирали Експлозијом, поново зарасли. Секира је оставила онолико трага колико и рез ножа у чаши воде!

И даље клечећи, мутант је дигао главу ка гомили. – Људи! Ма колико то коштало људе данашњице, људи будућности морају да сазнају да је атомска сила смрт!

Уз врисак, Шеф је поново замахнуо секиром и зарио сечиво у Смитову слепочницу. Са једва приметним напором, Смит је истргао руке заједно са гвозденим лисицама из пода платформе. Зграбио је држач секире и извукао сечиво из кости. Устао је, док му је глава зарасла и попримала првобитни облик, као свеже изливени восак у калупу.

Варнице су севнуле кроз прозор централе, као окрњени зраци сунца, па је светлост нестала. Сирена је почела да завија све јаче и јаче. Мотор Ван де Графовог генератора тутњао је све брже, струја која га је покретала потпуно ван контроле.

– Бежите! – вриснуо је Смит. Бежите од овог ужаса пре него што вас прогута, као што је прогутао и свет пре овог света! – Шеф је поново крикнуо и кундаком оборио Промењеног са платформе. Стражари су устукнули, држећи испред себе пушке, као амајлију, а не као претњу.

Као утвара

Две прилике долазиле су преко моста, из централе. Када су пришле тргу, застале су пред гомилом, осветљене бујицом ослобођене енергије са друге стране речице. Збациле су са себе црне плаштове. Одсјаји пожара поигравали су на Козинском – по половини нормалног Козинског и по половини лица и трупа који су били огољена кост и скелет. Органи су пулсирали у откривеној утроби а једно око је блистало као црни дијамант. Експлозија је нешто поштедела, а нешто уништила. Козински је био пример страховите равнотеже.

Су-ма је блистала и без помоћи огња. Задржала је дивну, витку фигуру девојке која је једне ноћи над Лоп Нормом видела зору како свиће тачно у поноћ. Сада је то тело зрачило сопственом плавичастом светлошћу, блиставијом од пламена који је гутао зидове централе иза ње. Гомила се дала у очајнички бег. Су-ма, као утвара плавичасте протоплазме, сетно се осмехнула Шефу који је скамењен још увек стајао на платформи. Овај осмех Мадоне као да га је освестио. Зграбио је цев карабина и некако нашао пут до уста разјапљених ужасом. Да ли ово још увек пали, помислио је Смит. Одговорио му је прасак рафала.

Централу је поново потресла експлозија. Мозеби од пре пола сата био је сада само играчка пакла.

– Нисам вас још звао! – викнуо је Смит да надјача тутањ уништења. Левом руком ухватио је Козинског за руку, а десном загрлио насмешену Су-му.

– Чули смо сирену – рекао је Украјинац здравом половином уста, оном половином која је била окренута од Експлозије у којој је нестало читав његов коњички пук.

– Били смо, у ствари, сигурни да не горе угаљ, зар не? – додала је Су-ма.

Три путника напуштала су Мозеби кроз дим и јауке. – Мислим да треба да проверимо да ли је постројење у Оконију још увек у погону – рекао је Смит. – Крајње је време.

Козински је климнуо главом. – Требало би да одемо и у Енглеску. Одавно тамо нисмо били.

– За то има времена – рече Смит. – Никоме тамо неће пасти на памет да прави атомску централу, све док постоји и један једини сведок онога што смо учинили у Хервелу.

Зграде у пламену осветљавале су им пут. Козински се намрштио и зауставио Су-му. – Твој младеж – рекао је показујући дрстом на звездасту мрљу испод девојчине леве дојке. – Био је на десној страни.

Су-му је слегла раменима. – Вероватно ова експлозија.

Козински је био узбуђен. – Зар не видите? Ако се још увек мењамо, значи да једног дана можемо и да умremo.

– Живећемо све док смо потребни свету – благо је рекла Су-ма.

– Уосталом, какав би ово свет био да није људи као што смо ми?

М. Г.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	ДРЕВНИ ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТ	РЕКА У СИБИРИ	ОСОБНА ОНОГА ШТО ЈЕ НЕЛОПЧНО	ОДЈЕЛ РЕЛИГИЈЕ ИСТЕ ФУНКЦИЈЕ КАО ПО РЕЧМА	ИМЕ ПЛУМБЕ КИСЛИ	КОЈИ СЕ НИКАД НЕ УМОРИ	ВРСТА ЈЕЛА
ВОДОСКОК	ф	о	н	к	а	н	а
СОБОЈЕТСКИ КОСМОНАУТ ЛЕОНОВ	а	п	е	к	с	е	ј
ХЕМИДСКИ ЕЛЕМЕНТ	т	а	л	ч	ј	у	ш
ЗНАК ЗА КИСЕЛИК	о	о	о	б	а	н	о
АФРИЧКА ДРЖАВА	н	о	о	о	о	о	к
ОДАВАТИ ЗВУК ТРУБОМ "ТРАРАРА"	п	н	н	н	у	р	а
ОСОБА КОЈА ТОЧИ ПИРЕ	н	о	з	н	л	а	н
ГЛАВНИ ГРАД БУРМЕ	р	а	н	т	у	н	н
САЗВУЧЈЕ ТОНОВА	а	н	о	р	г	н	к
РАСЕЛАВАЊЕ ИСЕЛАВАЊЕ	р	а	с	е	о	ј	а
АМЕРИЧКИ ХУМОРИСТ БУК БАЛД	а	с	н	н	н	а	р
ЗНАК ЗА КЕЛВИН	к	н	н	н	а	с	н
ВРСТА УДАРАЦА У ВОКСУ	а	н	е	р	к	а	н
ПИЛА	н	е	с	н	е	р	а
ЗАНИМАЊЕ ЗА НЕШТО	н	н	н	е	р	е	с
ПОПУЛАРНИ НАЗИВ ЗА БРАЗИЛСКУ ФИЗБАЛСКУ РЕПРЕЗЕНТАЦИЈУ	к	а	р	м	о	к	е
СТАЛ ТЕЗЕЈЕВ	е	н	е	ј	н	а	н
ВРСТА ИНДЕКТА (МН.)	к	о	н	а	р	н	н
СНОВИ	с	н	н	н	н	а	р

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: пројект, Радомир, ставити, Кобарид, Ковин, Цо, Тар, На, Итака, ж, нитрити, а, излив, О, Нарн, образац, прерада, Радика, ез, К, Злетово, наковањ, оголити, Анита, стока, А, тим, кос.

Прочитај проскитај

РАСПРОДАЈА У БРИТИШ ЕРВЕЈЗУ

Амерички туристи окренули су леђа Европи. У страху од тероризма, масовно отказују аранжмане на старом континенту. У Бритиш ервејзу су забринути, само од марта до маја у САД је интересовање за Велику Британију опало за 11%. Стога су одлучили да поделе 5.600 бесплатних карата, у једном правцу, разуме се. Али ни то није показало као довољно

примамљив мамац. Онда се у америчкој штампи почела да појављује томбола ове авиокомпаније: стотину добитника стиче право на бесплатан лет „конкордом“ до Лондона. Других стотину путовање мање атрактивним „џамбо-џетом“, али ће зато имати и бесплатне собе у хотелу, обезбеђену шетњу у ролс-ројсу. Поврх свега добиће на поклон – берзанске акције!

Резултат: Американци се све чешће одлучују за Хаваје и Флориду.

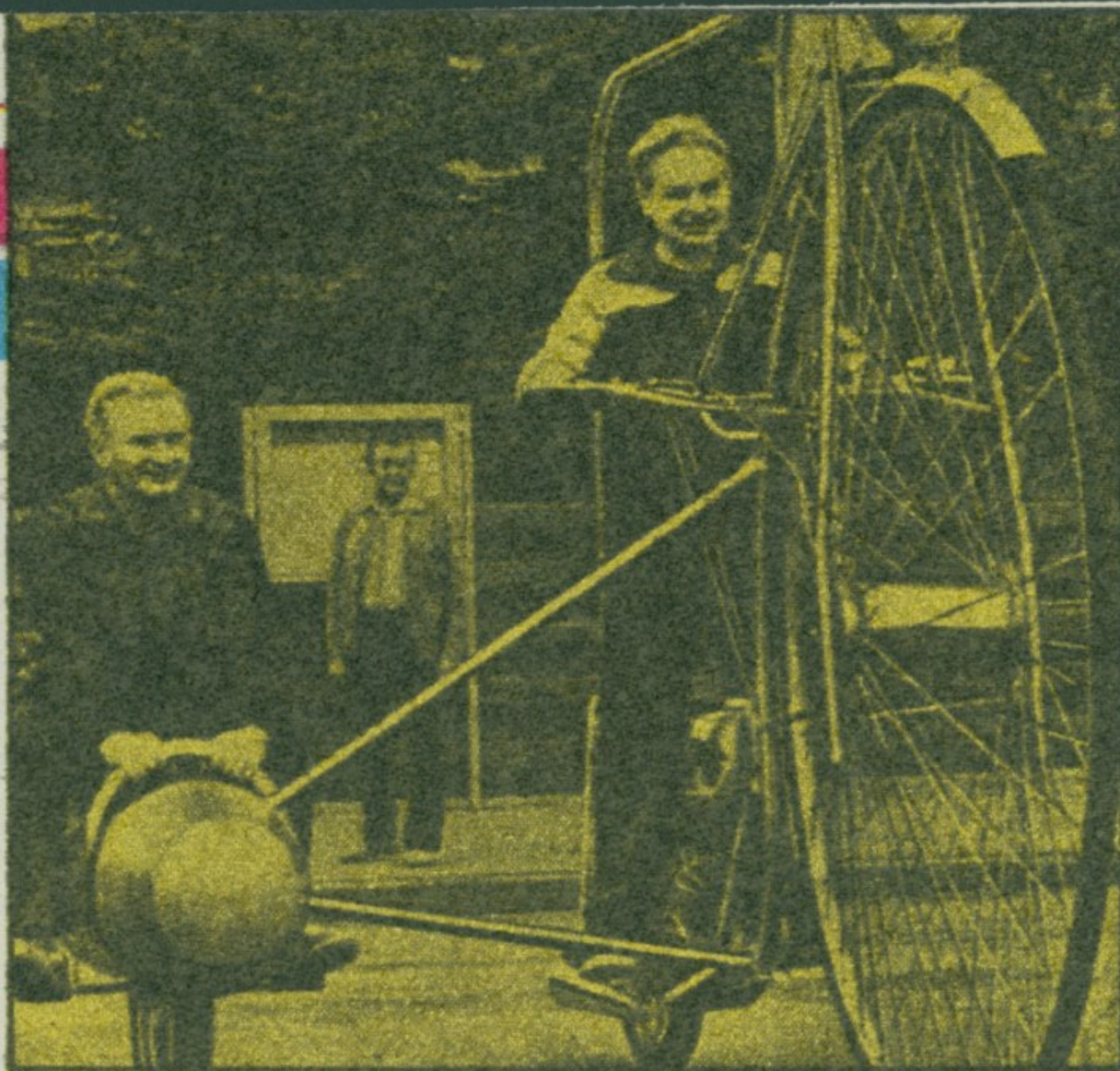
ПОТОМЦИ, НЕ ЗАБОРАВИТЕ НАС!

У Америци, изгледа, постоји права манија остављања порука будућим генерацијама. Људи воле да се „дописују“ с потомцима. Тако су, остало је забележено, 1876. године за стогодишњицу Декларације независности и проглашења Сједињених Америчких Држава, у многим градовима разне организације и појединци оставили запечаћене кутије намењене генерацијама које ће их наследити. То су кутије закопане на сигурним местима. И, шта се догодило?

Кад су та будућа поколења постала садашња, желела су да сазнају шта су им то преци писали. Покушали су да, трагом мапа и записа, открију такозване „временске капсуле“ и – нису их нашли. На местима где је требало сигурно да се налазе те капсуле, открили су само – прашину.

Инжењер из Колорада Џејмс Кастерер решио је да заведе какав-такав ред у чувању порука за будућност и основао агенцију. То

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 7. 11. 1986.

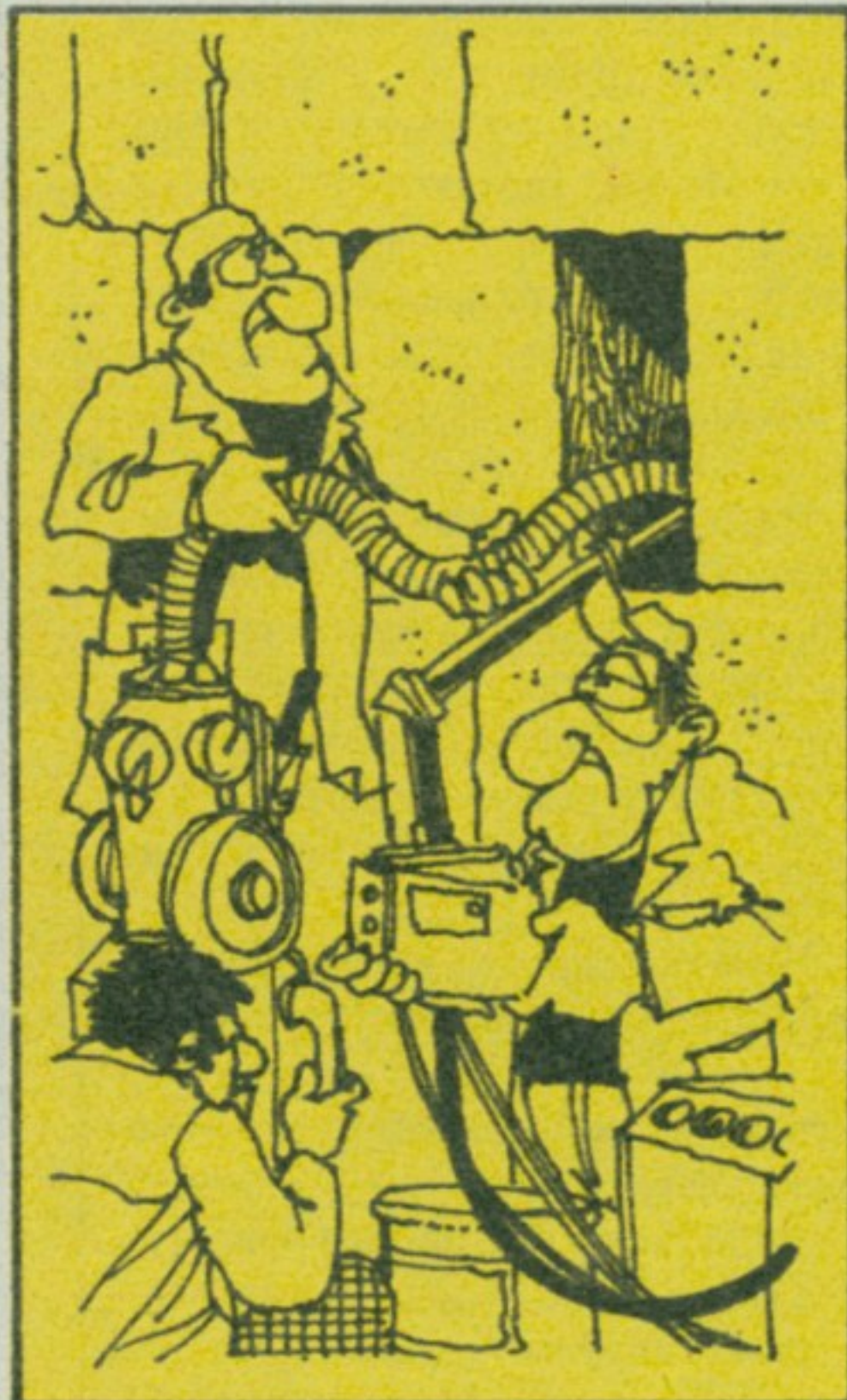
ВАЗДУХ КОЈИ СУ УДИСАЛИ ФАРАОНИ

Фарук Ел Баз, потпредседник фирме „Лексингтон“ из Масачусетса, која производи камере за космичка истраживања, дошао је на идеју да испита ваздух у Кеопсовој пирамиди.

– До сада, колико ја знам – каже Ел Баз – нико се још није позабавио ваздухом који се налази „затворен“ у шупљинама пирамиде. А баш тај ваздух стар 4600 година можда може да нам пружи важне одговоре. Ето, на пример, предмети које смо нашли из древног Египта и који су се очували хиљадама година, почињу да се распадају и пропадају чим дођу у контакт с „нашим“ ваздухом.

Само, како доћи до ваздуха који су удисали некадашњи фараони?

– Послужићемо се најсавременијом технологијом припремље-

„дописивање“ с потомцима биће прилично скупо, зависно од тога да ли желите да вам кутија буде од алуминијума или челика који не рђа. Према величини, капсула ће коштати од 1500 до 3000 долара.

– Компанија коју сам основао – каже Џејмс Кастерер – обављаће посао врло професионално. Пре свега, материјал од кога правимо кутије издржаће следећих 625 година под земљом. Дакле, нема опасности од тога да кутије пропадну од „зуба времена“. Друго, мале које правимо, неће остављати више недоумице где су временске капсуле закопане – неће моћи да се догоди да се затуре као што је до сада био случај.

– Неки људи сматрају – додаје Кастерер – да је посао којим се бавим потпуно бесмислен. То што ће моји клијенти желети да оставе за будућност нема никакве вредности. Вероватно ће оставити нека лична сведочења, дневнике, исечке из новина. Ја мислим да људи који ме нападају, нису у праву. Понекад су баш те „ситнице“ много важније као слика једне епохе од многих такозваних „важних“ података.

СТОЈЕЋИ МОТОЦИКЛ

Два пријатеља из Савезне Републике Немачке целе прошле зиме радили су на пројекту који је недавно приказан у Бону. Ради се о мотоциклу који може да се вози стојећи... На први поглед необична справа највише личи на старинске бицикле – пауке са огромним предњим точковима.

Бонска публика била је одушевљена овим „стојећим мотоциклом с приколицом“, док полиција није показала ни мало разумевања за овај изум: у реду, показали сте оно што сте направили, можете возити то чудо у парковима и рекреационим центрима, али на улици с њим – никако – били су више него јасни запретили високом новчаном казном.

ном за космичка истраживања – објашњава Фарук Ел Баз. – У пројект су укључени научници из неколико земаља. Ево како ћемо отприлике да радимо. Користећи радаре и друге сензоре прво ћемо одредити тачну величину шупљине. Када ти сензори „виде“ колики је простор, употребићемо бушилицу коју су, иначе, користили астронаути на Месецу.

– Врло је важно да те специјалне бушилице неће променити ни температуру, ни притисак, ни састав ваздуха у шупљини. Електрооптичка справа, иста као она коју је користио „Викинг“ при проучавању површине Марса, снимитиће унутрашњост шупљине у пирамиди. Узорци ваздуха биће скупљени у боцама које је пројектовао научни тим НАСЕ а намењене су тестирању атмосфере на другим планетама.

– Када скупимо ваздух, имаћемо јасну слику о томе како се атмосферски омотач око Земље мењао током ових неколико хиљада година.

ЕКОЛОШКА КУПИЦА ЗА ГОЛФ

Једна фирма из Лондона, али не оног енглеског, него истоименог града у канадској држави Онтарио, произвела је купицу на коју

се поставља лоптица за голф за еколошки настројене љубитеље овог спорта. Купица је направљена од смеше која се после деведесет дана распада и претвара у ђубриво.

ЧУДО ОД СУНЂЕРЧИЋА

ПРЕЧНИК ИМ ЈЕ СТО ПУТА МАЊИ ОД ЗРНЦА ТАЛКА. ЗАХВАЉУЈУЋИ ЊИМА УСКОРО ЋЕМО ДОБИТИ УЉА ЗА СУНЧАЊЕ КОЈА ЋЕ ДЕЛОВАТИ ТЕК ПОШТО НАМ СЕ КОЖА ЗАГРЕЈЕ ДО ОДРЕЂЕНЕ ТЕМПЕРАТУРЕ

Устраним часописима, поготову женским, произвођачи парфема се већ неколико година рекламирају и овако: загребеш ноктима уску трачицу папира залепљену преко рекламног фотоса и запахне те мирис „опијума“, „коко“ колоњске воде, већ према прилици.

Читаоцима – лаицима тако се пружа прилика да се из прве руке упознају са техником микрокапсулизације. У овом случају, „микро“ су балончићи од пластике испуњени парфемом чије микроскопске опне прскају када их загребемо ослобађајући мирис.

Крајње примитивно, тврде сада хемичари. На помолу су нови микронтелнери од којих највише обећавају тзв. микросунђери о чијој величини, ако тако уопште може да се каже, најбоље говори следећи податак: мањи су од зрнца најфиније прашине.

„Загреби-ушмркни“ микрокапсуле ослобађају мирисе одједном, онога часа када им пробијемо опне. За разлику од њих, микросунђери свој садржај ослобађају постепено.

Начињени су од пластичних полимера, видљиви само под сочивом електронског микроскопа и подсећају на бескрајно мале клупчиће коња. Пречник неких врста ових сунђера износи свега неколико микрона или, да ствар буде јаснија, сто пута је мањи од зрнца талка.

Оно што микросунђере чини изузетнима јесте њихова способност деловања „са задршком“. Неке врсте ће, рецимо, ослобађати парфеме или инсектициде у распону од 24 часа. Друге ће „програмирати“ да неку супстанцу, уље за сунчање рецимо, ослободе онога тренутка када кожа достигне одређену температуру. У неким другим уљима за сунчање налазиће се нека друга полимерска зрнца „дресирана“ да ступе у акцију кад год протрљамо кожу.

Козметичка индустрија већ је испољила изузетно интересовање за микросунђере. У „Ревлону“ и „Макс фактору“ експериментише се с могућношћу њихове примене за разне врсте мириса и емулзија. Фирма „Ричардсон – Виск“ спрема се да на тржиште избаци лосион после бријања са микросунђерима.

Изгледа да ће сунђерчићи коначно доћи главе бар неким врстама буба напасница. Компанија „Рикон асошијетс“ из Монтгомерија, САД, произвела је мухоловку за медитеранске воћне мушице која захваљујући микросунђерима ослобађа отровне хемикалије читавих осам недеља. Сви су изгледи да ће микросунђери ускоро ући и у састав обичних кућних спрејева за комарце. Ради се, наиме, о томе да, како су количине течности које микросунђери ослобађају микроскопске, кожа не би била у стању да апсорбује штетне супстанце тако лако као што је то случај код досадашњих средстава.

Сунђерчићи дају мирис и пластичним масама. Амерички произвођач играчака „Ментл“ избацио је на тржиште лутку „Смрдљивицу“. Смрдљивица заиста смрди, и то на мочвару. Иста фирма произвела је за купце са нешто мање екстравагантним носевима лутке које, опет захваљујући акрилним микросунђерима, шире око себе мирис талка за бебе или борове шуме.

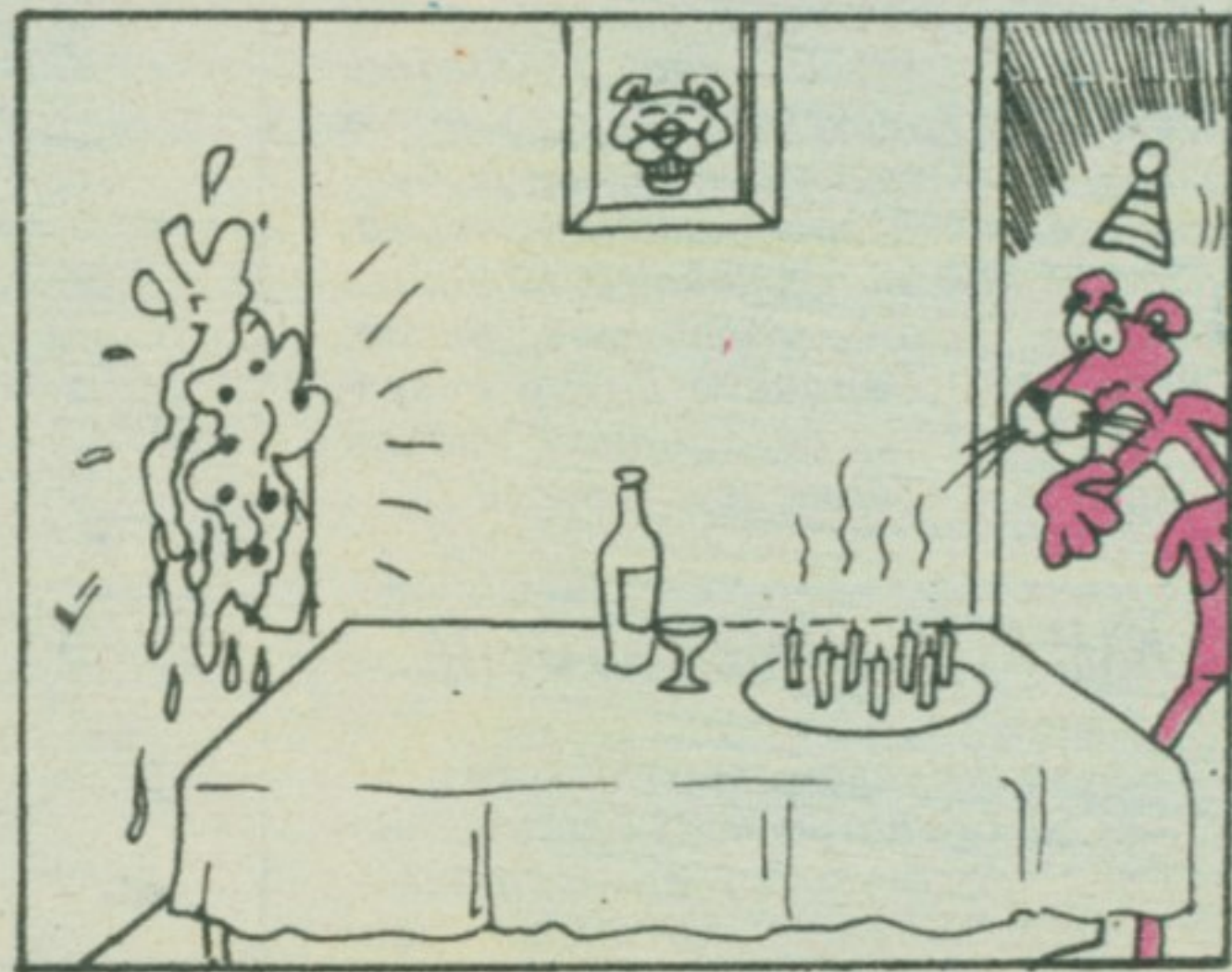
На крају, изгледа да ћемо их чак и жвакати. Произвођачи гума за жвакање се већ деценијама труде да отклоне велику ману својих производа: брз губитак укуса. Микросунђери су сада ту, биће да ће нам и жваке далеко дуже бити слатке.

Илустровао: Димитрије Костић

ПАНТЕР ПАНТА

ХРАСТ НАЛАЗИ РУДУ

Наша наставница биологије причала нам је да помоћу неких биљака могу да се открију разне руде. Да ли је то тачно?

ПЕТАР БОЈАНИЋ
Аугуста Шеное 18
55000 Славонски Брод

Твоја наставница је у праву. Неке биљке се доста успешно користе за налажење појединих метала у Земљиној кори. Коришћење биљака у ове сврхе заснива се на

појави да се извесни метали нагомилавају у појединим деловима биљака, нарочито ако корење досеже до такозване рудне подлоге. Након спаљивања лишћа, плода, корена и грана одређује се садржај метала у пепелу, а тај проценат служи као показатељ могућег присуства неке руде на том тлу. Овај начин назван је био-геохемијска проспекција и користи се при истраживању лежишта цинка, бакра, молибдена, никла, кобалта... Нарочито добри резултати постижу се с једном врстом храста и преријском травом.

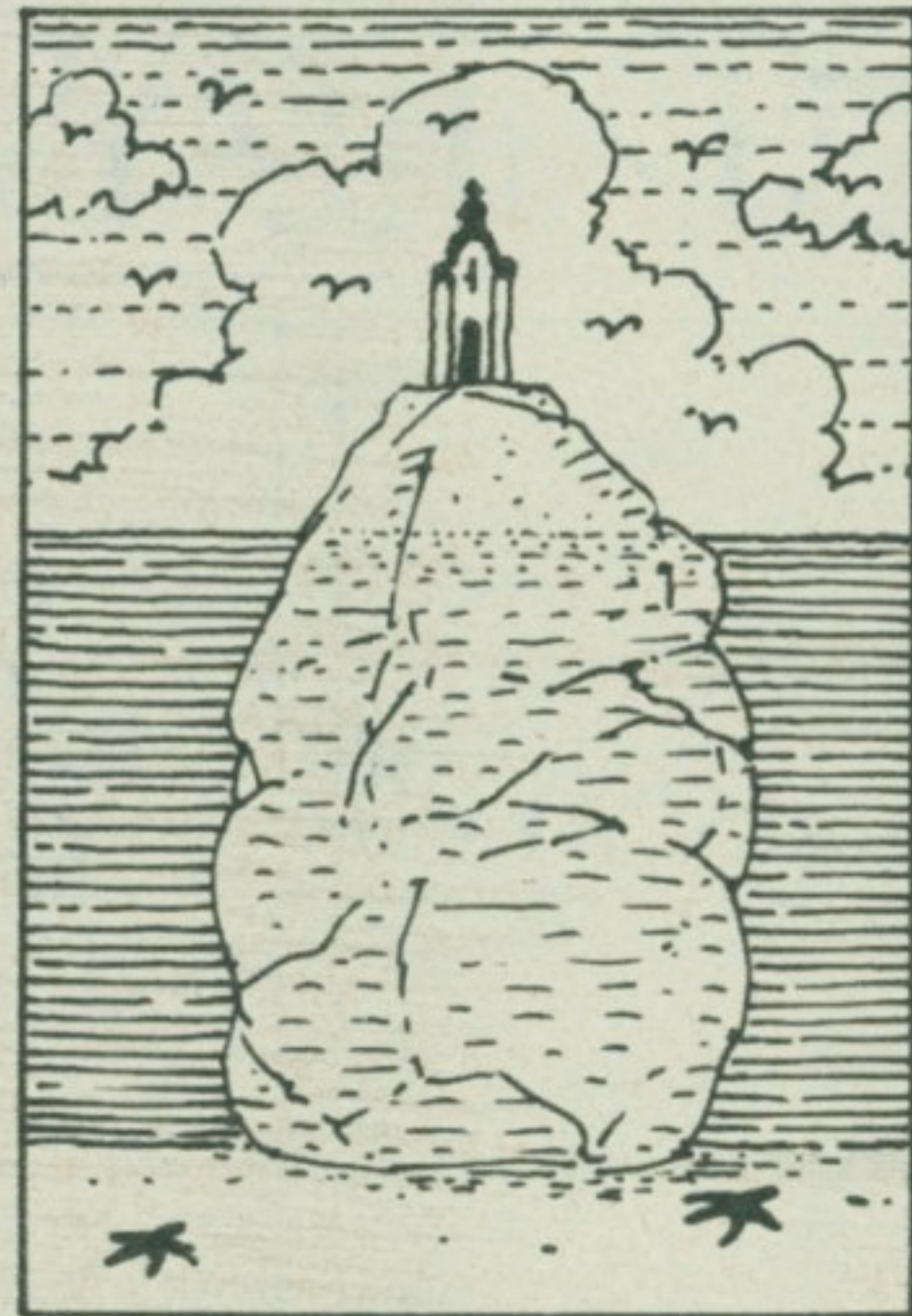
КАМЕН НА КАМЕН – ГОСПА

Летовао сам у Перасту у Бокоторској. Постоје испред града у мору два острвца. Рекоше ми да се једно зове Госпа

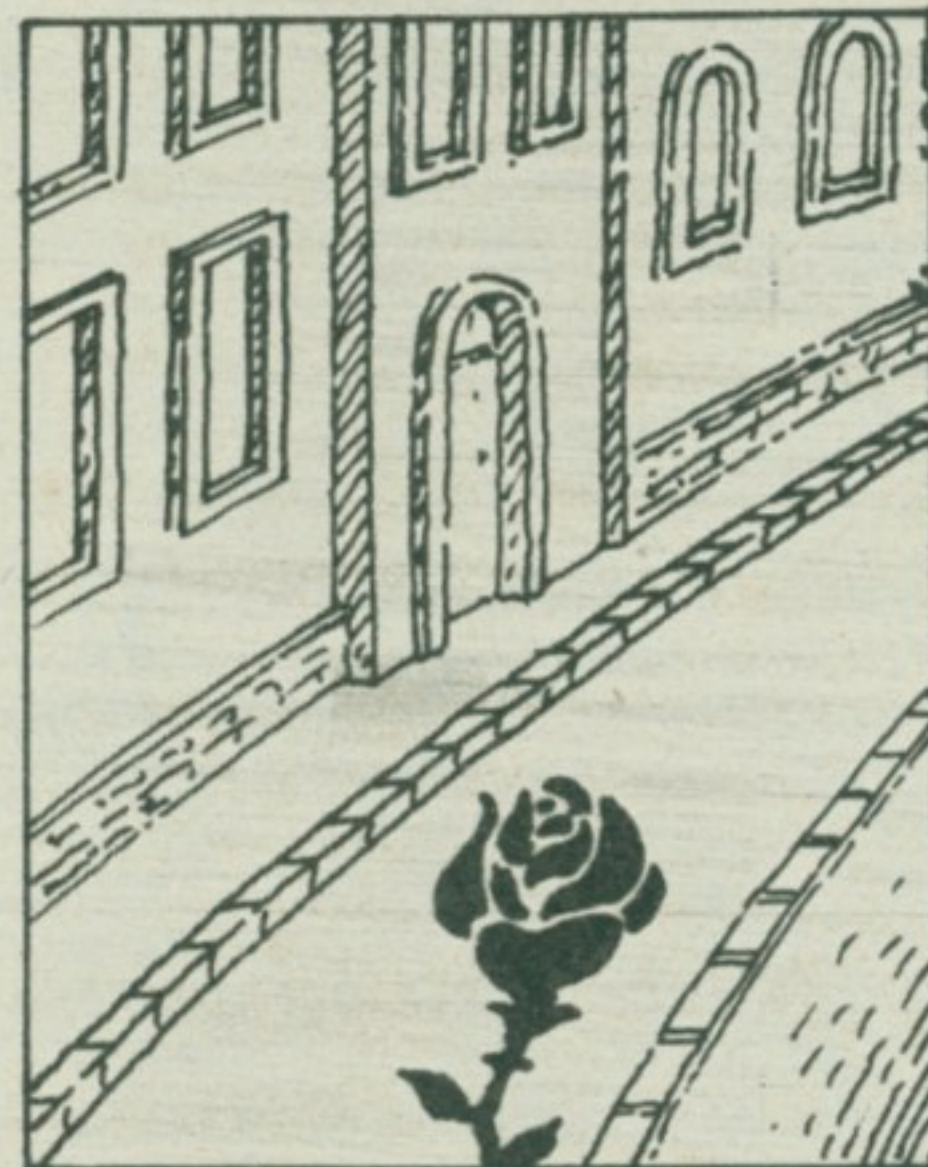
од Шкрпјела а друго Свети Ђорђе. Прво је вештачко. Како кад је вода ту дубока?!

ЈОСИП ЖНИДАРШИЋ
61000 Љубљана

Пред Перастом одиста постоје два острвца – Госпа од Шкрпјела и Свети Ђорђе. Госпа од Шкрпјела није дело природе. Ту је некада била хрид која би тек у време осеке изронила из мора. Догађало се да су Пераштани у близини хрида потапали турске галије с камењем, а и сами бацали камење у море ритуалом који је прешао у народни обичај. Пошто су направили острвце, заветовали су потомке да једном годишње свака породица изручи овде камење како би оно остало сачувано од ђуди мора. Дан када се камење баца у море представља туристичку атракцију. У предвечерје 22. јула из свих места Бококоторског залива крећу барке за Пераст. Пуне су камења и окићене цвећем и осталим медитеранским биљем. Пред Перастом се повежу једна за другу и веслањем прилазе Госпи од Шкрпјела да испразне терет. Тако се острво стално обнавља и одржава да га морски таласи и плима временом не растури. На каменитом тлу Госпе од Шкрпјела подигнута је црквица светиште давних помораца. Нико

не би рекао да се у њој налази велика вредност – 68 уљаних слика, живоотно дело знаменитог перашког сликара Трипа Кокоље. Ту је и везена слика коју је Пераштанка Хијацинта Кунин радила више од двадесет година. Огроман труд уложила је у овај вез. Кад је била готова – ослепела је. За разлику од Госпе, Свети Ђорђе је природно острвце. Оба личе на два усидрена брода.

РУЖИНА УЛИЦА

Зашто једна улица у Панчеву носи Ружино име, жене песника Јована Јовановића Змаја? Живим у том граду, али нисам наишла на трагове њеног удела у јавном животу.

НАДА НИКОЛИЋ
26000 Панчево

То што једна улица у Панчеву носи Ружино име служи на част Панчевцима. Песник Јован Јовановић Змај, популарни Чика Јова, између осталог и лекар, неколико пута је мењао место боравка. Једно време живео је и радио у Панчеву. Но, он који је својим прелепим песмама блажио децја срца и уопште волео децу, није имао среће са својом. Болест их је односила једно за другим. Сломљен болом Чика Јова је смогао снаге да им посвети своје најлепше стихове „Булићи“ и „Булићи увеоци“. Оставши сам са женом Ружом, повукао се у себе. Ружа није дуго издржала – умрла је од туге. Сахрањена је на панчевачком гробљу. Чика Јова је напустио Панчево, а Ружин гроб је временом нарастао у коров. Крстача је пала, хумке је готово нестало. Током 1904. умро је и песник. Он није пао у заборав, али Ружа јесте. Да није било њене сестре која је некако препознала место где је Ружа покопана, њен гроб би се затро. Родољубиви Панчевци нису хтели то да дозволе. Објављен је проглас који је кружио градом. „...Срби, браћо, прочитајте овај позив, надамо се да ћете се вољно и обилато њему одазвати, како би се будућем нараштају показали достојни љубави Змајеве...“ Тражен је по новчић

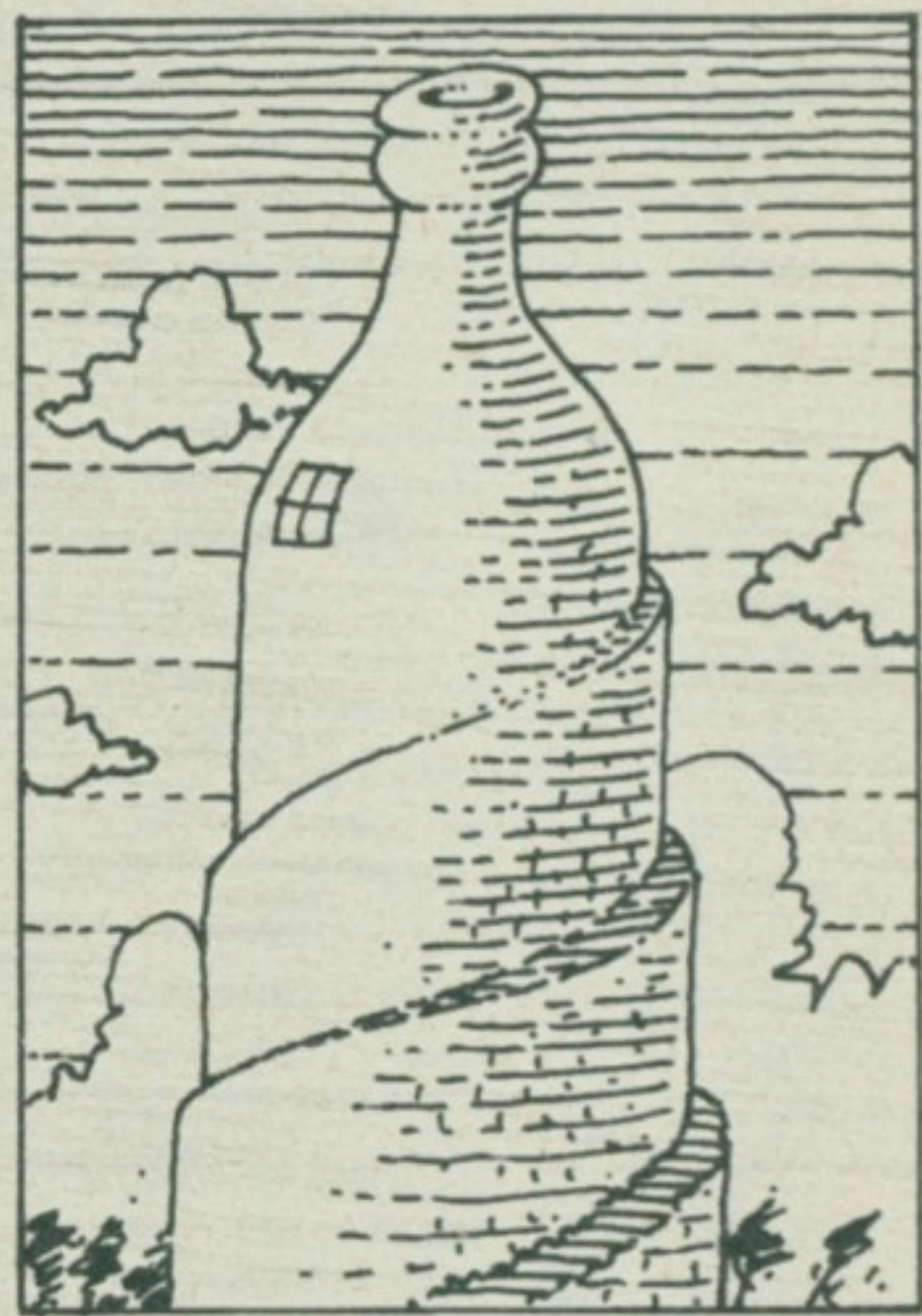
добровољног прилога да се Ружи, чије је иначе право име Јевросима, подигне споменик. Змај ју је волео, она и деца били су му све. Панчевци су се листом одазвали. Даване су и добротворне приредбе, а приход стављан у фонд за подизање споменика. Најзад, двадесетих година споменик Ружи Змајевој је подигнут. Панчевци нису могли лепше да се одуже српском великану и свом некадашњем суграђанину. Поред тога, једној улици су дали Ружино име, улици која води поред гробља на којем почива.

ВЕШТИНА ИЗ ВАВИЛОНА

Мој друг тврди да су стакло пронашли стари Римљани, а ја сматрам да се оно користило још у старом Египту. Занима ме ко је у праву.

АЛЕКСАНДАР ЗЕЧЕВИЋ
Петра Лубарде 8
11000 Београд

Природно стакло познато је од паметних. Праисторијски људи израђивали су врхове стрела и ножева од вулканског стакла пронађеног на разним местима Земљине кугле. Међутим, сматра се да је постојбина вештачког стакла древни Вавилон. Први познати рецепт за његову производњу нађен је у рушевинама библиотеке кра-

ља Асурбанипала из 7. века п.н.е. у Ниниви. Одатле се ово умеће преноси у Египат где су археолози нашли предмете од стакла, остатке радионице с калупима и деловима пећи за топљење, веће количине стакленог посуђа за козметичка средства, разне врсте стакленог накита и сл. Развијену производњу стакла имали су затим Феничани, Асирци и Палестина. Нешто пре наше ере, за време цара Августа, техника производње стакла прелази из Александрије у Рим. У то доба почиње при изради стакла да се примењује и техника дувањем.

Ова драгоцене вештина прелази из Рима у западне провинције

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Адела Петровић, Динка Шимуновић 25, 58000 Сплит – има 14 година, воли спорт, читање и музику.

Емилија Јурић, Прушников 32, 62000 Марибор – Има 15 година, жели да се дописује са вршњацима из наше земље.

Нана Олгај Дарданија, Кичма, Л-VI, 38000 Приштина – има 15 година, воли музику, пролеће, море, психологију, архитектуру, навија за Партизан.

Michi Yoshinaka, 88-4 Dotehatake, Kami Iida Sendai city Miyagi 982-01 Japan – има 18 година, воли спорт, путовања и музику, језик дописивања енглески.

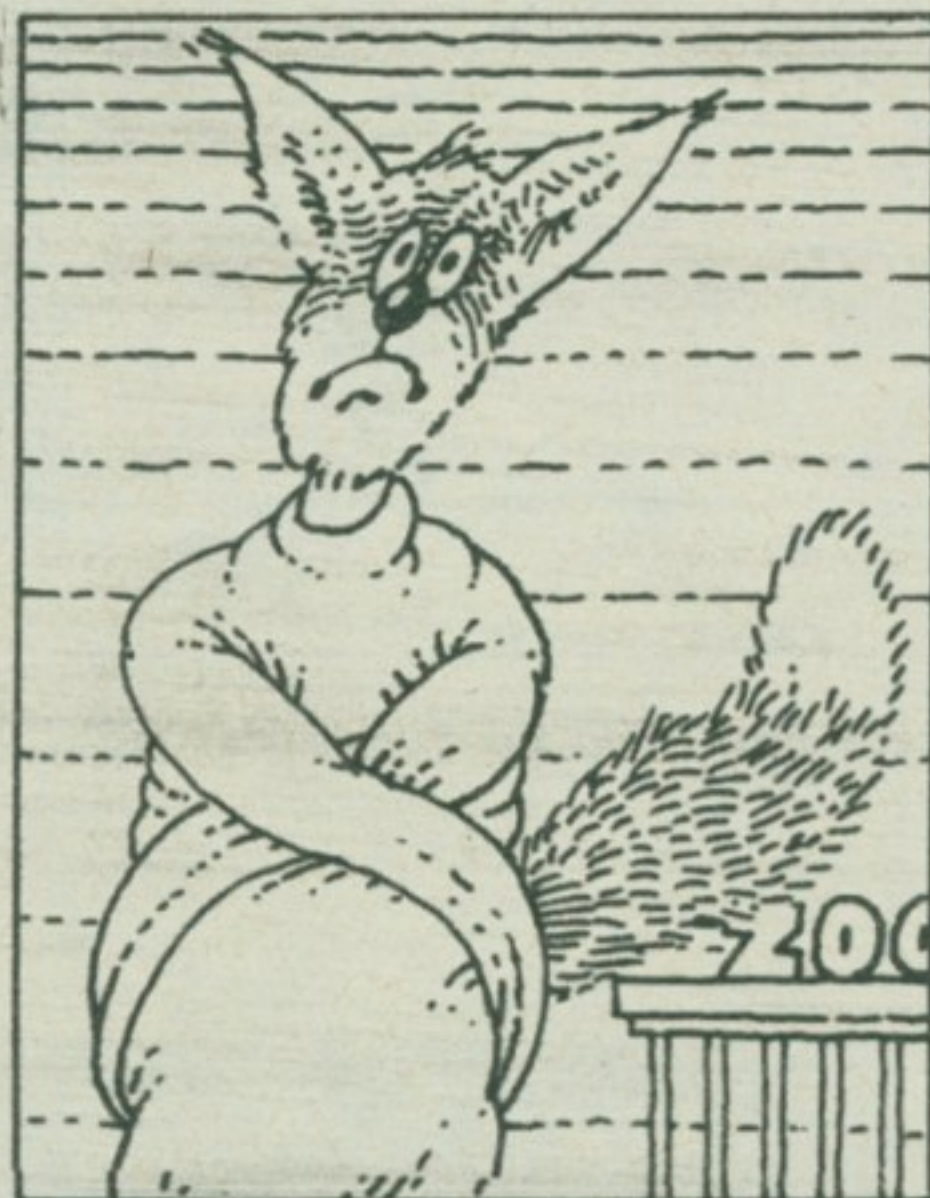
римског царства, у Галију и Шпанију. Али, за време велике сеобе народа, производња стакла у Европи готово потпуно пропада и сели се у источно римско царство, где се развија у свим већим градовима, нарочито у Цариграду. Тада је израђен и чувени стаклени мозаик у Аја Софији. Кад је дошло до пропасти Византије, стакларски занат прелази у Венецију, где се на острву Мурану развија до високе уметничке вредности. Занимљиво је да је производња ненадмашног муранског стакла била под контролом државе због великих прихода које је добијала од ове делатности.

Већ у раном средњем веку израда стакла развија се у Немачкој и Чешкој, а нешто касније и у Енглеској и Француској. Потпуно безбојно, такозвано калијумово стакло, произведено је први пут у Чешкој у 16. веку.

ЛИСИЦА ЋЕ ПОЛУДЕТИ!

У суботу сам била с татом у зоолошком врту. Уживала сам посматрајући разне животиње. Све док нисмо стигли пред један кавез. У том кавезу живи једно лисице, или је то мала лисица која није могла да порасте, можда баш због кавеза. Та лисица је страшно уплашена и нервозна! Само јури по ка-

везу, зверу, некако чудно скаче уз ограду! Одмах ми је било јасно да ту нешто није у реду. И мој тата каже да сам у праву. Неке животи-

ње као да су се привikle на зоолошки врт, као да су се примириле. Гледају мирно људе који њих гледају. Као да питају: шта сте нам донели? Узимају храну из руку посетилаца. Неке се извале па се сунчају, спавају, баш их брига. Један дечак је погодио каменчићем тигра који је спавао, а он ништа! Ни увом да мрдне! А она лисица, кажем вам, само јури и звери! Она не може дуго тако да издржи. Она ће, ако се нешто не предузме, полудети! Само је изгледа интересује како да побегне одатле. Али ситуација у којој се наша превазилази сва њена лукавства! А није ми позната (ни моме тати) нека басна како је лисица успела да побегне из зоолошког врта. Да ли се макар, у току ноћи, кад нема посетилаца, мало одмори? Да ли бар мало одспава? Да ли, кад праве зоолошки врт, па кад постављају кавез за једну животињу, воде рачуна које су животиње у близини? Од суботе (данас је петак) страшно патим због оне лисице! Да ли постоји, драги Забавниче, неки закон по коме животињу која никако не може да се привикне на зоолошки врт треба пустити? Да ли београдски зоолошки врт има неког доктора, неког психолога који прати њихово здравствено стање? Да ли би читаоци Политикиног забавника, као хумани људи, могли да поведу акцију за ослобађање ове лисице од зоолошког врта? Знам, можда ће неко из околине Београда ко има кокошке бити против, али сам сигурна да овој лисици никад више не би пало на памет да се нађе близу неког људског насеља! Хранила би се мишевима, инсектима, можда би постала вегетаријанка само да више нема везе с људима...

Ето, драги Забавниче, надам се да ово моје писмо неће доспети у кош као она лисица у кавез и надам се да ћемо јој заједнички помоћи...

СУЗАНА МИЛОСАВЉЕВИЋ
Београд

Твоје писмо, драга Сузана, веома је занимљиво, а што се лисице тиче – баш нас занима, шта остави наши читаоци мисле о томе, и шта се ту може учинити.

Златна књига за све ловце и за све риболовце

ОРУЖЈЕ И ОПРЕМА ЗА ЛОВ И РИБОЛОВ

- Прва књига о оружју и опреми за лов и риболов која је икада објављена у нашој земљи
- Најсавременије оружје и пеџачки прибор који су произведени у свијету и који се најављују за 1986. годину

Пушке (ПАРДИ, БРИНЕР, ВИНЧЕСТЕР, ФРАНКИ, СИМСОН, БРНО, ЗАСТАВА, БАЈКАЛ, ВАСТОК, ANTONIOSCOLI...). Пиштољи. Муниција (РЕМИНГТОН). Опрема за пуњење (LI-MAN RCBS). Снајпери (ПРИНЦЕС И ШМИТ). Опрема за ношење. Средства за одржавање оружја. Самострел. Лук и стрела. Клопке и кљуса. Чеке. Камуфлажна опрема. Ловачка одећа и обућа.

Чекрци. Штапови. Конци – најлони. Блинкери. Удике. Мамци. Пловци. Олово. Мреже. Сертне. Маске. Пераја. Боце са кисеоником. Одећа за подводни риболов. Ножеви и разноврстан прибор за риболовце.

Вреће за спавање. Столице. Ранчеви. Лопате. Ашови. Секирице. Маказе. Тестере. Бусоле. Светиљке. Лампе. Сигнална опрема.

ОРУЖЈЕ И ОПРЕМА ЗА ЛОВ И РИБОЛОВ је књига великог формата (20 × 29 цм.) Преко 200 страна и преко 1.000 илустрација. Колорни табак. Колорне, пластифициране корице.

Доставља књиге поузећем (плаћање поштару по пријему књиге). Наручије слати на адресу: „ИКРА“ 11001 Београд, ПФ 257

Цена: 5.000 динара. Књигу можете наручити и телефоном: 011/766-622

НАРУЧБЕНИЦА – ЗАБАВНИК

Овим неопозиво наручујем _____ примјерака књиге ОРУЖЈЕ И ОПРЕМА ЗА ЛОВ И РИБОЛОВ

(Име и презиме)

(Адреса и поштански број)

Књигу можете наручити и телефоном: 011/766-622

ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

В. д. директор НО „ПОЛИТИКА“ др Живорад Миновић

В. д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“ Влада Булатовић Вић

Главни и одговорни уредник Влада Булатовић Вић

Заменик главног и одговорног уредника Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Боковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Вић, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Божана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрговић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменковић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полугодишња 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодишња 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.-
ШВЕДСКА	Шкр. 299.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.-

Уплате из иностранства плаћају на деовизни рачун НО „Политика“ код „ИН-ВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“

ПЕТЛЯРИКИ

By Mr. and Mrs. George Smith

ХМ...
МИСЛИМ
ДА САМ ЈЕ
ОВДЕ
ОСТАВИО!

АХА...
ТУ ЈЕ ...

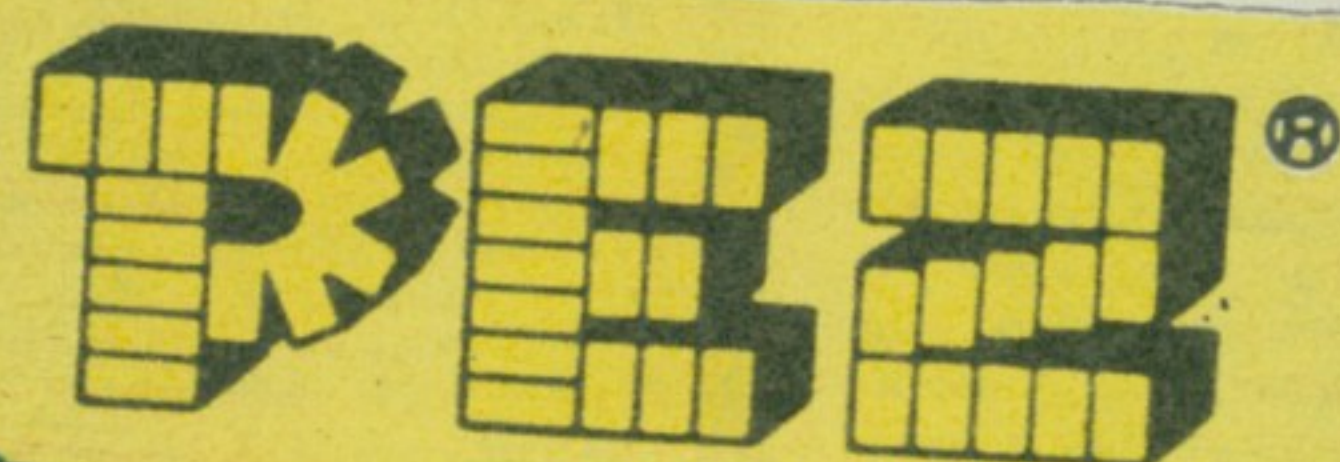
РЕКИ, ТАТА,
ГДЕ СИ НАШАО
МОЈУ БАНА-
НУ!

ОЛД КРЕСОЈЕ

by Roger Bollen & Gary Peterman

СЛЕДЕКИ ПУТ
ОТИСНИТЕ СЕ У
СВЕТ БЛЕШТАВИМ
ШИНАМА
ЗАПАДНЕ
ЖЕЛЕЗНИЦЕ

НАГРАДА
СВАКОГ МЕСЕЦА

Само за чланове ПЕЗ клуба!

1 пут месечно – **1 СУПЕР НАГРАДА**
и 100 других награда

Постаћеш и ти пријатељ ПЕЗ-а и
члан ПЕЗ клуба кад пошаљеш 5
омота ПЕЗ бомбона.

ПЕЗ ПОЗДРАВЉА СВОЈЕ ПРИЈАТЕЉЕ!

Испуњен купон пошаљи на адресу:
ПЕЗ ПРИЈАТЕЉ 61110 ЛЈУБЉАНА, пп. 38

Купон испуни штампаним словима, исеци и налепи на до-
писницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Пошт. број и место становања

датум рођења

064841 065455 066069 066628 067220 067828 068406 068994 069563 070151 070734 071531 072144 172758 073317 073909 074517 075095 075683 076252 076840 077423
078220 078833 079447 080006 080598 081206 081784 082372 082941 083529 084112 084909 085522 086136 086695 087287 087895 088473 089061 089630 090218 090801
091598 092211 092825 093384 093976 094584 095162 095751 096320 096908 097491 098288 098901 099515 100074 100666 101274 101852 102440 103009 103597 104180
104977 105590 106204 106763 107355 107963 108541 109129 109698 110286 110869 111666 112279 112893 113452 114044 114653 115231 115819 116388 116976 117569
118356 118969 119583 120142 120734 121342 121920 122508 123077 123665 124248 125045 125658

СУПЕР НАГРАДА 125778 РОБЕЖНИК РОК, 61000 ЛЈУБЉАНА, Кантетова 68ц

КРЕШМИР ЗИМОНИЋ

Рођен је 1956. године у Ђурђеновцу. Живи у Загребу. Љубитељима стрипа готово да га није потребно представљати. Био је члан групе "Нови квадрат". Добитник је многих награда за стрип и анимирани филм, а бави се још илустрацијом и плакатом. Представљамо га стрипом "Како је на-

стао соц-реализам" који је први пут објављен у "Полету" 1978. године. Ово је стрип о истини. Директно лагати се не сме. А, опет, владари хоће улепшани свет. Соц-реализам је настао из потребе да се помире две љубави: љубав према реализму и љубав према улепшавању.

Избор: Зоран Ђукановић

ИЗ НОВИЈЕ ИСТОРИЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СТРИПА

